

Jednolita S-trytografia T-erytografia = spójny obszar funkcyjnalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmoćnienie mećhanizmów efektywnej współpracy JST

EEA
grants

Podstrategia rozwiązywania problemów demograficznych

(dostosowanie oferty samorządów do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym; rozwój usług w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej kultury i rekreacji) obszaru funkcyjnalnego powiatu mikołowskiego

Jednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST

EEA
grants

Zamawiający:

Zarząd Powiatu Mikołowskiego

Ul. Żwirki i Wigury 4a
43-190 Mikołów

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.

Ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Gdańsk 2015

Spis treści

Uwarunkowania powstawania Strategii	6
Cel badania	6
Zarys metodologiczny	7
Zakres przedmiotowy	7
Zakres podmiotowy	7
Zakres terytorialny	8
Metody badawcze	8
Ogólna charakterystyka jednostek samorządu terytorialnego obszaru funkcjonalnego powiatu mińskiego oraz gmin wchodzących w skład powiatu	14
Warunki geograficzne oraz układ przestrzenny	14
Sytuacja społeczna	15
Sfera gospodarcza	22
Sfera ekologiczna	25
Struktura ludności	30
Dane demograficzne – stan oraz prognoza	37
Ruch ludności	37
Mobilność	37
Naturalne saldo ludności	40
Saldo migracji	42
Urodzenia	43
Współczynnik dzietności	44
Przyrost naturalny	45
Trwanie życia	47
Zatrudnienie	48

Zgony oraz ich przyczyny	51
Analiza sytuacji stanu w gminach obszaru funkcjonalnego – powiatu mikołowskiego oraz gmin wchodzących w skład powiatu w zakresie proponowanej oferty dla poszczególnych grup wiekowych.....	56
Infrastruktura oświaty i edukacji	56
Infrastruktura opieki zdrowotnej.....	59
Infrastruktura instytucji kultury.....	62
Infrastruktura sportu i rekreacji.....	63
Rynek Pracy.....	66
Infrastruktura pomocy społecznej.....	67
Proponowana oferta gmin obszaru funkcjonalnego – powiatu mikołowskiego oraz gmin wchodzących w skład powiatu w zakresie proponowanych działań tzw. „miękkich” dla poszczególnych grup wiekowych.....	69
Oferta z zakresu edukacji i oświaty.....	69
Oferta z zakresu kultury.....	72
Oferta z zakresu sportu i rekreacji.....	75
Oferta z zakresu opieki zdrowotnej.....	78
Oferta z zakresu rynku pracy	82
Oferta z zakresu pomocy społecznej	83
Ocena oferty skierowanej do poszczególnych grup wiekowych w powiecie mikołowskim.	85
Kluczowe problemy związane z sytuacją osób starszych.....	106
Podstawy prawne.....	112
Sytuacja osób starszych	116
Zasoby w zakresie opieki, integracji, wsparcia społecznego oraz opieki całodobowej dla osób starszych	123

Instytucje oraz placówki gminne i powiatowe działające na rzecz osób starszych	126
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	132
Miejskie/Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.....	133
Organizacje pozarządowe wspierające oraz prowadzące działania na rzecz osób starszych	136
Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku	138
Kluby seniora	140
Aktywność seniorów w powiecie niskońskim.....	142
Część strategiczna	147
Misja i wizja OF powiatu niskońskiego w zakresie rozwiązywania problemów demograficznych.....	147
Analiza SWOT.....	149
Cele strategiczne.....	152
Cele operacyjne (identyfikacja problemów).....	153
Plan operacyjny.....	154
Wdrażanie i monitorowanie	167
Finansowanie	169
Wykonalność prawna i instytucjonalna inwestycji z zachowaniem ich trwałości.....	171
Podsumowanie	173
Wnioski i rekomendacje	175
Spis wykresów.....	176
Spis tabel.....	182

Uwarunkowania powstawania Strategii

Niniejsza Podstrategia rozwiązywania problemów demograficznych powiatu mikołowskiego powstała w ramach projektu pn. „Jednolita Strategia Terytaria = spójny obszar funkcyjny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST” w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytaria, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014. Powiat mikołowski, występuje w roli Lidera Projektu, w projekcie uczestniczą jeszcze:

- Miasto Mikołów;
- Miasto Łaziska Górne;
- Miasto Orzesze;
- Gmina Wyry;
- Gmina Ornontowice.

Podstrategia skoordynowana została z obowiązującymi programami, wytycznymi, strategiami, w tym dostępnymi danymi i materiałami statystycznymi i demograficznymi o charakterze krajowym i wojewódzkim, a w szczególności z takimi dokumentami jak:

- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015, Katowice 2015;
- Regionalna Strategia Wdrażania Madryckiego Międzynarodowego Planu Działania w kwestii starzenia się społeczeństw z 2002 r.

Cel badania

Celem niniejszego badania było opracowanie i przyjęcie przez Partnerów Projektu dokumentu strategiczno-operacyjnego pn. Podstrategia rozwiązywania problemów demograficznych (dostosowanie oferty samorządów do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym; rozwój

usług w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej kultury i rekreacji) obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego - a przez to zwiększenie spójności społeczno-gospodarczej powiatu mikołowskiego poprzez wypracowanie mechanizmów współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w powiecie mikołowskim.

Zarys metodologiczny

Zakres przedmiotowy

Przedmiotem badania było opracowanie Podstrategia rozwiązywania problemów demograficznych (dostosowanie oferty samorządów do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym; rozwój usług w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej kultury i rekreacji) obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego

Zakres podmiotowy

Badaniem objęto następujące grupy respondentów:

- Mieszkańcy:
  - Dzieci i młodzież;
  - Osoby dorosłe;
  - Osoby starsze.
- Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego;
- Organizacje pozarządowe;
- Organizacje prowadzące działalność edukacyjną, sportową i kulturalną;
- Przedstawiciele służby zdrowia;
- Instytucje rynku pracy;
- Jednostki naukowe;
- Przedsiębiorcy.

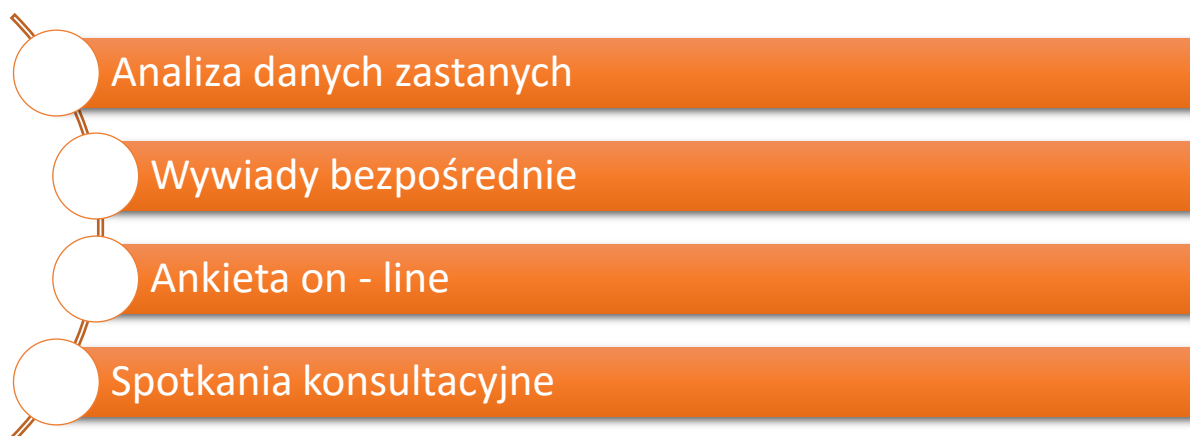
Zakres terytorialny

Zakres terytorialny badania objął teren Obszaru Funkcjonalnego Powiatu Mikołowskiego. Tym samym, badaniem objęto Powiat Mikołowski oraz gminy wchodzące w jego skład, tj.: Mikołów, Orzesze, Łaziska Górne, Ornontowice oraz Wyry.

Metody badawcze

W ramach opracowania niniejszego dokumentu posłużono się następującymi metodami badawczymi:

Wykres 1 Metody badawcze

Źródło: Opracowanie własne

W ramach badań ankietowych przeprowadzono 300 wywiadów bezpośrednich z mieszkańcami oraz sześć ze wszystkimi jednostkami samorządu terytorialnego obszaru funkcjonalnego.

Spotkania konsultacyjne objęły organizację 10 spotkań w których udział wzięły wszystkie grupy objęte badaniem.

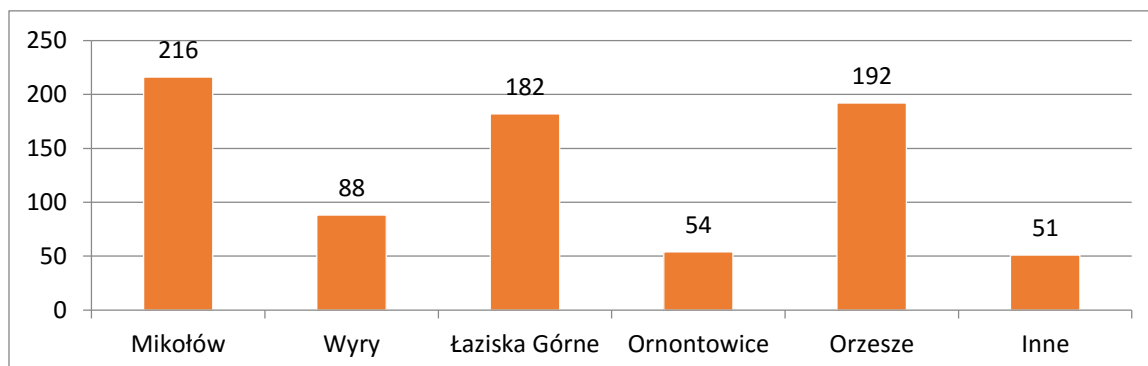
Próba badawcze – badanie ankietowe dzieci i młodzieży

Badanie przeprowadzone zostało na łącznej próbie 788 mieszkańców do lat 18. Zachowano proporcjonalny podział próby badawczej, z uwzględnieniem podziału min. 50 osób z każdej gminy.

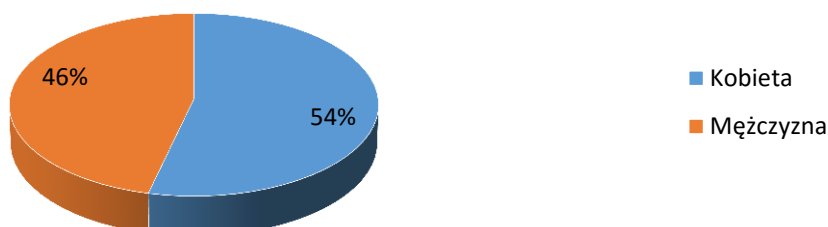
Wykres 2 Rozkład próby badawczej w oparciu o miejsce zamieszkania (liczba odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W badaniu skierowanym do dzieci i młodzieży wzięło udział więcej kobiet (54%) aniżeli mężczyzn (46%). Badani to uczniowie gimnazjów, liceów ogólnokształcących oraz techników. Największa liczba respondentów to mieszkańcy Mikołowa.

Wykres 3 Struktura respondentów według płci

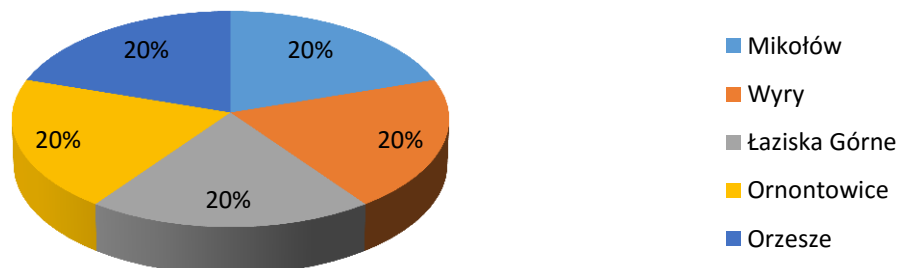
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Próba badawcze – badanie ankietowe osoby dorosłe

Badanie zostało także przeprowadzone na łącznej grupie 100 mieszkańców w wieku 19-59 lat. Z każdej gminy przebadano po 20% respondentów.

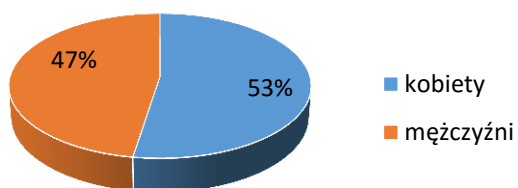
Wykres 4 Rozkład próby badawczej w oparciu o miejsce zamieszkania – osoby dorosłe (19-59 lat)

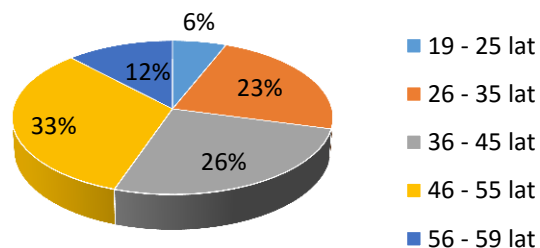
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Rozkład próby badawczej pod względem płci w tej grupie wiekowej przedstawiał się następująco: 53% kobiety i 47% mężczyźni. Respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku, a najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 46-55 lat (32%).

Wykres 5 Płeć respondentów

Wykres 6 Struktura próby ze względu na wiek

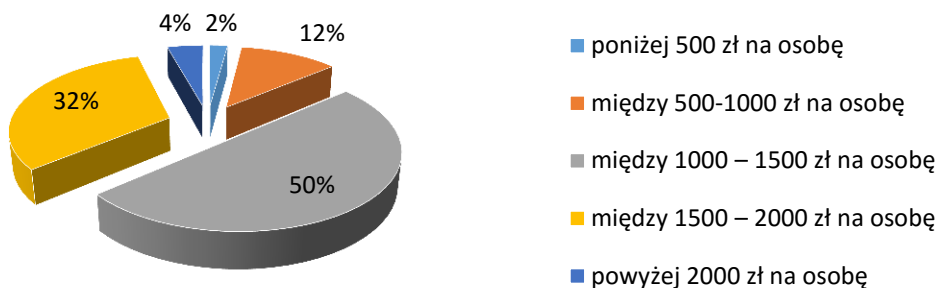

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Większość badanych osób mieszka w gospodarstwie domowym, które składa się z dwóch lub trzech osób (78%). Dochody połowy gospodarstw domowych osób biorących udział w badaniu mieszczą się w przedziale 1000-1500 zł na osobę. Jeden

na trzech respondentów (32%) zadeklarował dochody w wysokości 1500-2000 zł na osobę.

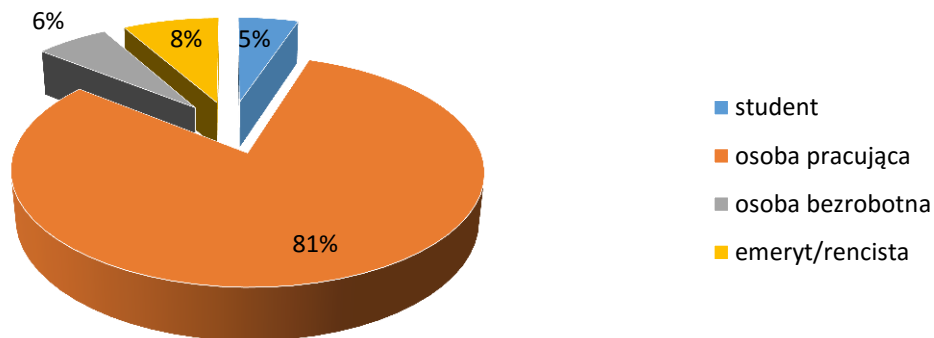
Wykres 7 Struktura próby ze względu na dochód na jedną osobę w gospodarstwie domowym

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Największa grupa badanych to osoby pracujące (81%). Renciści stanowili niespełną jedną dziesiątą respondentów (8%). Mniejszość badanych to osoby bezrobotne (6%) lub studenci (5%).

Wykres 8 Struktura próby ze względu na status zawodowy

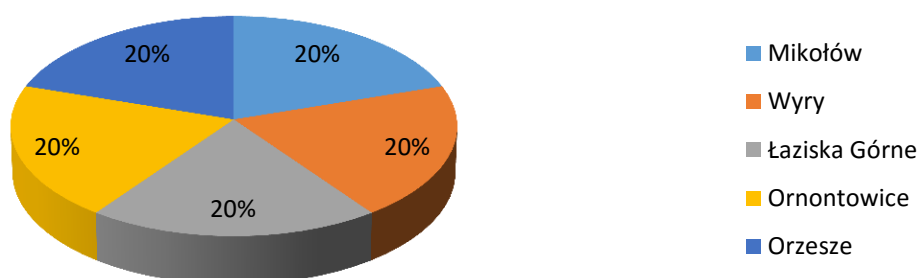
Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Próba badawcze – badanie ankietowe osoby starsze

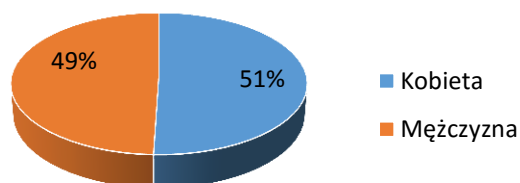
W badaniu, skierowanym do seniorów, wzięło udział 100 osób, po 20 z każdej gminy. Należy także zaznaczyć, że zgodnie z warunkami zamówienia, w badaniu wzięło udział 50 osób, które uczestniczą w zajęciach przeznaczonych dla swojej grupy wiekowej.

Wykres 9 Rozkład próby badawczej w oparciu o miejsce zamieszkania – osoby starsze (powyżej 60 roku życia)

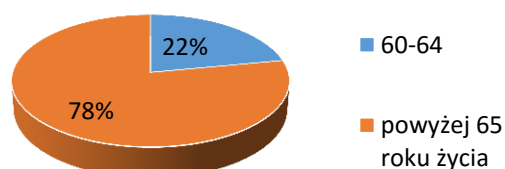

W badaniu wzięła udział niemalże równa liczba mężczyzn i kobiet. Respondenci w większości mieszkają w gospodarstwie domowym liczącym dwie osoby (67%) lub mieszkają samotnie (27%). Zdecydowaną większość osób stanowili seniorzy w wieku powyżej 65 lat (78%).

Wykres 10 Struktura próby ze względu na płeć

Wykres 11 Struktura próby ze względu na wiek

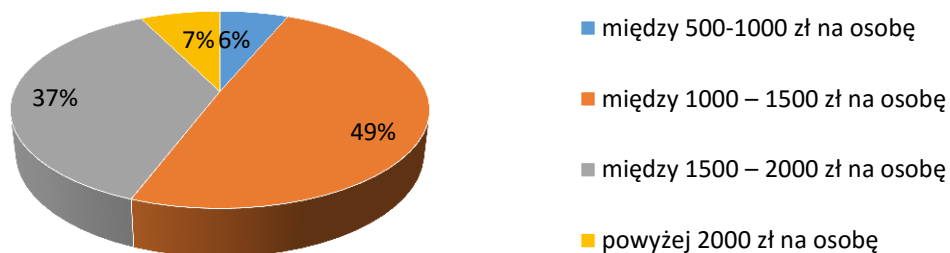

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Większość badanych deklaruje dochód w gospodarstwie domowym w przeliczeniu na jedną osobę w wysokości 1000-2000 zł (86%).

Wykres 12 Struktura próby ze względu na dochód na jedną osobę w gospodarstwie domowym

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ankieta on-line

Kwestionariusz ankiety został także przygotowany w formie on-line. Ankieta została umieszczona na stronie internetowej Starostwa Powiatowego. Jednak mieszkańcy nie byli zainteresowani taką formą udziału w ankiecie.

Ogólna charakterystyka jednostek samorządu terytorialnego obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego oraz gmin wchodzących w skład powiatu

Warunki geograficzne oraz układ przestrzenny

Powiat mikołowski zlokalizowany jest w województwie śląskim, na granicy Wyżyny Śląsko - Krakowskiej oraz Kotliny Kłodzkiej. Powstał w ramach reformy administracyjnej w kraju w 1999 r. w jego skład wchodzi takie gminy jak: Mikołów, Orzesze, Łaziska Górne, Ornontowice, Wyry. w najbliższym sąsiedztwie powiatu znajdują się: Katowice, Ruda Śląsk, Tychy, Żory.

Wykres 13 Mapa powiatu mikołowskiego

Źródło: „Diagnoza potrzeb obszaru funkcjonalnego Powiatu Mikołowskiego”

Kotlina Oświęcimska leży w obrębie zapadliska tektonicznego i jest to najbardziej na południe wysunięta część powiatu mikołowskiego. Blisko połowę powiatu stanowią użytki rolne (49%), w tym 60-70% grunty orne. Gleby klasyfikowane są w IV i V klasie bonitacyjnej, a przeważająca część użytków rolnych ma odczyn kwaśny. Największym bogactwem w regionie jest węgiel kamienny, który występuje w postaci pokładów

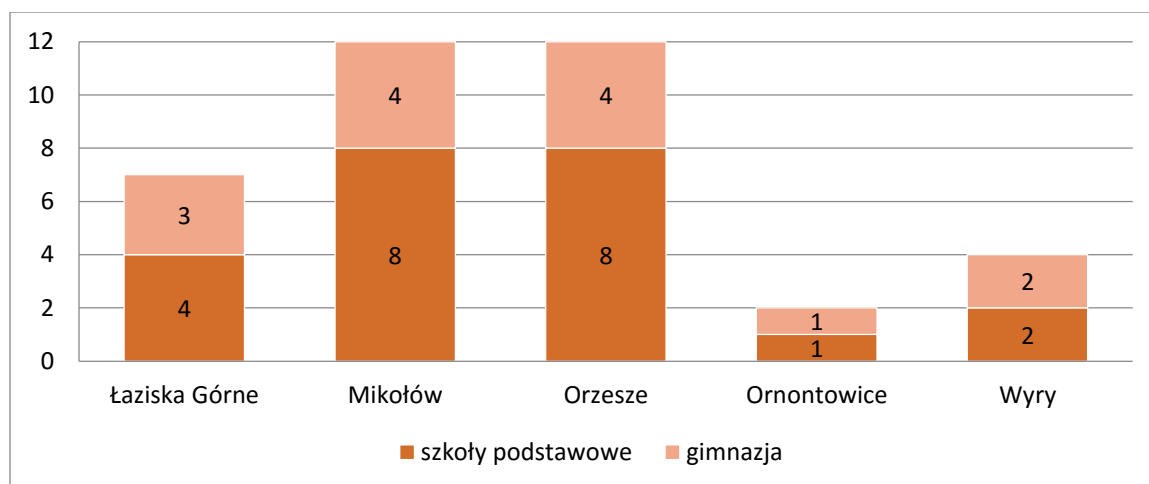

oddzielonych warstwami łupków i piaskowców. w powiecie zlokalizowane są także kruszywa naturalne (złoża piasków, żwirów, glin), które wykorzystywane są do produkcji materiałów ceramicznych oraz zapraw tynkarskich¹.

Sytuacja społeczna

W powiecie mikołowskim znajdują się placówki oświatowe, które stwarzają możliwość kształcenia praktycznie na wszystkich poziomach nauki.

Wykres 14 Liczba szkół podstawowych i gimnazjów według gmin w powiecie mikołowskim

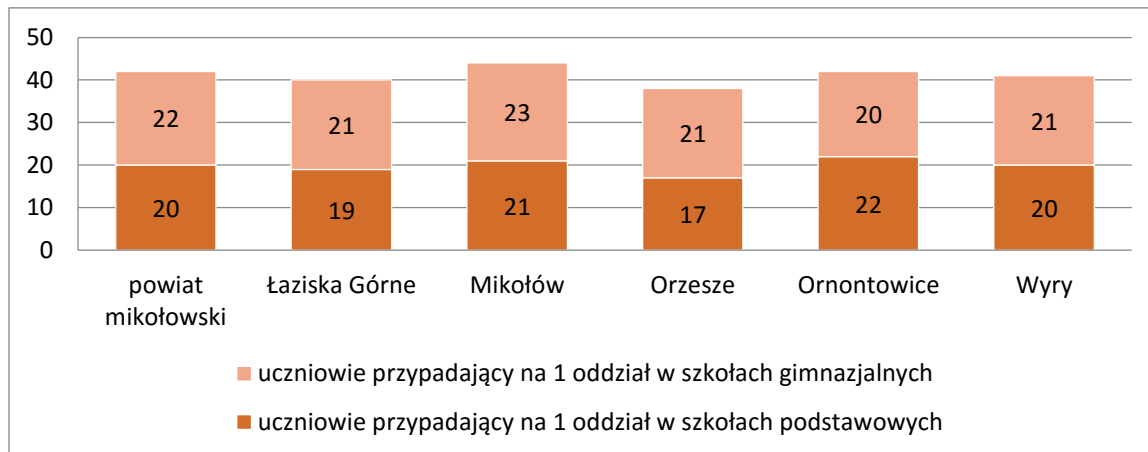
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największa liczba szkół znajduje się w Mikołowie oraz Orzeszu – po osiem szkół podstawowych oraz po cztery gimnazja. Siedem placówek łącznie znajduje się w gminie Łaziska Górne, tj. cztery szkoły podstawowe oraz trzy szkoły gimnazjalne. w przypadku gminy Wiry, w regionie znajdują się cztery szkoły. Najmniej placówek zlokalizowanych jest w Ornontowicach. Liczba uczniów przypadających na jeden oddział szkół zlokalizowanych w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego utrzymywał się na podobnym poziomie, co przedstawiono na poniższym wykresie.

¹ Diagnoza potrzeb Powiatu Mikołowskiego, s. 11.

Wykres 15 Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych przypadający na jeden oddział w powiecie mikołowskim (2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

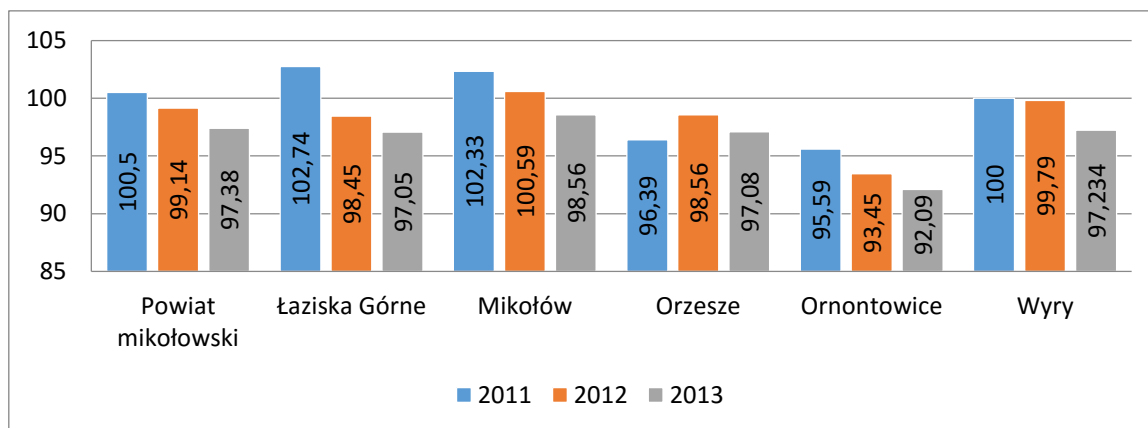
Na jeden oddział w szkołach podstawowych w powiecie mikołowskim przypada średnio 20 uczniów. Wyższy wskaźnik zanotowały tylko takie gminy jak: Mikołów i Ornontowice. w przypadku gminy Wyry, wskaźnik również wyniósł 20. Natomiast Łaziska Górne oraz Orzesze charakteryzują się niższą średnią liczbą uczniów w szkołach podstawowych, przypadających na jeden oddział. Podobnie przedstawia się sytuacja, biorąc pod uwagę szkoły gimnazjalne. w przypadku powiatu mikołowskiego, współczynnik wyniósł 22 osoby na jeden oddział w szkołach gimnazjalnych. Wyższy wskaźnik został zanotowany w Mikołowie. Pozostałe gminy charakteryzują się niższą średnią liczbą uczniów.

Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Na poniższym wykresie zaprezentowane zostały wartości tego wskaźnika w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego w odniesieniu do szkół podstawowych.

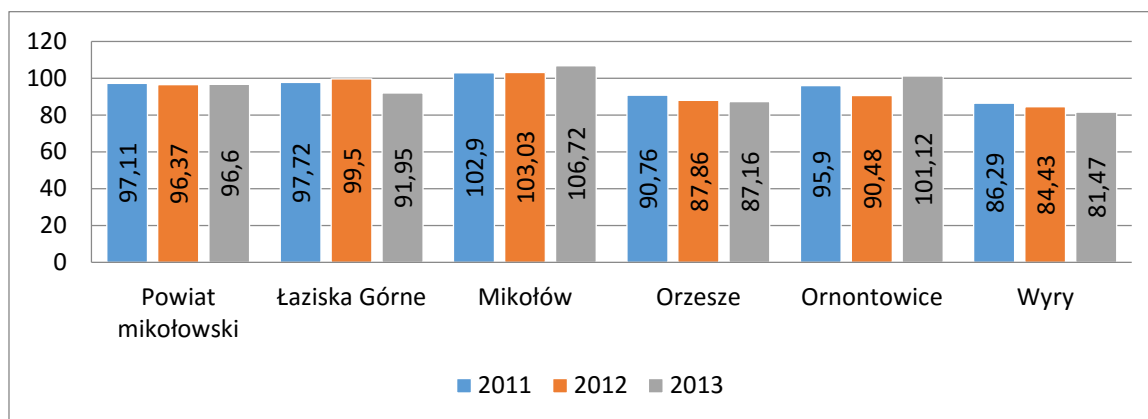
Wykres 16 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych według gmin w powiecie mikołowskim (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych zmniejszyła się w latach 2011-2013. Jak widać na powyższym wykresie, współczynnik ten zmniejszył się w każdej analizowanej gminie. Według stanu na koniec 2013 r., najwyższym współczynnikiem charakteryzowała się gmina Mikołów, a najniższym gmina Ornontowice.

Wykres 17 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach gimnazjalnych według gmin w powiecie mikołowskim (w %)²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zmniejszył się także współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach gimnazjalnych w powiecie mikołowskim – z poziomu 97,11% w 2011 r. do 96,6%

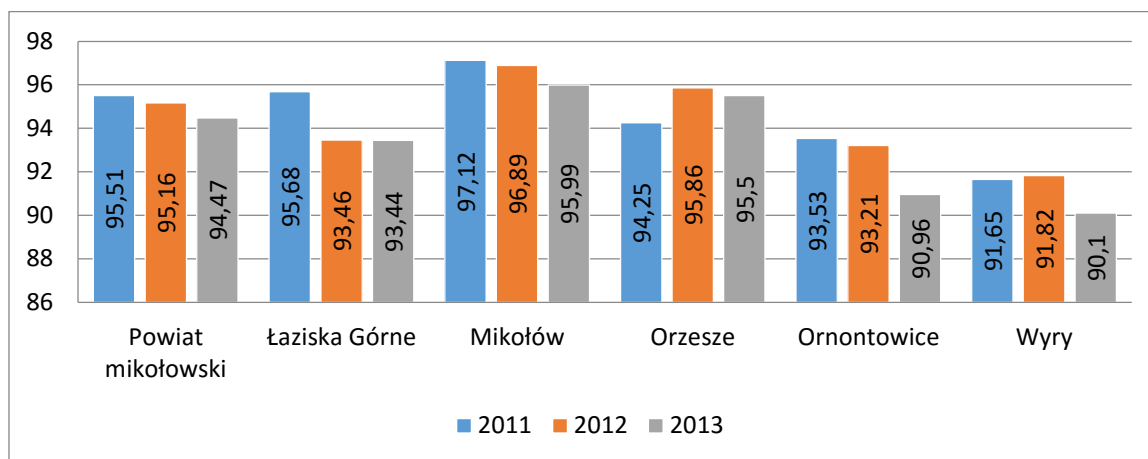
² Najnowsze dane GUS pochodzą z roku 2013.

w 2013 r. Warto zaznaczyć, że tylko w przypadku gmin Mikołów i Ornontowice, wskaźnik ten był wyższy w 2013 r. niż w 2011 r. Najniższy współczynnik został zanotowany w 2013 r w gminie Wyry i wyniósł 81,47%.

Współczynnik skolaryzacji netto jest to natomiast relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania³. Na poniższym wykresie przedstawiono wartość tego współczynnika w szkołach podstawowych powiatu mikołowskiego.

Wykres 18 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych według gmin w powiecie mikołowskim (w %)

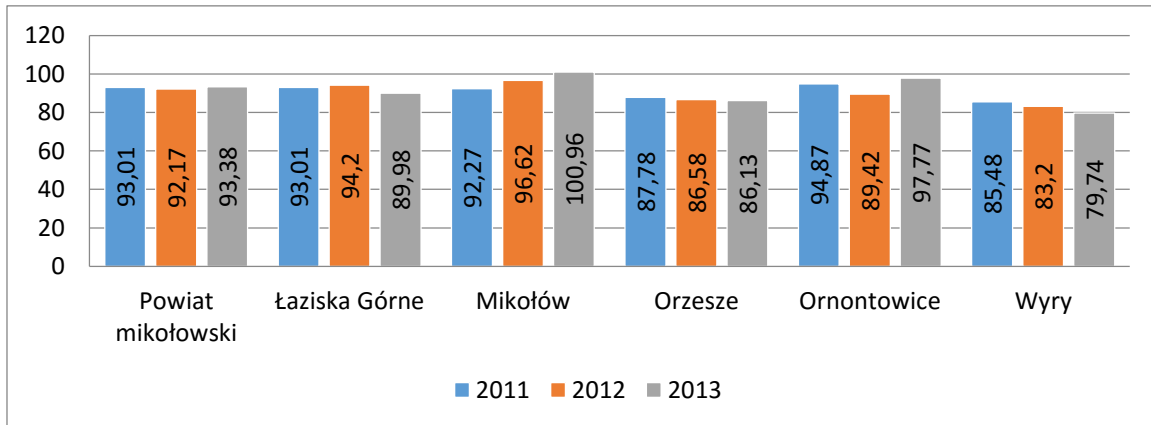
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Zmniejsza się również wartość współczynnika skolaryzacji netto w powiecie mikołowskim, biorąc pod uwagę szkoły podstawowe. Najwyższy poziom wskaźnika dotyczył szkół w Gminie Mikołów (95,99%), natomiast najniższy placówek w Gminie Wyry (90,10%).

³ Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

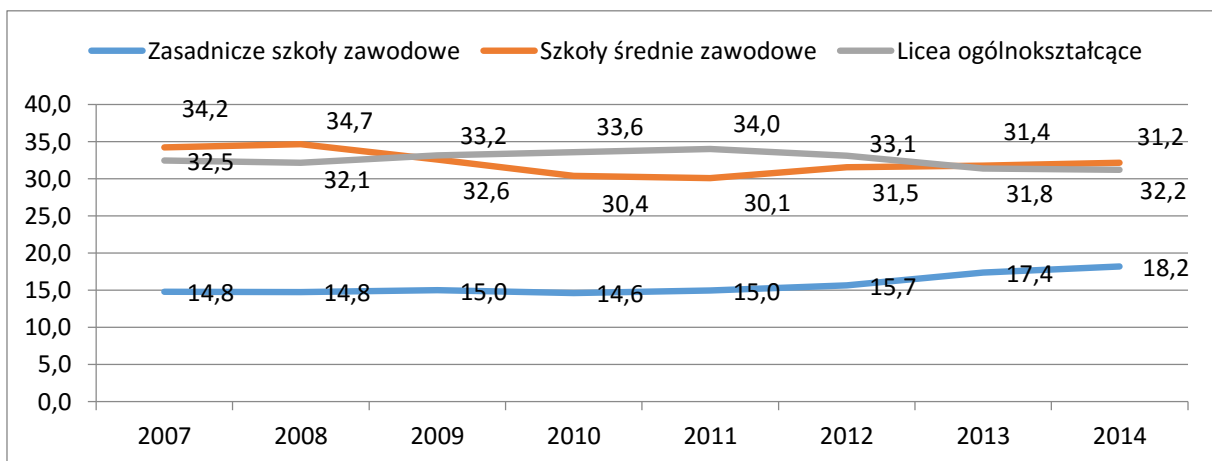
Wykres 19 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach gimnazjalnych według gmin w powiecie mikołowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Podobnie przedstawia się sytuacja, analizując współczynnik skolaryzacji netto w szkołach gimnazjalnych. w przypadku powiatu mikołowskiego wskaźnik nieznacznie się zwiększył do poziomu 93,38% (z 93,01%). w 2013 r. najwyższa wartość odnotowana została w gminie Mikołów (100,96%) a najniższa w gminie Wry (79,74%).

Wykres 20 Współczynniki skolaryzacji netto w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie mikołowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

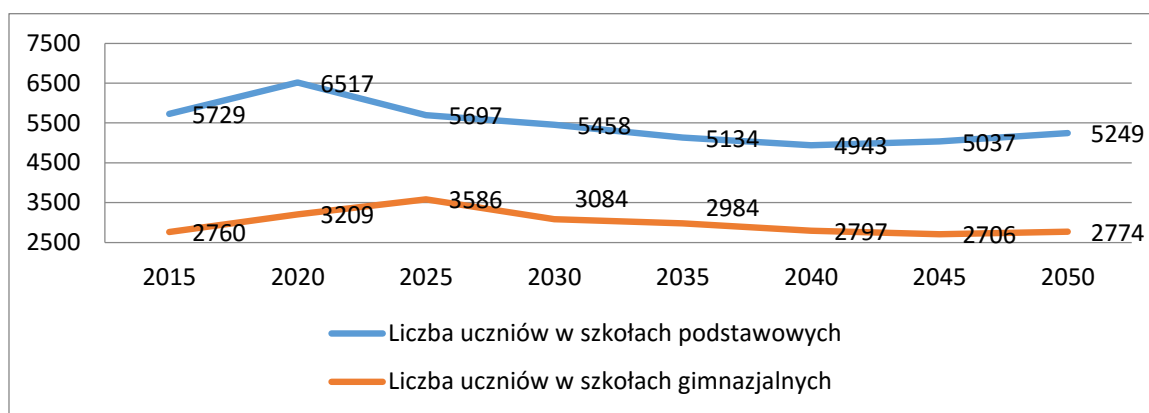
Ze względu na fakt, iż współczynniki skolaryzacji dla szkół ponadgimnazjalnych w poszczególnych powiatach Polski nie są publikowane, współczynniki skolaryzacji netto dla poszczególnych typów szkół zostały oszacowane jako odsetek osób w wieku

16-18 lat kształcących się w danym typie szkoły w liczbie ludności w tym wieku ogółem. Jak widać na powyższym wykresie, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych wybierali częściej szkoły zawodowe oraz licea ogólnokształcące niż zasadnicze szkoły zawodowe.

Dla lepszego zobrazowania sytuacji w powiecie mikołowskim, sporządzono także przewidywaną liczbę uczniów w szkołach podstawowych oraz gimnazjalnych do 2050 r.

Wykres 21 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do roku 2050 w powiecie mikołowskim – prognoza

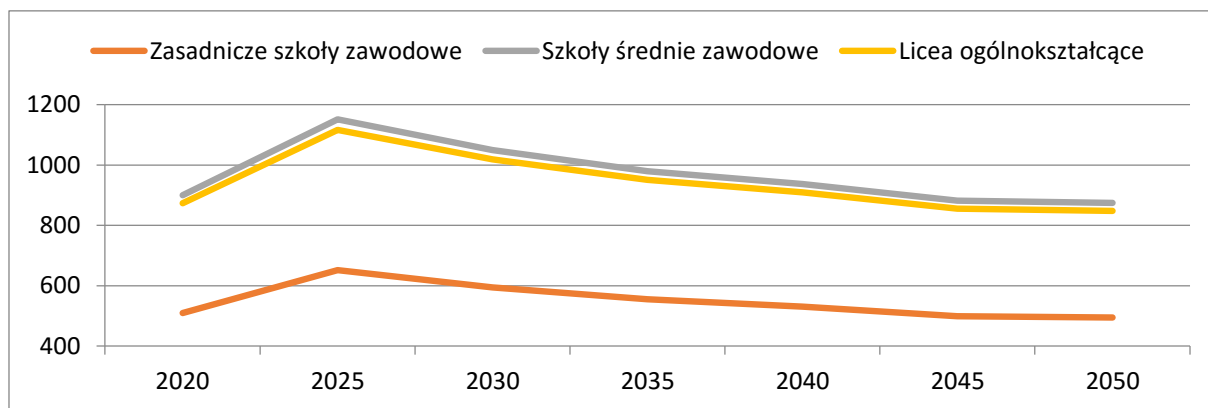

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Ze względu na brak informacji na temat prognoz liczby uczniów w kolejnych latach, wyniki mogą zostać przedstawione tylko na poziomie powiatu. w kolejnych latach, liczba uczniów w szkołach podstawowych nadal będzie wyższa niż liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych. Prognozuje się, że największy wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych nastąpi w roku 2020 (6517 uczniów). w kolejnych latach przewidywany jest jednak spadek – do 4943 w 2040 r. Podobnie przedstawia się sytuacja, analizując prognozę liczby uczniów w szkołach gimnazjalnych – największy wzrost nastąpi w roku 2025. Od tego roku, liczba uczniów będzie się zmniejszać aż do poziomu 2 706 w 2045 r.

Wykres 22 Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych do roku 2050 w powiecie mikołowskim – prognoza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W przypadku szkół ponadgimnazjalnych, prognozuje się, że największym zainteresowaniem nadal będą cieszyć się szkoły średnie zawodowe oraz licea ogólnokształcące. Przewiduje się wzrost liczby uczniów we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych do 2025 r. w kolejnych latach ich liczba będzie się zmniejszać.

Organizacje pozarządowe

Na obszarze powiatu mikołowskiego zlokalizowanych jest ponad 150 organizacji pozarządowych, w tym⁴:

- stowarzyszenia o charakterze rejestrowanym – 98; do tej grupy zaliczono także ochotnicze straże pożarne w liczbie 18 oraz oddziały terenowe w liczbie 15;
- związki stowarzyszeń – 2;
- stowarzyszenia zwykłe – 10;
- stowarzyszenia kultury fizycznej, do których zaliczono kluby sportowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądownictwa – 14;
- kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej – 10;
- uczniowskie kluby sportowe – 6;
- fundacje – 12.

⁴ Diagnoza potrzeb Powiatu Mikołowskiego, s. 66.

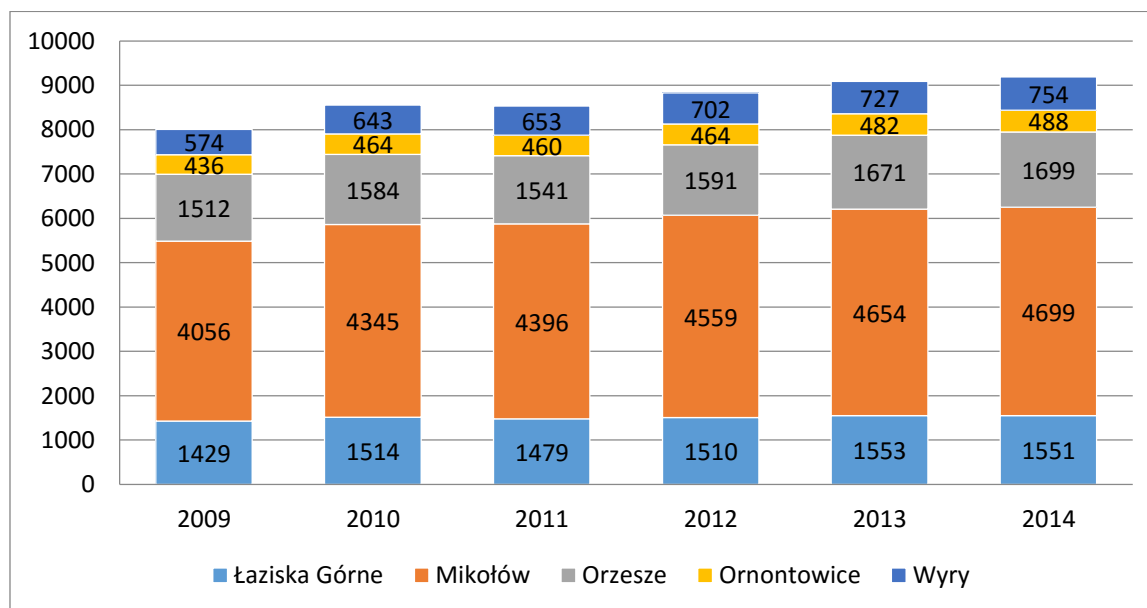
Powołując się na „Program współpracy powiatu mikołowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego” realizatorami wyznaczonych w projekcie zadań są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego,
- Wydział Promocji i Rozwoju Starostwa Powiatowego,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Gminy Powiatu Mikołowskiego.

Sfera gospodarcza

W tabeli poniżej opisane zostały podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.

Wykres 23 Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON

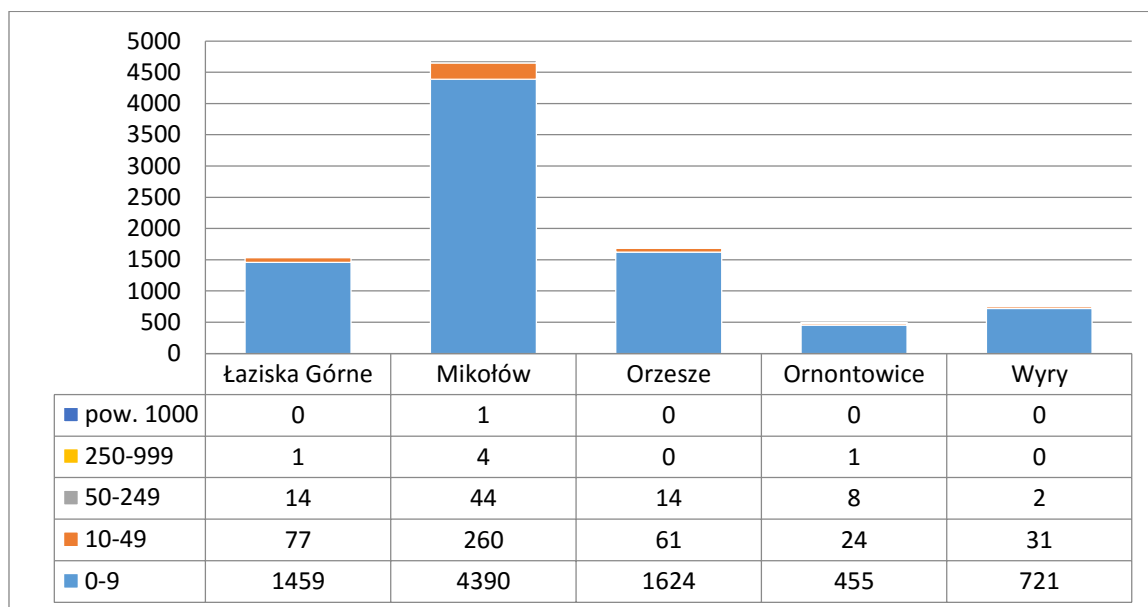
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba przedsiębiorstw w powiecie mikołowskim zwiększyła się w latach 2009- 2014 o ok. 14%. Świadczy to o dynamicznym rozwoju regionu. Najwięcej przedsiębiorców zlokalizowanych jest w gminie Mikołów (51%). 18% podmiotów gospodarki narodowej

posiada swoje siedziby w Orzeszu, 17% w Łaziskach Górnych, 8% w Wyrach i tylko 5% w Ornontowicach.

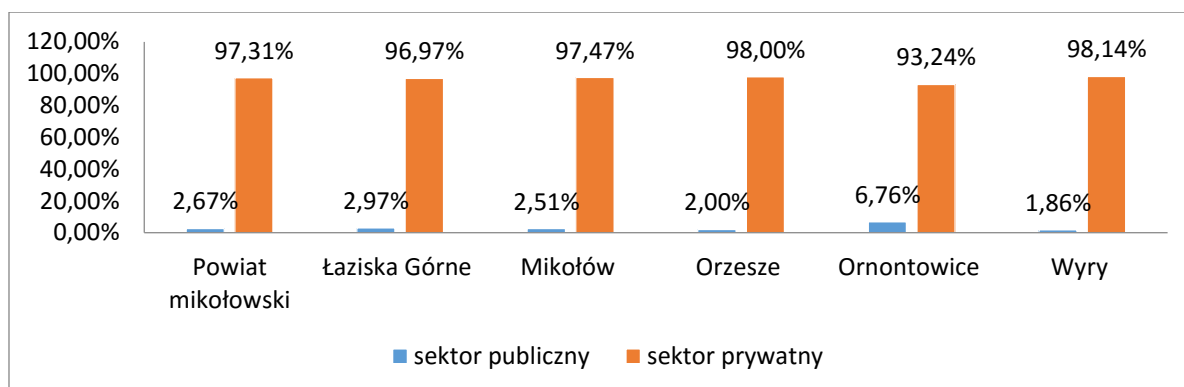
Wykres 24 Liczba przedsiębiorstw wg klas wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie obszaru funkcjonalnego zlokalizowanych jest najwięcej mikro przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników (94,10% wszystkich przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie powiatu mikołowskiego). 4,93% stanowią małe przedsiębiorstwa, a 0,89% średnie. w regionie zlokalizowanych jest także sześć dużych przedsiębiorstw, które zatrudniają od 250 do 999 pracowników, a także jedna korporacja, zatrudniająca powyżej 1000 pracowników.

Wykres 25 Liczba przedsiębiorstw w podziale na sektor własnościowy (w %, 2014 r)

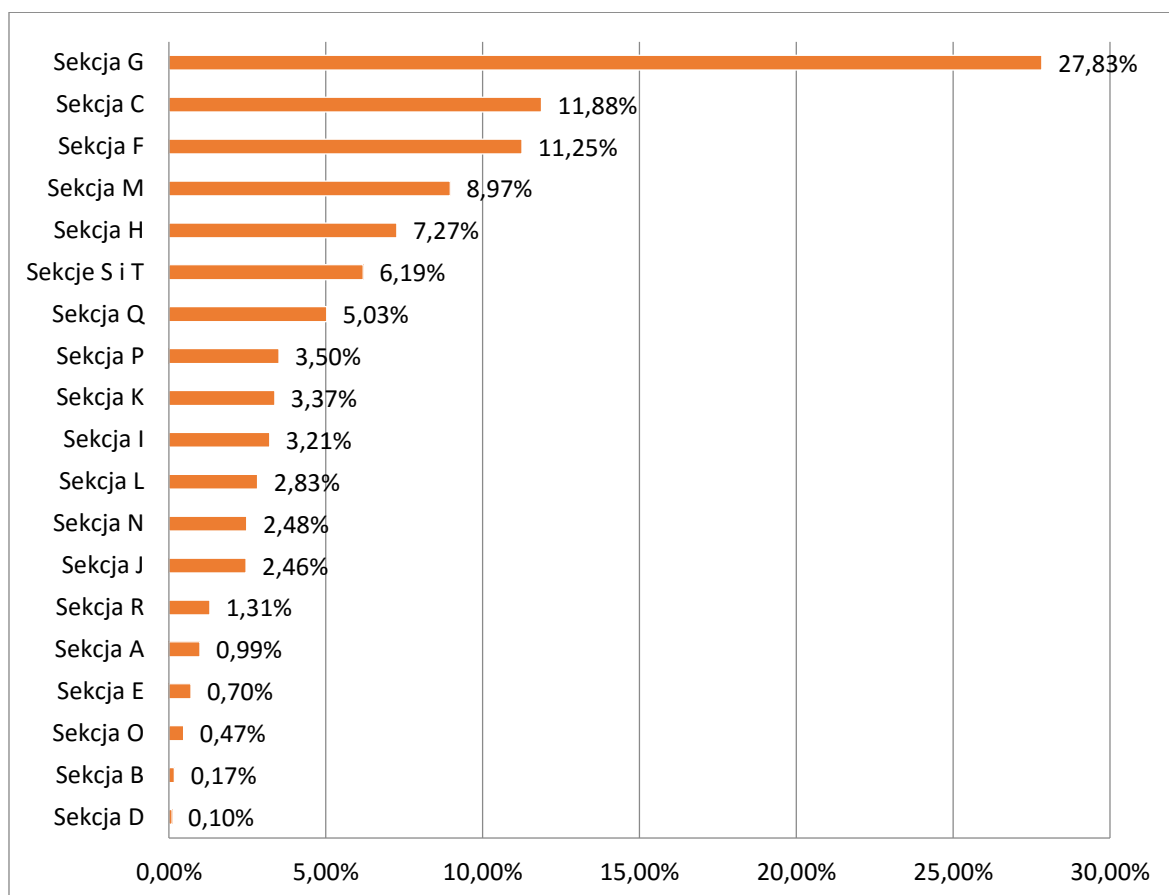

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

97,31% przedsiębiorców w powiecie mikołowskim stanowi część sektora prywatnego. Należy jednak zaznaczyć, że jest to zbliżony współczynnik do średniej ogólnopolskiej (97%). Biorąc pod uwagę poszczególne gminy w powiecie mikołowskim, sytuacja przedstawia się na podobnym poziomie. Najwyższy udział sektora publicznego wynosi 6,76% i został odnotowany w Ornontowicach, natomiast najniższy (1,86%) w Wyrach.

Wykres 26 Przedsiębiorstwa w podziale na PKD, powiat mikołowski (w %, 2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Ponad jedna czwarta wszystkich przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie obszaru funkcjonalnego prowadzi działalność gospodarczą w sekcji G, tj. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle. Na sekcję C przypada 11,88% (przetwórstwo przemysłowe). Zbliżony udział (11,25%) przypadł również na sekcję F, tj. budownictwo.

Sfera ekologiczna

Powiat mikołowski zlokalizowany jest na pograniczu Wyżyny Śląsko – Krakowskiej i Kotliny Oświęcimskiej. Część zachodnia leży w obrębie Płaskowyżu Rybnickiego. w poniższej tabeli przedstawiono wskaźnik lesistości w odniesieniu do średniej krajowej.

Tabela 1 Wskaźnik lesistości dla gmin i całego powiatu w odniesieniu do średniej krajowej

Powiat/gmina	Powierzchnia ogólna powiatu/ gminy [km ²]	Lasy niepubliczne [ha]	Lasy publiczne [ha]	Ogółem lasy [ha]	Lesistość powiatu/gminy [%]
Powiat mikołowski	233,06	258,52	8310,7	8569,2	35,5
Łaziska Górne	20,07	40,02	183,3	223,5	10,8
Mikołów	79,20	93,7	2036,3	2130,0	25,9
Ornontowice	15,45	5,2	395,8	401,0	25,3
Orzesze	83,79	67,7	4397,2	4464,9	51,3
Wyry	34,55	51,9	1298,1	1350,0	37,8
Kraj	312685	1500 000	7600 000	9100 000	29,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu urządzenia lasu na okres gospodarczy od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2022 r. Program ochrony przyrody. Nadleśnictwo Kobiór. RDLP w Katowicach oraz danych GUS

35,5% powierzchni powiatu stanowią lasy. Największą lesistością charakteryzuje się gmina Orzesze oraz Wyry. Dominującym gatunkiem w lasach jest sosna zwyczajna, która porasta blisko 75% powierzchni leśnej. Na terenie powiatu przeważają siedliska wilgotne, które zajmują około 66% powierzchni leśnej.

Większością zasobów leśnych zarządzają Lasy Państwowe a gospodarkę na terenie powiatu prowadzą Nadleśnictwa w Katowicach, Kobiórze i Rybniku, z przewagą terenów zarządzanych przez Nadleśnictwo Kobiór. Zagrożeniem dla drzewostanu zlokalizowanego w regionie są zanieczyszczenia oraz eksploatacja górnicza, która wynika z bliskości terenów przemysłowych⁵.

⁵ Diagnoza potrzeb Powiatu Mikołowskiego, s. 28.

Tabela 2 Najważniejsze założenia parkowe i alejowe na terenie powiatu mikołowskiego

Gmina	Założenie parkowe	Aleja
Łaziska Górne	Pozostałości parku pałacowego w miejscu po wyburzonym pałacu w Łaziskach Średnich Park przy UM	Aleja dębowa przy ul. Chopina Aleja Kasztanowców przy ul. Prądnej
Mikołów	Planty o XVIII-wiecznym rodowodzie Założenie parkowe Park Mokre w miejscu po wyburzonym pałacu w Mokrem Założenie parkowe z XIX w. przy dworze w Paniowach Parafialny Ogród Botaniczny w Bujakowie Śląski Ogród Botaniczny w Mokrem	Aleja przy ul. Sosnowej w Mokrem Fragmenty alei przy ul. Konstytucji 3 Maja
Ornontowice	Zabytkowe Założenie Pałacowo-Parkowe z przełomu XVIII/XIX w.	Pomnikowa aleja „Dęby Ornontowickie”
Orzesze	Park pałacowy w Zawiaści (XVIII w.) Park przy XVIII w. pałacyku Woszczyckich (dziś „Dwór Szczepańskich”) w Woszczykach Pozostałości parku zamkowego przy neorenesansowej willi z przełomu XVIII/XIX w. w Gardawicach	Aleja kasztanowców prowadząca od ul. Centralnej do Siągarni Aleja przy ul. Żorskiej Aleja lipowa w Zazdrości Dęby szypułkowe w Zawadzie – w dolinie Bierawki
Wyry		Aleja mieszana przy ul. Dwór prowadząca od ul. Pszczyńskiej Aleja jesionowa na niektórych odcinkach ul. Pszczyńskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu urządzenia lasu na okres gospodarczy od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2022 r. Program ochrony przyrody. Nadleśnictwo Kobiór. RDLP w Katowicach oraz danych GUS

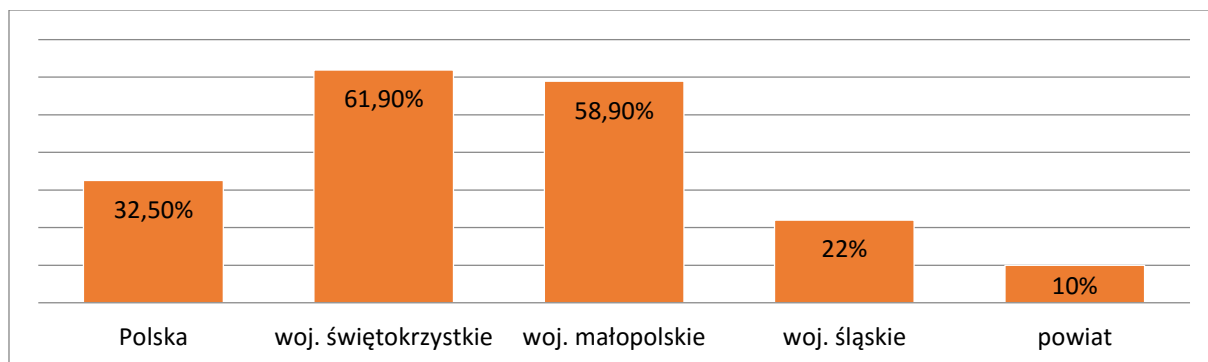
Ważnym elementem krajobrazu są także założenia zieleni oraz założenia parkowe w powiecie mikołowskim. w tabeli wymienione zostały główne aleje, zlokalizowane w regionie. Część z nich wymaga pilnych zabiegów konserwatorskich. Takie działania mogłyby przyczynić się do większego zainteresowania mieszkańców i turystów wypoczynkiem w okolicach terenów zielonych.

W powiecie mikołowskim odnotowano także występowanie chronionych oraz rzadkich gatunków roślin oraz zwierząt. w regionie znajduje się 70 pomników przyrody, co stanowi tylko 5% ogólnej liczby dla województwa śląskiego. Dodatkowo, w Łaziskach Górnych znajduje się jeden użytek ekologiczny (Buki na Wierzysku), a w Mikołowie i Ornontowicach 7 obszarów chronionego krajobrazu. Na terenie Orzesza zlokalizowana jest południowo wschodnia część Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje

Krajobrazowe Rud Wielkich”. Ponadto niektóre obiekty przyrody ożywionej na terenie powiatu, jak stare drzewa, parki, które towarzyszą zabytkom kultury są objęte ochroną konserwatorską.

Wykres 27 Udział powierzchni chronionej w jednostkach administracyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Biorąc pod uwagę udział powierzchni chronionej, w województwie śląskim stanowi ona tylko 22%. Oznacza to, że odsetek ten jest niższy od średniej krajowej oraz najniższy w regionie. w przypadku powiatu mikołowskiego, udział ten wynosi jedynie 10%. Analizując współczynnik powierzchni chronionej na jednego mieszkańca, wartość w powiecie mikołowskim wynosi niespełna 300 m². Jest on znacznie mniejszy od współczynnika dla województwa śląskiego (579m²/mieszkańca) oraz Polski (2667m²/mieszkańca).

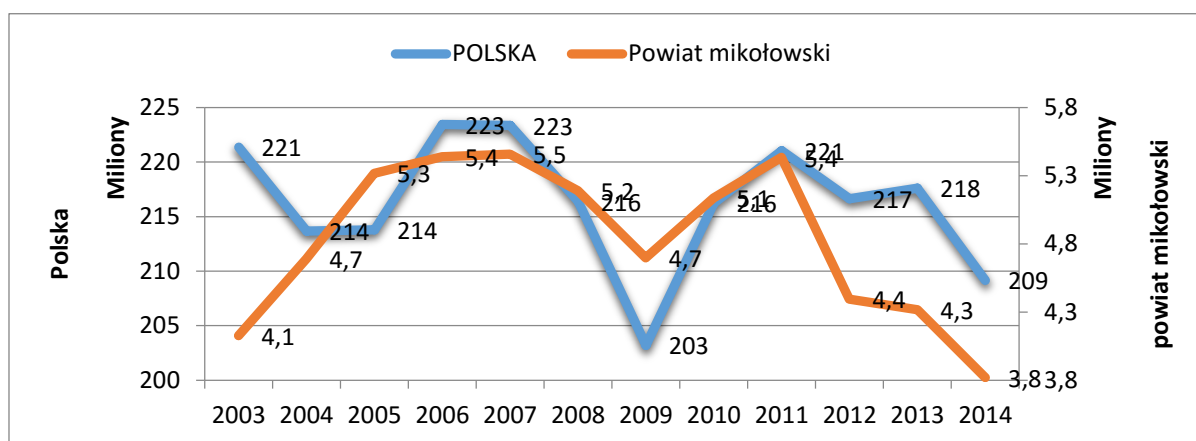
W Mokrem zlokalizowany jest Śląski Ogród Botaniczny, którego celem jest zachowanie i ochrona ginących gatunków i odmian roślin województwa śląskiego. Powierzchnia Ogródu zajmuje 78 ha a na jego terenie prowadzone są prace naukowo – badawcze, uprawa roślin, działalność edukacyjna oraz kulturalna. Dodatkowo, zarządcy angażują się w waloryzację parków w aspekcie ochrony dziedzictwa kulturowego, co wpływa na wizerunek i zainteresowanie regionem, jako miejsca przyjaznemu ekorozwojowi.

Największym zagrożeniem dla środowiska naturalnego są emisja substancji zanieczyszczających powietrze, procesy technologiczne w przemyśle, rolnictwie, usługach oraz spalanie paliw przez pojazdy. w regionie dynamicznie rozwijają się także takie branże jak energetyka i hutnictwo, co również negatywnie wpływa na sferę

ekologiczną. Elektrownie i huty prowadzi działania inwestycyjne, które mają na celu ograniczenie wpływu na środowisko poprzez bezpieczne składowanie odpadów, dzięki czemu emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z roku na rok zostaje coraz bardziej ograniczona.

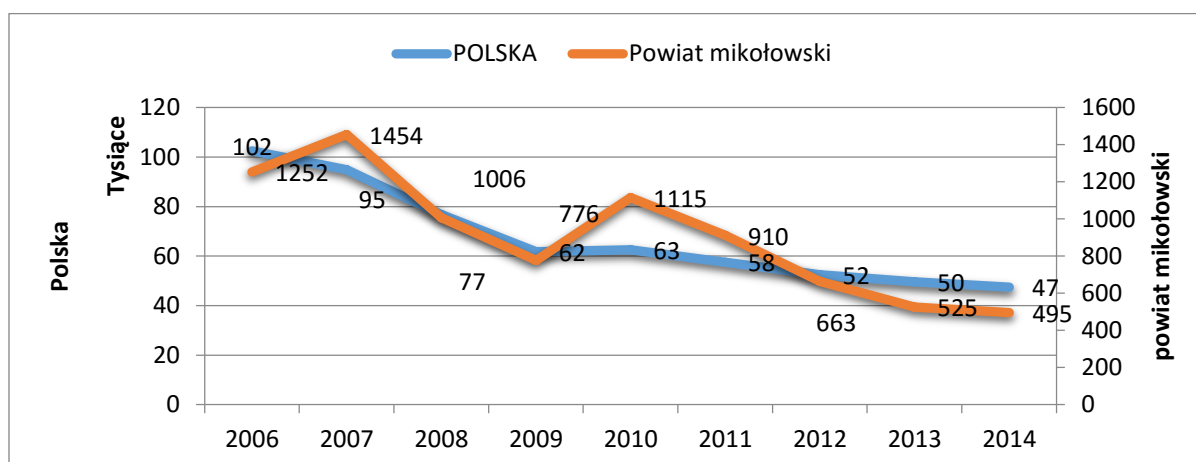
Wykres 28 Ilość emitowanych zanieczyszczeń gazowych (w mln ton na rok) w powiecie mikołowskim i w Polsce w latach 2003 - 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W roku 2014 w powiecie mikołowskim emitowanych było 3,8 mln ton zanieczyszczeń gazowych, co oznacza silną tendencję spadkową. Zanieczyszczenia te stanowiły 1,8% wszystkich zanieczyszczeń gazowych w kraju, których łącznie emitowano ok. 209 mln ton.

Wykres 29 Ilość emitowanych zanieczyszczeń pyłowych (w tonach na rok) w powiecie mikołowskim i w Polsce w latach 2006 - 2014

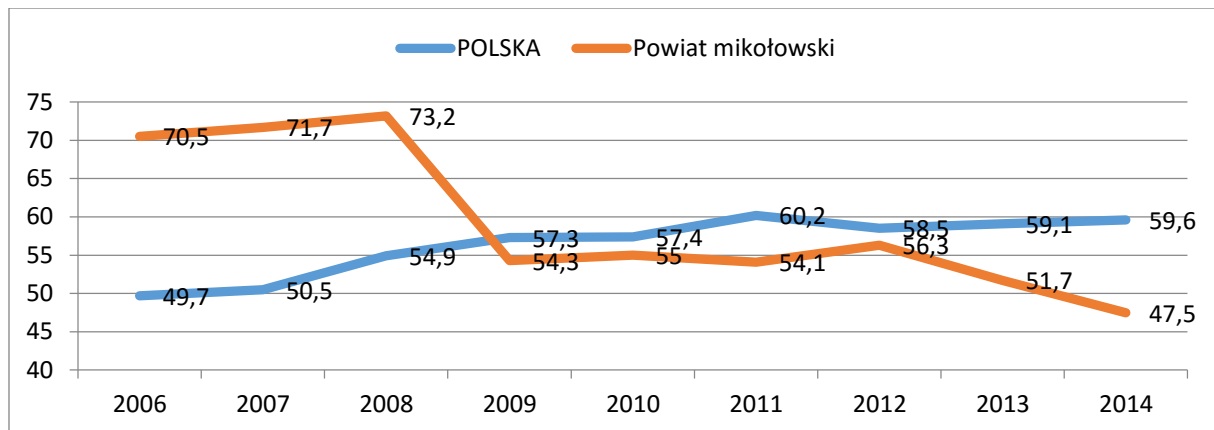

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Zmniejsza się także ilość emitowanych zanieczyszczeń pyłowych. w powiecie mikołowskim, w 2014 r. emitowano ok. 495 ton tego typu zanieczyszczeń. Oznacza to spadek o ponad 60% w stosunku do roku 2006.

Wykres 30 Odsetek zatrzymanych zanieczyszczeń gazowych w powiecie mikołowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W regionie zatrzymywanych jest tylko 47,5% zanieczyszczeń gazowych w urządzeniach filtrujących. Współczynnik ten jest niższy od średniej krajowej (59,9%). Należy także zaznaczyć, że powiat mikołowski zanotował silny spadek odsetka zatrzymywanych zanieczyszczeń gazowych, biorąc pod uwagę rok 2006. w przypadku zanieczyszczeń pyłowych, zatrzymywanych jest 99,5%, co oznacza wysoką skuteczność poszczególnych urządzeń.

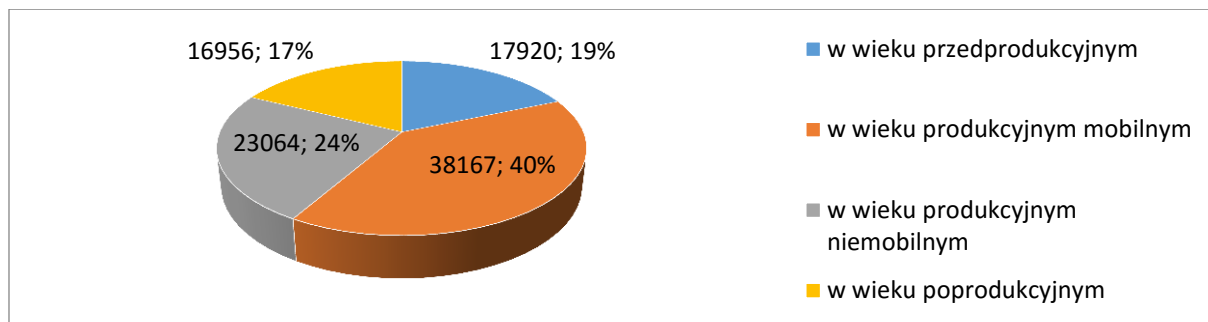
Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska zajmuje się badaniem jakości wód oraz przyczyn ich zanieczyszczenia. Na Bierawce (poniżej Orzesza) znajduje się punkt pomiarowy sieci regionalnej. Stan czystości Jamny, Promny i Potoku Ornontowickiego jest badany poza granicami powiatu, u ujścia tych cieków. Badania jakości wód powiatu były także prowadzone na Wydziale Nauk o Ziemi U.Ś. Wszystkie pomiary wykazały, że wody powierzchniowe powiatu mikołowskiego są nadmiernie zanieczyszczone i w świetle obowiązujących klasyfikacji prowadzą wody pozaklasowe.

Struktura ludności

W 2014 roku na terenie powiatu mikołowskiego mieszkało 96 107 osób. Strukturę mieszkańców wg etapów życia człowieka zaprezentowano na wykresie.

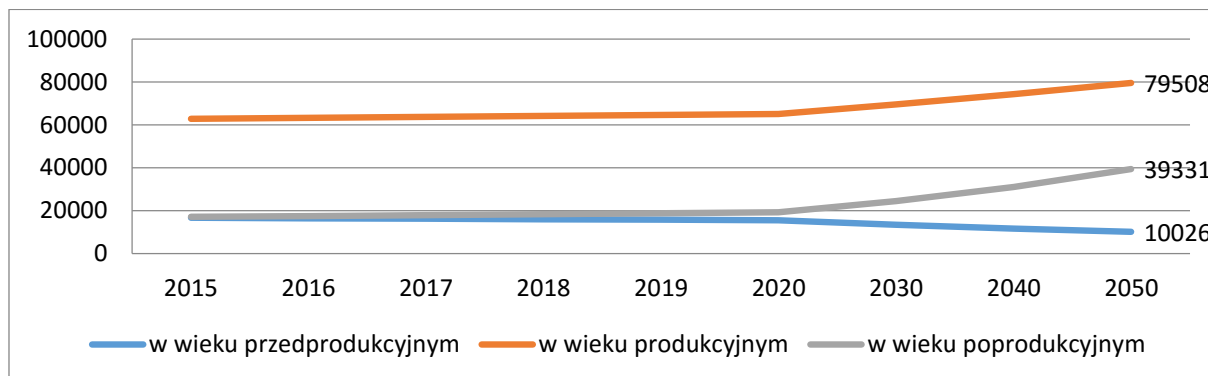
Wykres 31 Liczba mieszkańców powiatu mikołowskiego wg etapów życia człowieka w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W roku 2014, największe grupy stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym mobilnym (40%), tzn. kobiety i mężczyźni w wieku 18-44 lata oraz niemobilnym (24%), tj., kobiety w wieku 45-59 lat i mężczyźni w wieku 45-64 lata. Dwie pozostałe grupy mieszkańców powiatu mikołowskiego, tj. dzieci i młodzież do 17. roku włącznie, określane jako osoby w wieku przedprodukcyjnym, oraz seniorów, tj. kobiety powyżej 60. roku życia i mężczyźni, którzy ukończyli przynajmniej 65. rok życia – charakteryzowały podobne liczebności odpowiednio 17920 i 16956, tj. 19% i 17%. Na wykresie przedstawiono, jak zmieniać się będzie liczba mieszkańców powiatu mikołowskiego do 2050 roku.

Wykres 32 Prognoza liczby mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka

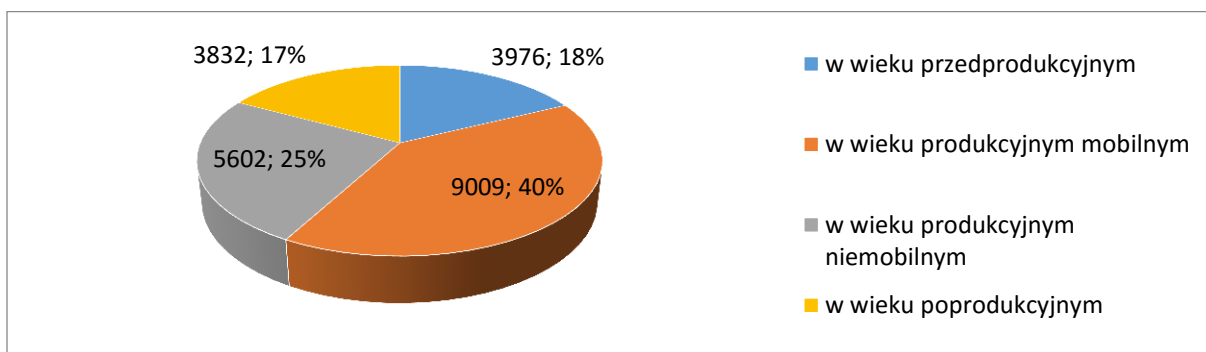
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Szacuje się, że w kolejnych latach stopniowo wzrastać będzie liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. w 2050 roku na terenie powiatu mikołowskiego mieszkać będzie 79,5 tys. osób dorosłych i 39,3 tys. seniorów. Spadać będzie natomiast liczba dzieci i młodzieży. w ostatnim rozpatrywanym roku przewiduje się, że będzie ich niewiele ponad 10 tys. Stanowi to potwierdzenie ogólnokrajowej tendencji starzenia się społeczeństwa.

W Gminie Łaziska Górne na koniec 2014 roku mieszkało 22 419 osób, co przedstawiono na wykresie.

Wykres 33 Liczba mieszkańców Gminy Łaziska Górne wg etapów życia człowieka w 2014 roku

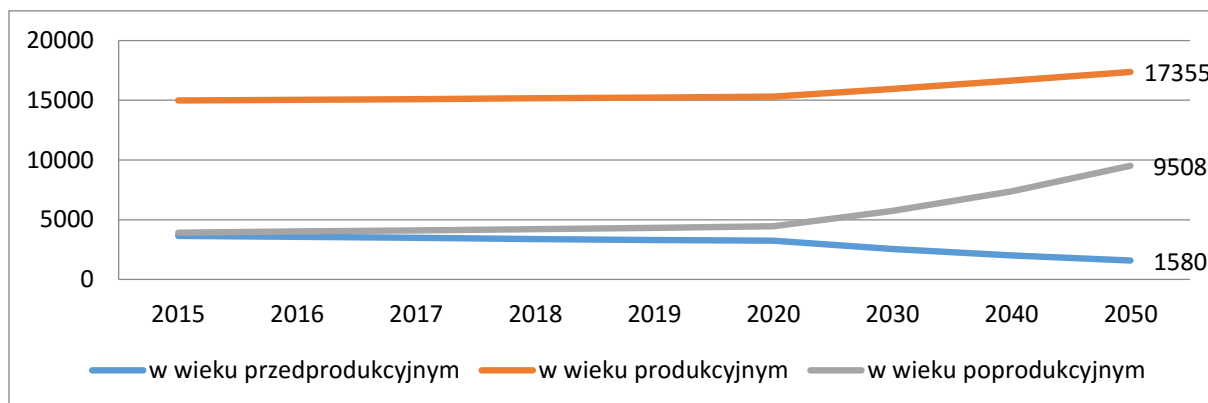

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Na terenie gminy Łaziska Górne mieszkało 9 009 osób w wieku produkcyjnym mobilnym, 5 602 osób w wieku produkcyjnym niemobilnym, 3 976 dzieci i młodzieży oraz 3 832 osoby starsze. Stanowiło to odpowiednio 40%, 25%, 18% i 17% ogółu mieszkańców. Na wykresie przedstawiono jak w kolejnych latach zmieniać się będzie liczba poszczególnych grup wiekowych.

Wykres 34 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Łaziska Górne na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Prognozuje się, że do 2050 roku liczba mieszkańców Gminy Łaziska Górne w wieku produkcyjnym zwiększy się do 17 355 osób, w wieku poprodukcyjnym do 9 508, natomiast liczba dzieci i młodzieży do 17. roku włącznie zmniejszy się do 1 580. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż liczba osób powyżej 65. roku życia (w przypadku kobiet powyżej 60. roku życia) będzie wzrastać w szybszym tempie niż liczba osób w wieku produkcyjnym.

Gminę Mikołów zamieszkuje największa liczba osób z całego powiatu. Na koniec 2014 roku było ich prawie 40 tys. Strukturę mieszkańców tej gminy przedstawiono w zestawieniu.

Tabela 3 Liczba mieszkańców Gminy Mikołów wg etapów życia człowieka w 2014 roku

WIEK	LICZBA	%
osoby w wieku przedprodukcyjnym	7193	18%
osoby w wieku produkcyjnym mobilnym	15458	39%
osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym	9528	24%
osoby w wieku poprodukcyjnym	7616	19%
razem	39795	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

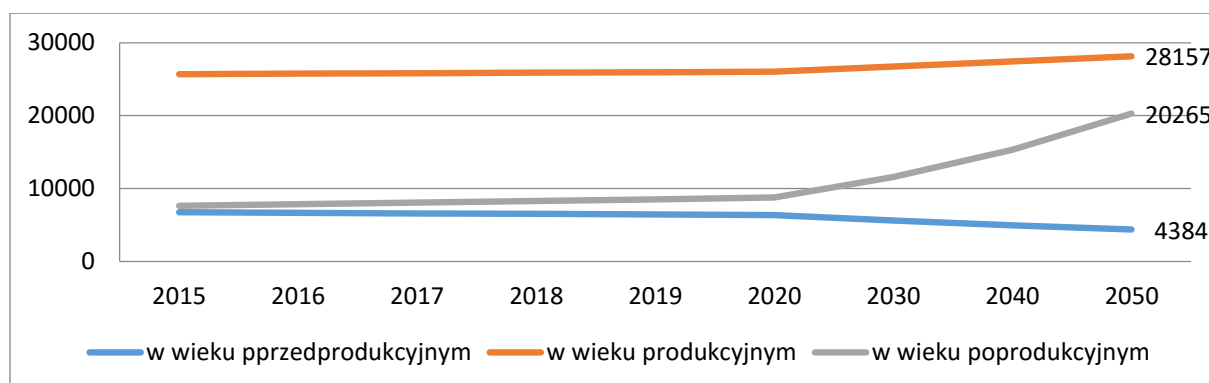
Prawie 25 tys. mieszkańców Gminy Mikołów stanowiły osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (prawie 15,5 tys.) lub niemobilnym (niewiele ponad 9,5tys.). w przeciwieństwie do sytuacji dla powiatu ogółem gminę tę zamieszkuje większa liczba

seniorów niż osób wieku przedprodukcyjnym – odpowiednio 19% i 18%. Na wykresie zaprezentowano jak liczebności te zmieniać się będą na przestrzeni kolejnych 35 lat.

Wykres 35 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Mikołów na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Jak przedstawiono na wykresie liczba osób w wieku produkcyjnym w kolejnych latach będzie stopniowo zwiększać się. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym będzie nieznacznie spadać. Jeżeli chodzi natomiast o seniorów z Gminy Mikołów to liczba ich będzie bardzo znacząco się zwiększać. Przewiduje się, że w 2050 roku osiągnie wartość przekraczającą 20 tys.

Kolejną gminą powiatu mikołowskiego jest Gmina Orzesze, którą na koniec 2014 roku zamieszkiwało ponad 20 tys. osób. Strukturę ludności z tego obszaru wg etapów życia człowieka przedstawiono na wykresie.

Tabela 4 Liczba mieszkańców Gminy Orzesze wg etapów życia człowieka w 2014 roku

WIEK	LICZBA	%
osoby w wieku przedprodukcyjnym	3896	19%
osoby w wieku produkcyjnym mobilnym	8014	40%
osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym	4868	24%
osoby w wieku poprodukcyjnym	3416	17%
razem	20194	

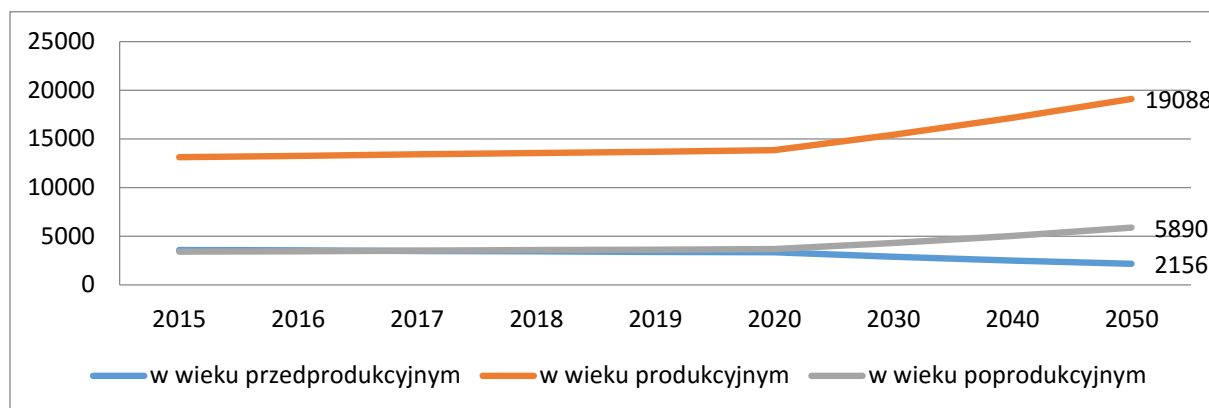
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Zdecydowaną większość mieszkańców Gminy Orzesze w 2014 roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – mobilnym (40%) lub niemobilnym (24%). Znacznie mniej

mieszkało tam dzieci i młodzieży do 17. roku życia włącznie oraz osób starszych – odpowiednio 19% i 17%. Na wykresie przedstawiono prognozę liczebności tych grup w kolejnych latach.

Wykres 36 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Orzesze na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Podobnie jak w przypadku poprzednich gmin szacuje się, że liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym będzie wzrastać w 2050 roku osiągając wartości odpowiednio 19 088 i 5 890. Jednocześnie należy się spodziewać zmniejszenia liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do 2 156 osób.

Gmina Ornontowice na koniec 2014 roku zamieszkiwana była przez niecałe 6 tys. osób, co przedstawiono na wykresie.

Tabela 5 Liczba mieszkańców Gminy Ornontowice wg etapów życia człowieka w 2014 roku

WIEK	LICZBA	%
osoby w wieku przedprodukcyjnym	1190	20%
osoby w wieku produkcyjnym mobilnym	2511	42%
osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym	1342	23%
osoby w wieku poprodukcyjnym	920	15%
razem	5963	

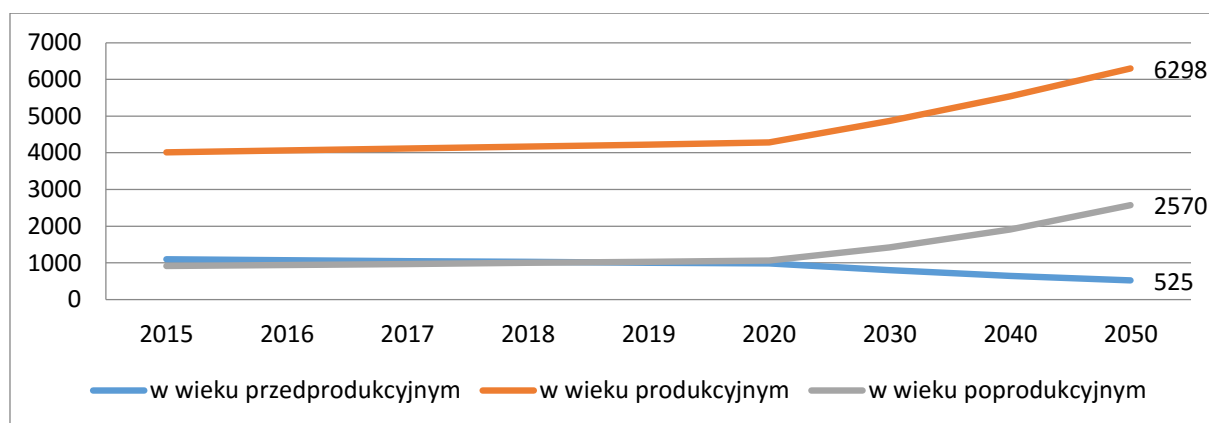
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W 2014 roku najbardziej liczną była grupa osób w wieku produkcyjnym mobilnym – 2511. Następnie dużą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym (1342), następnie dzieci i młodzież do 17. roku życia (1190), zaś najmniej liczną grupę

stanowili ornontowiccy seniorzy (920). Na wykresie przedstawiono jak zmieniać się będzie ich liczba w kolejnych latach.

Wykres 37 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Ornontowice na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Przewiduje się, że w kolejnych latach w dość szybkim tempie wzrastać będzie zarówno liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i poprodukcyjnym, która w 2050 wynosić ma kolejno 6 298 i 2 570. Jednocześnie dość znacząco spadać będzie liczba ornontowickich dzieci i młodzieży do 525 osób w ostatnim analizowanym roku.

W 2014 roku na terenie Gminy Wyry mieszkało 7 736 osób. Dokładną ich strukturę zobrazowano w zestawieniu.

Tabela 6 Liczba mieszkańców Gminy Wyry wg etapów życia człowieka w 2014 roku

WIEK	LICZBA	%
osoby w wieku przedprodukcyjnym	1665	22%
osoby w wieku produkcyjnym mobilnym	3175	41%
osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym	1724	22%
osoby w wieku poprodukcyjnym	1172	15%
razem	7736	

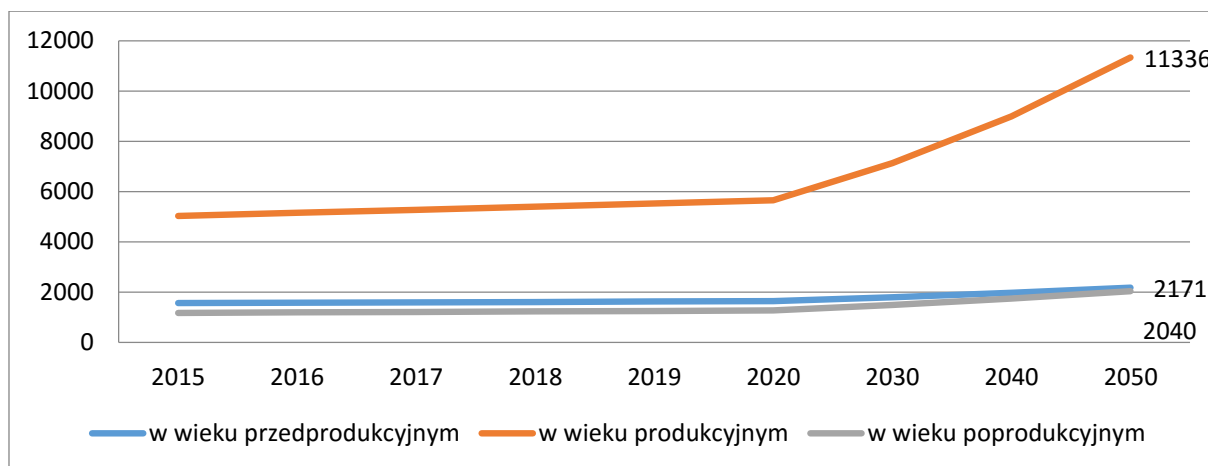
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W omawianej gminie zauważyć można największą różnicę między odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym – wynosi ona bowiem 7 p.p. Osób w wieku produkcyjnym mobilnym i niemobilnym było odpowiednio 41% i 22%.

Na wykresie zobrazowano jak zmieniać będzie się liczba osób w poszczególnych etapach ich życia do 2050 roku.

Wykres 38 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Wyry na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Gmina Wyry jest jedynym obszarem na terenie powiatu mikołowskiego, gdzie szacuje się wzrost liczby osób we wszystkich grupach wiekowych. Najwyższe tempo charakteryzować będzie osoby wieku produkcyjnym, następnie w wieku poprodukcyjnym, a dalej w wieku przedprodukcyjnym. w 2050 roku przewiduje się, że Gmina Wyry zamieszkiwana będzie odpowiednio przez 11 336 osób dorosłych, 2 040 seniorów i 2 171 osób w wieku do 17. roku życia.

Dane demograficzne – stan oraz prognoza

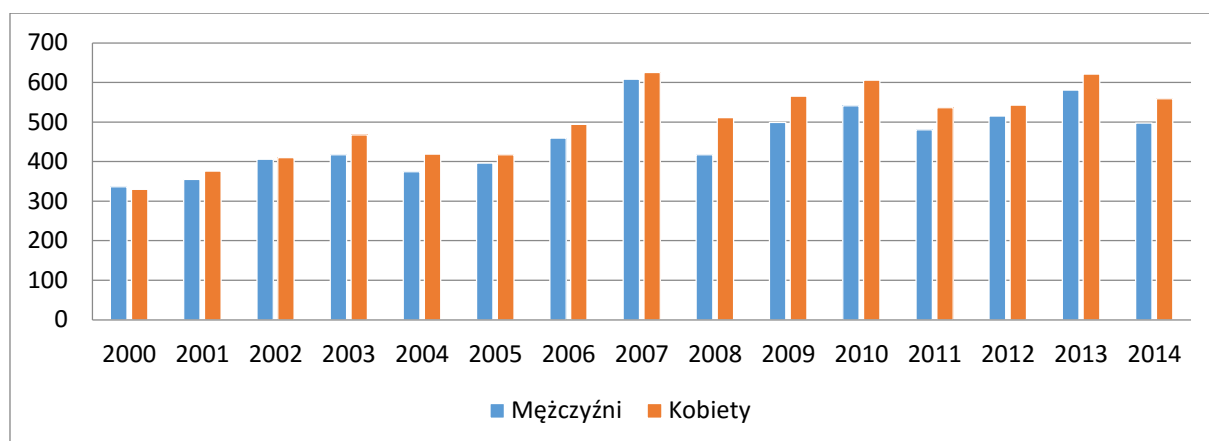
Ruch ludności

Ruch ludności może być analizowany w różnych aspektach. Na potrzeby niniejszego dokumentu przeanalizowano takie współczynniki jak mobilność, naturalne saldo ludności oraz saldo migracji.

Mobilność

Mobilność jest to skłonność ludzi do zmiany miejsca zamieszkania, co najczęściej spowodowane jest zmianą miejsca pracy. w latach 2000-2014 stopniowo zwiększała się liczba osób, które decydowały się na zamieszkanie na terenie powiatu mikołowskiego, co przedstawiono na wykresie.

Wykres 39 Zameldowania na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 wg płci

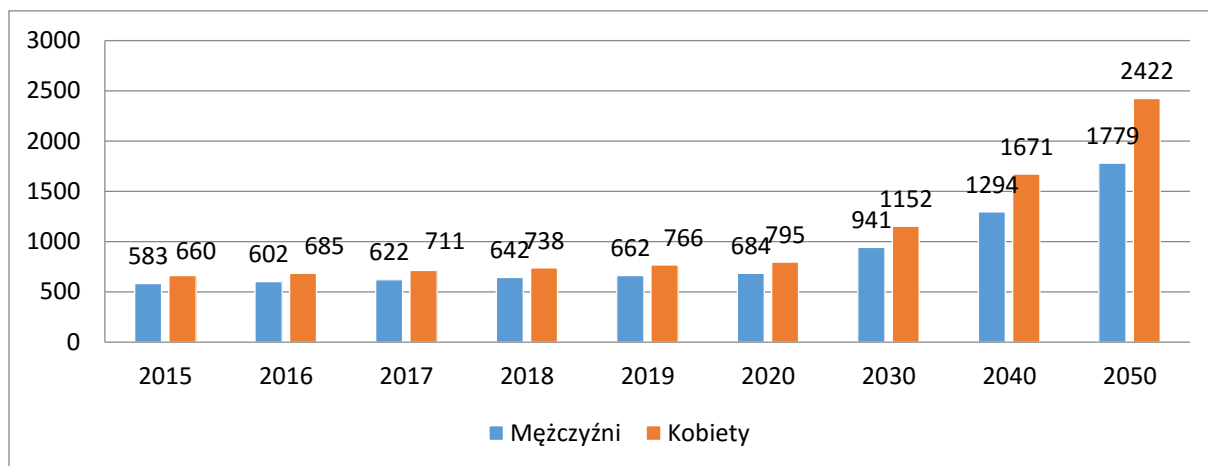

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Największą liczbę zameldowań na terenie powiatu mikołowskiego zanotowano w roku 2007 – wynosiła wówczas 1 233, z czego 625 zameldowań dotyczyło kobiet, zaś 608 mężczyzn. Najmniejszą liczbę zameldowań odnotowano natomiast w pierwszym analizowanym roku na poziomie 666. w 2014 roku do powiatu mikołowskiego na pobyt stały zdecydowało się 1056 osób, tj. 559 kobiet i 497 mężczyzn. Prognozę na kolejne lata przedstawiono na wykresie.

Wykres 40 Prognoza zameldowań na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050 wg płci

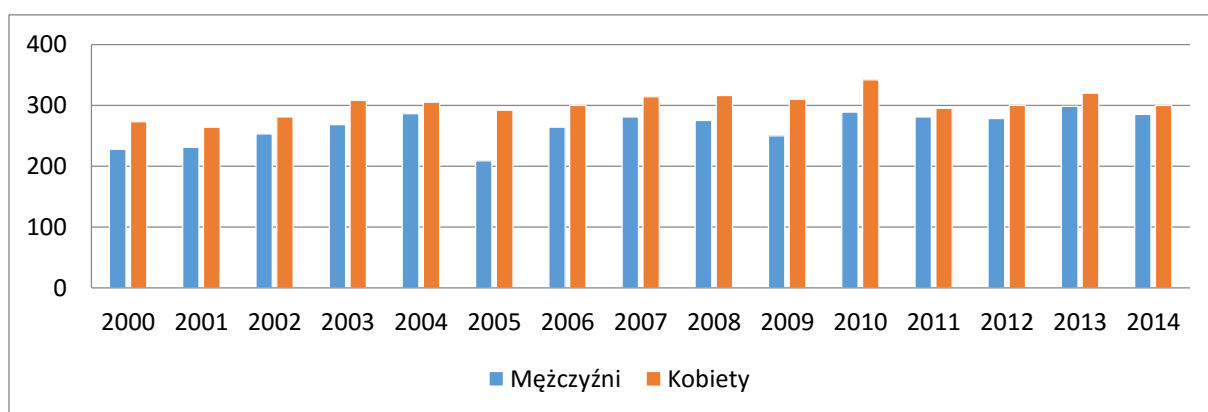

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W latach 2015-2050 stopniowo wzrastać będzie liczba osób decydujących się na zamieszkanie w powiecie mikołowskim. Wzrost dotyczyć będzie zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednakże różnić się będzie tempem. w 2050 na omawiany terenie przybędzie 4 201 osób, tj. 2 422 kobiety i 1 779 mężczyzn.

Liczba wymeldowań z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 była znacznie niższa od liczby zameldowań, co zaprezentowano na wykresie.

Wykres 41 Wymeldowania z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 wg płci

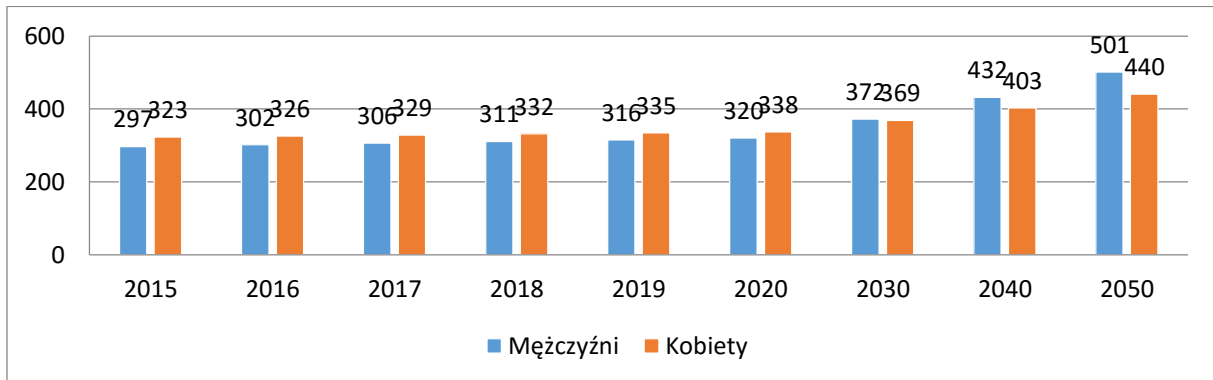
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Również i w przypadku wymeldowań większe liczebności odnotowywano w odniesieniu do kobiet niż mężczyzn. Najwięcej osób wyprowadziło się z powiatu mikołowskiego

w 2010 roku (631), zaś najmniej w roku 2001 (495). w 2014 roku obszar ten opuściło 300 kobiet i 285 mężczyzn. Na wykresie przedstawiono jak zmieniać się będzie ta liczebność w kolejnych latach.

Wykres 42 Prognoza wymeldowań na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2015-2050 wg płci

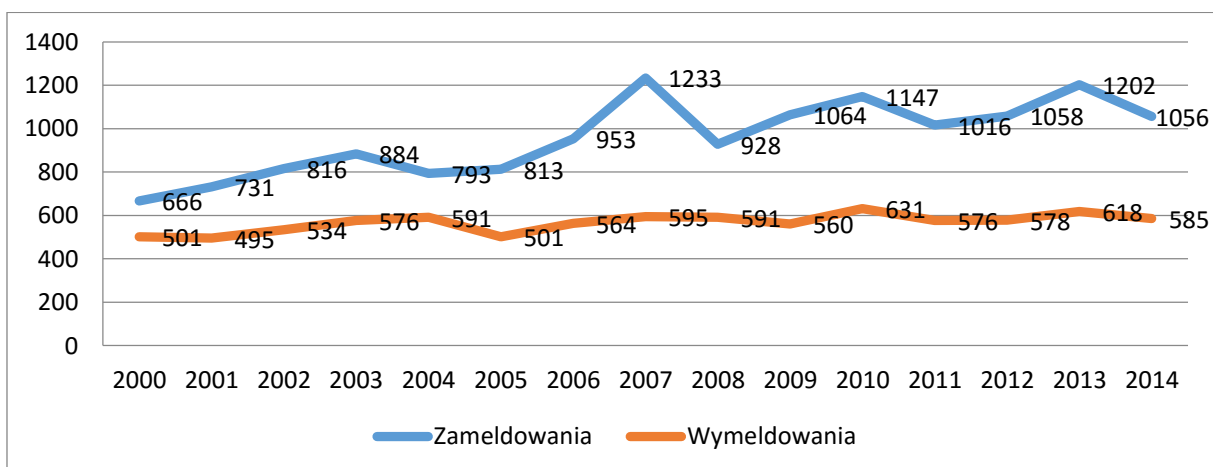

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Przewiduje się, że podobnie jak w przypadku zameldowań, również i liczba wymeldowań będzie wzrastać. Jednakże wzrost ten będzie mniej gwałtowny. Ponadto większe liczebności dotyczyć będą mężczyzn a nie kobiet. Szacuje się, że w 2050 roku z powiatu mikołowskiego wyjedzie 501 mężczyzn i 440 kobiet.

Na wykresie zestawiono ogólną liczbę zameldowań i wymeldowań z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014.

Wykres 43 Zameldowania i wymeldowania z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014

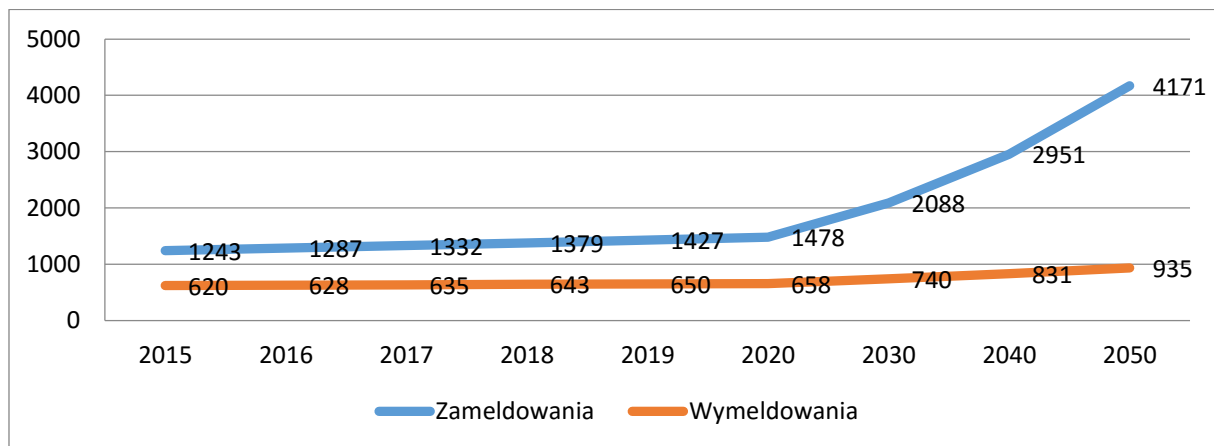

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Na teren powiatu niskońskiego znacznie więcej osób przyjeżdża niż z niego wyjeżdża. Można więc przypuszczać, że w kolejnych latach tendencja ta będzie się utrzymywać, co przedstawiono na wykresie.

Wykres 44 Prognoza zameldowań i wymeldowań z powiatu niskońskiego na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Przewiduje się, że do 2050 roku będzie wzrastać zarówno liczba osób wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających do powiatu niskońskiego. Warto jednak zaznaczyć, że liczba osób przyjeżdżających nie tylko przez cały prognozowany okres będzie wyższa od liczby osób wyjeżdżających, ale również będzie wzrastać w szybszym tempie.

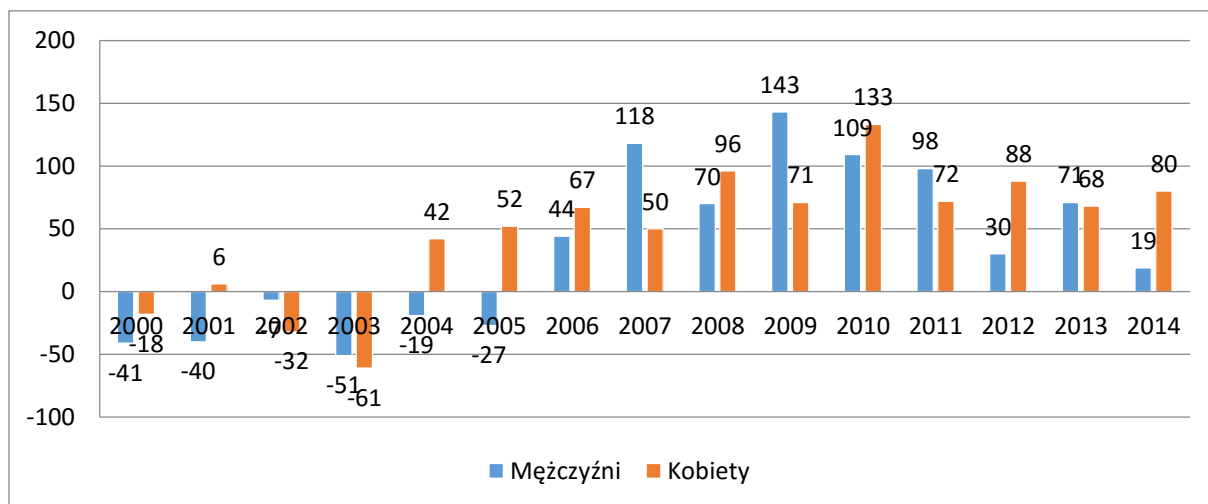
Naturalne saldo ludności

Naturalne saldo ludności jest to różnica między liczbą nowonarodzonych dzieci i osób zmarłych w danym roku. Na wykresie przedstawiono jak kształtowała się jego wartość w latach 2000-2014.

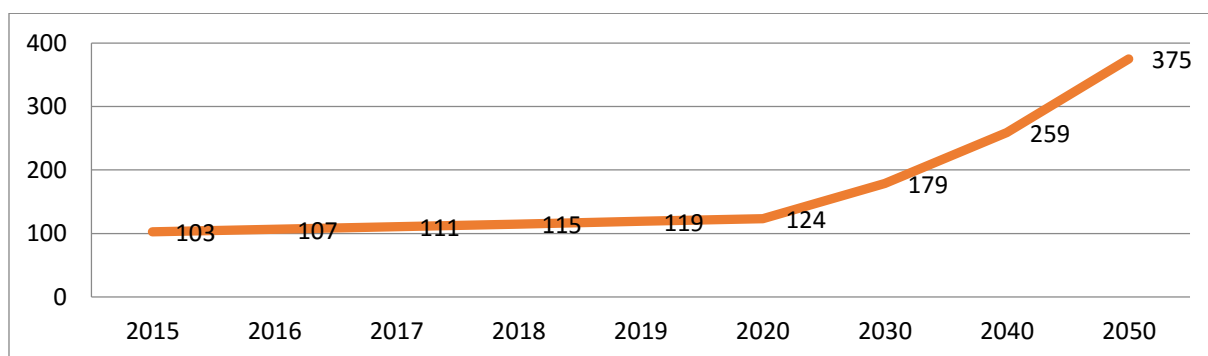
Wykres 45 Naturalne saldo mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 z podziałem na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Od 2000 do 2003, zarówno w przypadku kobiet i mężczyzn odnotowywano ujemne wartości naturalnego salda mieszkańców. w dwóch kolejnych latach ujemne wartości wskaźnika dotyczyły jedynie mężczyzn. Od 2006 do ostatniego analizowanego roku przyrost naturalny był dodatni, co oznacza, że w latach tych urodziło się więcej dzieci niż zmarło osób. Prognozę na kolejne lata zaprezentowano na wykresie.

Wykres 46 Prognoza naturalnego salda ludności na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

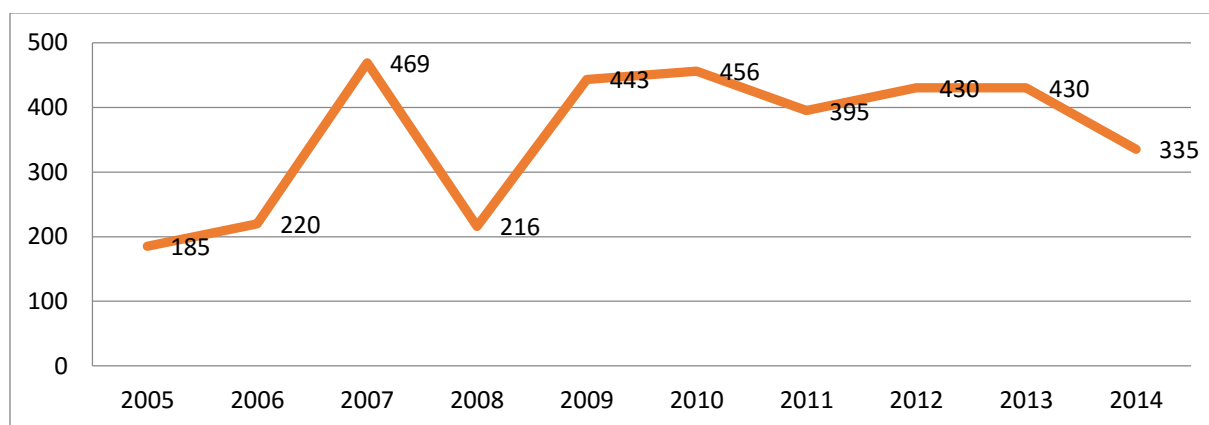
Przewiduje się, że w latach 2015-2050 różnica między liczbą nowonarodzonych dzieci a liczbą zgonów w powiecie mikołowskim będzie przyjmowała coraz większe wartości. Szacuje się, że w 2050 roku wskaźnik ten osiągnie poziom 375.

Saldo migracji

Saldo migracji jest to różnica między ludnością, która przybyła na dany teren a ludnością, która z niego odpłynęła w określonym czasie, czyli różnica między liczbą imigrantów i emigrantów. Na wykresie przedstawiono wartość tego współczynnika dla powiatu mikołowskiego w latach 2005-2014.

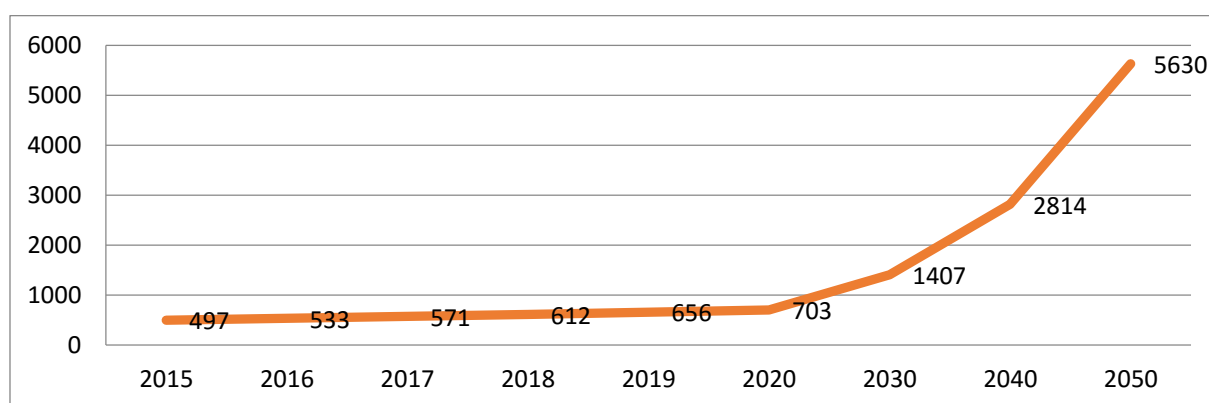
Wykres 47 Saldo migracji na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W ciągu ostatnich dziesięciu lat saldo migracji przyjmowało zróżnicowane wartości. Najniższe wartości odnotowano w 2005 i 2008 roku, tj. 185 i 216, najwyższe zaś w 2007 i 2010 roku – odpowiednio 469 i 456. w 2014 roku saldo migracji wynosiło 335. Prognoza na kolejne lata przedstawiona została na wykresie.

Wykres 48 Prognoza salda migracji na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

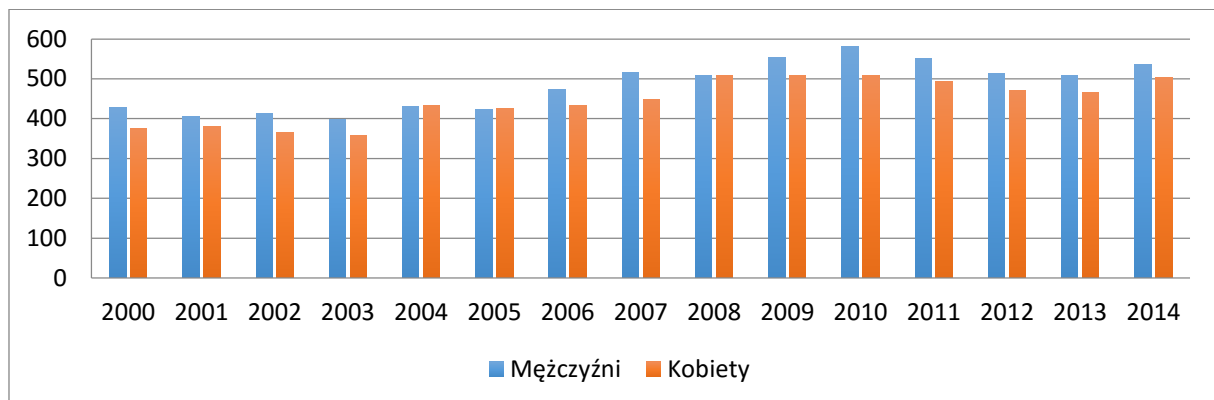

Przewiduje się, że w latach 2015-2050 wartość salda migracji będzie coraz wyższa. w ostatnim roku może zostać odnotowana na poziomie 5 630. Pokazuje to, że znacznie większa liczba osób będzie decydować się na przyjazd do powiatu mikołowskiego, niż opuszczenie go i przeniesienie się poza jego granicę.

Urodzenia

Od 2000 roku stopniowo wzrastała liczba dzieci urodzonych na terenie powiatu mikołowskiego, co zaprezentowano na wykresie.

Wykres 49 Urodzenia żywe w powiecie mikołowskim w latach 2000-2014 z podziałem na płeć

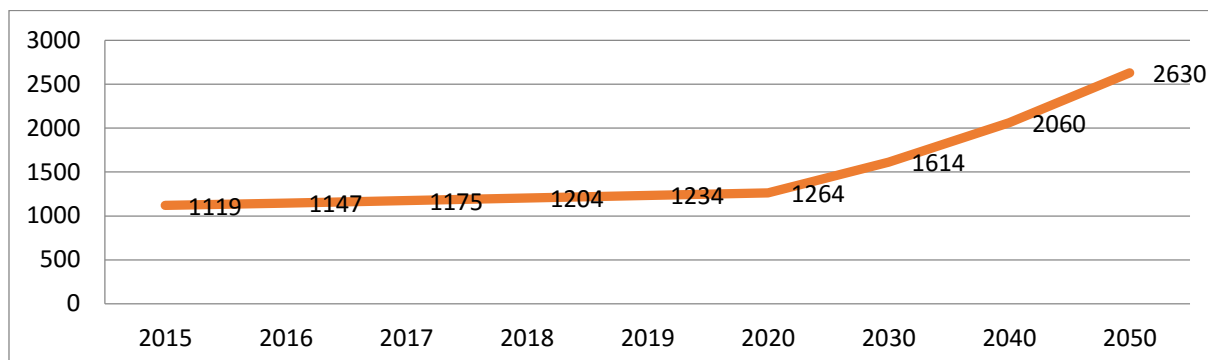

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W całym analizowanym okresie tylko w dwóch latach, tj. 2004 i 2005 na obszarze powiatu mikołowskiego urodziło się więcej dziewczynek niż chłopców. w pozostałych latach sytuacja była odwrotna. Największa liczba dzieci przyszła na świat w 2010 roku – urodzonych zostało wówczas 1 089 małych mieszkańców powiatu mikołowskiego, zaś najmniej w roku 2003 (755). Największa liczba nowonarodzonych chłopców odnotowana została w roku 2010 (581), natomiast dziewczynek w roku 2009 i 2010 – po 508. Po 2010 roku nieznacznie zaczęła spadać liczba dzieci urodzonych na terenie omawianego obszaru. Prognoza urodzeń od 2015 do 2050 zaprezentowana została na wykresie.

Wykres 50 Prognoza urodzeń na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050

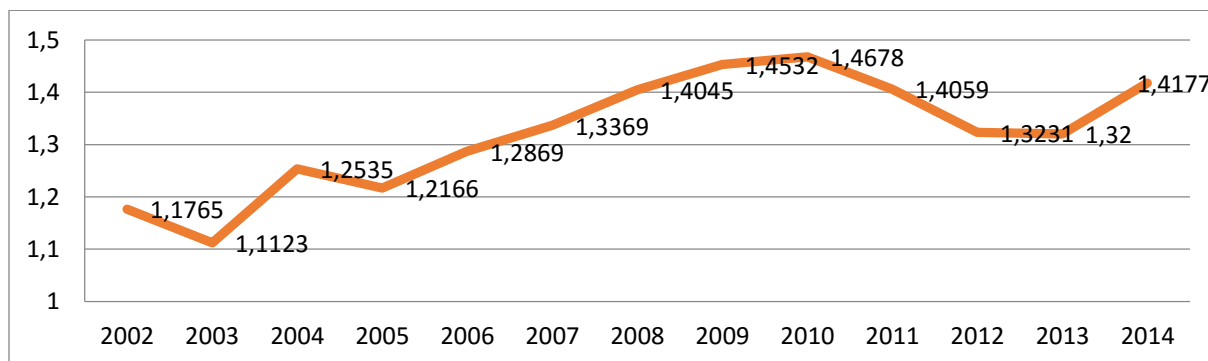
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Prognozuje się że w kolejnych latach stopniowo wzrastać będzie liczba dzieci urodzonych na terenie powiatu mikołowskiego. z roku na rok będzie rodzić się kilkadziesiąt dzieci więcej niż w roku go poprzedzającym. Po 2040 roku liczba nowo urodzonych mieszkańców powiatu mikołowskiego przekraczać ma 2 tys.

Współczynnik dzietności

Współczynnik dzietności jest to wskaźnik określający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym, tj. od 15 do 49 roku życia. Na wykresie zaprezentowano powiatową wartość tego współczynnika w latach 2002-2014.

Wykres 51 Współczynnik dzietności w powiecie mikołowskim w latach 2002-2014

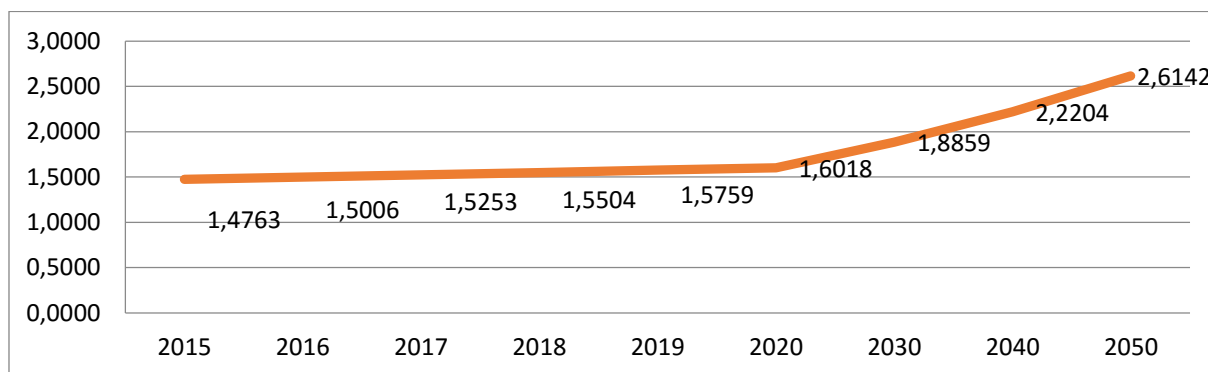
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W okresie od 2002 do 2014 roku wartość współczynnika dzietności była na bardzo zbliżonym poziomie. Najwyższą wartość odnotowano w roku 2010, kiedy to wynosił

1,341, zaś najniższą w roku 2003 (1,100). w ostatnim analizowanym roku współczynnik dzietności odnotowany został na poziomie 1,264. Na wykresie przedstawiono prognozę na lata 2015-2050.

Wykres 52 Prognoza współczynnika dzietności w powiecie mikołowskim na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

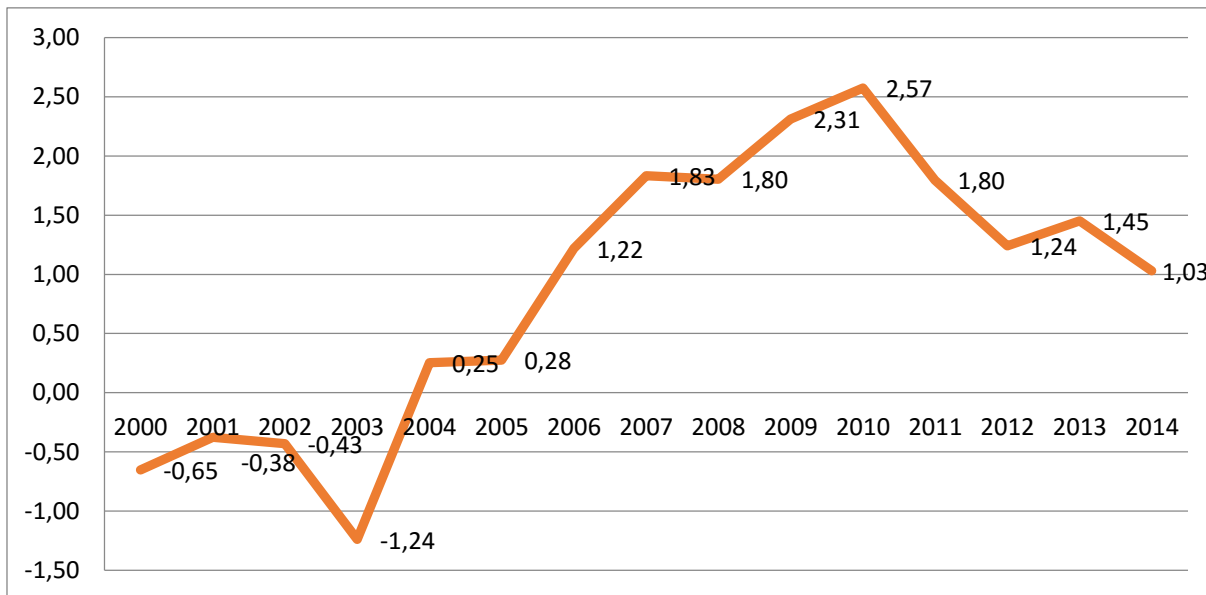
Prognozuje się, że współczynnik dzietności będzie w kolejnych latach na stabilnym poziomie, jednocześnie z roku na rok przyjmując coraz wyższe wartości. Przewiduje się, że między 2030 a 2040 rokiem wartość tego wskaźnika osiągnie wartość przekraczającą 2, co oznaczać, będzie, iż na dwie kobiety w wieku rozrodczym przypadają będzie dwoje dzieci, co jest gwarancją zastępowalności pokoleń.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny jest to wskaźnik przedstawiający różnicę między liczbą żywych urodzeń i zgonów na danym obszarze we wskazanym roku. Na wykresie przedstawiono wartość tego wskaźnika na 1000 osób w latach 2000-2014.

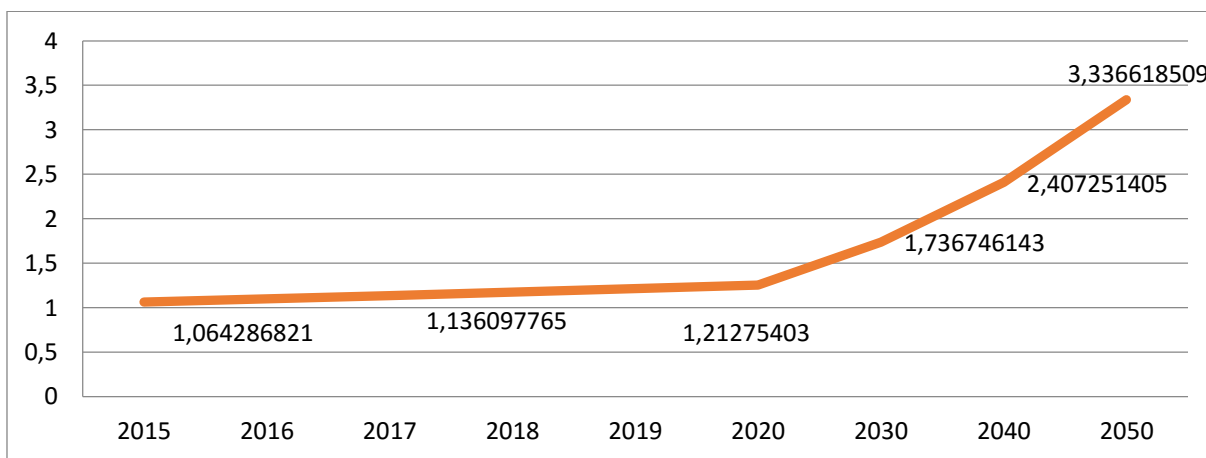
Wykres 53 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Od 2000 do 2003 roku współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 osób był ujemny. w latach 2003-2010 przyjmował on coraz wyższe wartości. Jednakże od 2010 zaczął spadać. w 2014 roku odnotowany został na poziomie 1,03. Na podstawie powyższych danych można przewidywać, że w kolejnych latach będzie stopniowo wzrastać (Wykres).

Wykres 54 Prognoza wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

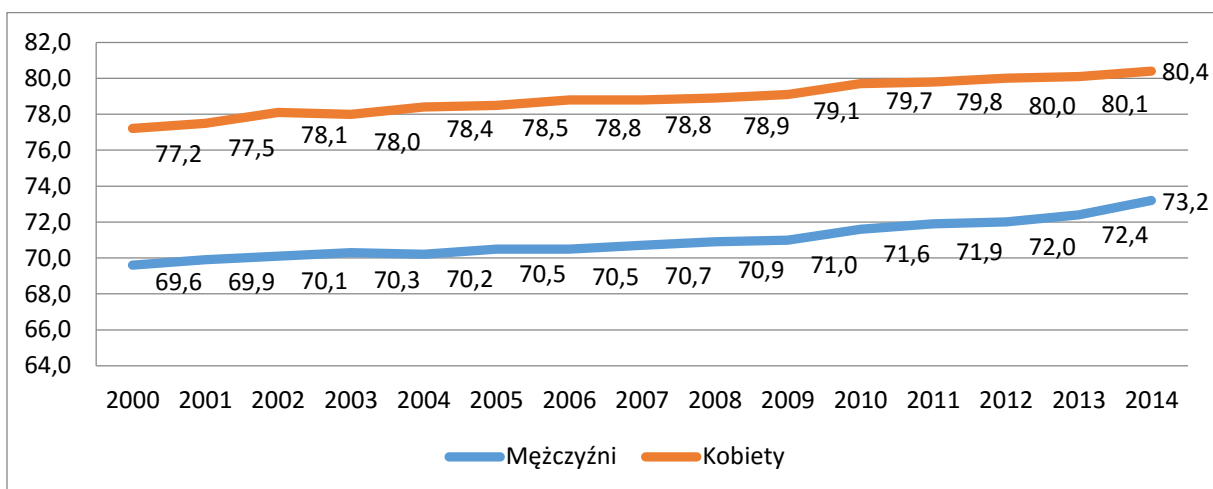

Jak przedstawiono na wykresie w latach 2015-2050 wartość współczynnika będzie przyjmować coraz wyższe wartości. w ostatnim analizowanym roku będzie on wynosić ok. 3,34, co w stosunku do roku 2014 oznacza wzrost o ok. 2,01.

Trwanie życia

Przeciętne (średnie) dalsze trwanie życia jest to wskaźnik wyrażający średnią liczbę lat, jaką w danych warunkach umieralności ma do przeżycia osoba pochodząca z danej zbiorowości. Na wykresie przedstawiono wartość tego wskaźnika dla nowonarodzonych mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014.

Wykres 55 Przeciętne dalsze trwanie życia nowonarodzonych mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 wg płci

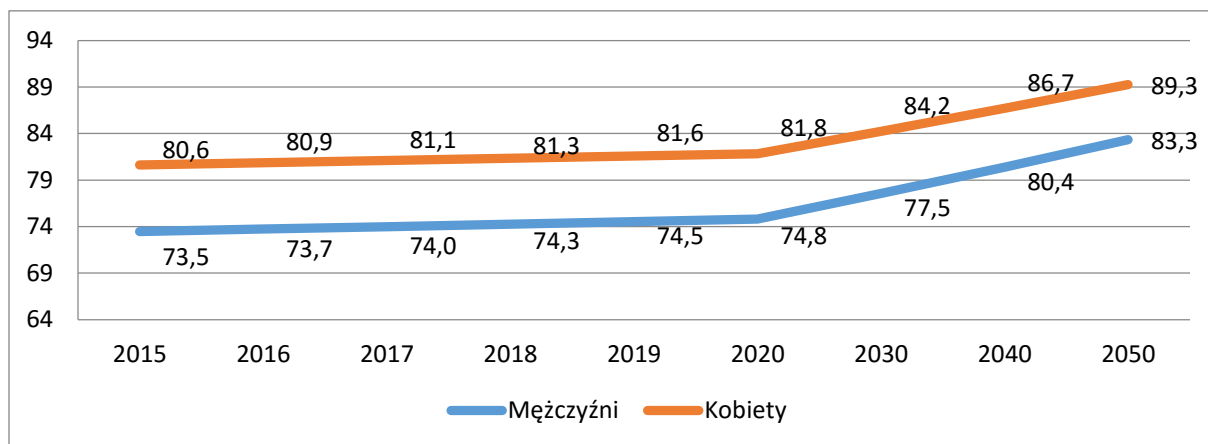

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Z roku na rok przeciętne przewidywane dalsze trwanie życia mieszkańców powiatu mikołowskiego było coraz wyższe. Jednocześnie zauważalna jest dość duża dysproporcja między wiekiem kobiet i mężczyzn. w pierwszym analizowanym roku dalsze trwanie życia wynosić miało 77,2 lat dla kobiet i 69,6 dla mężczyzn, w ostatnim zaś odpowiednio 80,4 i 73,2. Oznacza to, że w ciągu ostatnich piętnastu lat życie kobiet wydłużyć się miało o 3,2 roku, natomiast dla mężczyzn o 3,6 roku. Na wykresie zaprezentowano jak wartość ta będzie kształtować się w kolejnych latach.

Wykres 56 Prognoza przeciętnego dalszego czasu trwania życia nowonarodzonych mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Szacuje się, że kobiety urodzone w 2015 roku żyć będą przeciętnie 80,6 roku, natomiast mężczyźni 73,5 roku. w kolejnych latach średnie dalsze trwanie życia ma się zwiększać. Osoby urodzone w 2050 żyć będą przeciętnie 89,3 roku (kobiety) i 83,3 (mężczyźni).

Zatrudnienie

W okresie od 2000 do 2014 roku stopniowo zwiększała się liczba osób z powiatu mikołowskiego podejmujących zatrudnienie. Wzrost odnotowany został zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn. Najwięcej osób zatrudnionych było w 2014 roku – 16 268 mężczyzn i 11 409 kobiet, natomiast najmniej w roku 2003, kiedy to zatrudnionych było 13 813 mieszkańców i 8 702 mieszkanki powiatu mikołowskiego. Dokładne dane liczbowe przedstawiono w tabeli.

Tabela 7 Liczba pracujących z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2015 wg płci

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2000	25226	9523	15703
2001	23297	9050	14247
2002	22626	8836	13790
2003	22515	8702	13813
2004	23123	8877	14246
2005	23447	9242	14205
2006	24070	9854	14216
2007	24088	10159	13929
2008	26594	11050	15544

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2009	26827	11184	15643
2010	27200	11088	16112
2011	27156	10984	16172
2012	27253	11144	16109
2013	27191	11388	15803
2014	27677	11409	16268

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Na podstawie powyższych danych prognozuje się, że w latach 2015-2050 również zwiększać się będzie liczba zatrudnionych osób. Szacuje się, że w 2050 roku w powiecie mikołowskim pracować będzie więcej kobiet niż mężczyzn – różnica wyniesie ma 341. Dokładne liczebności zamieszczono w tabeli.

Tabela 8 Prognoza liczby osób pracujących z powiatu mikołowskiego wg płci na lata 2015-2050

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2015	27866	11557	16309
2016	28057	11707	16350
2017	28251	11859	16392
2018	28446	12013	16433
2019	28645	12170	16475
2020	28844	12328	16516
2030	30965	14026	16939
2040	33330	15958	17372
2050	35973	18157	17816

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie mikołowskim w ciągu piętnastoletniego analizowanego okresu ulegała zmianom. Najwięcej osób nie miało pracy w 2002 roku (5 465), tj. 2 963 kobiety i 2502 mężczyzn. Natomiast w 2008 roku liczba tych osób była najmniejsza (1 716). w ostatnim analizowanym roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 1 476 kobiet i 1 227 mężczyzn. Dane dla poszczególnych lat widoczne są w tabeli.

Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2000	3664	2152	1512
2001	4810	2690	2120
2002	5465	2963	2502
2003	5411	2976	2435
2004	5131	2903	2228
2005	4658	2672	1986
2006	4677	2691	1986
2007	3324	2093	1231
2008	1716	1088	628
2009	2220	1165	1055
2010	2643	1463	1180
2011	2780	1566	1214
2012	3196	1769	1427
2013	3273	1763	1510
2014	2703	1476	1227

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Prognozuje się, że do 2050 roku będzie zmniejszać się liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mikołowie. w ostatnim szacowanym roku (2050) pracy będzie poszukiwać będzie 560 kobiet i 717 mężczyzn.

Tabela 10 Prognoza liczby bezrobotnych w powiecie mikołowskim w latach 2015-2050

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2015	2645	1437	1209
2016	2588	1399	1191
2017	2532	1361	1173
2018	2478	1325	1156
2019	2425	1290	1139
2020	2373	1256	1122
2030	1909	959	966
2040	1536	733	833
2050	1236	560	717

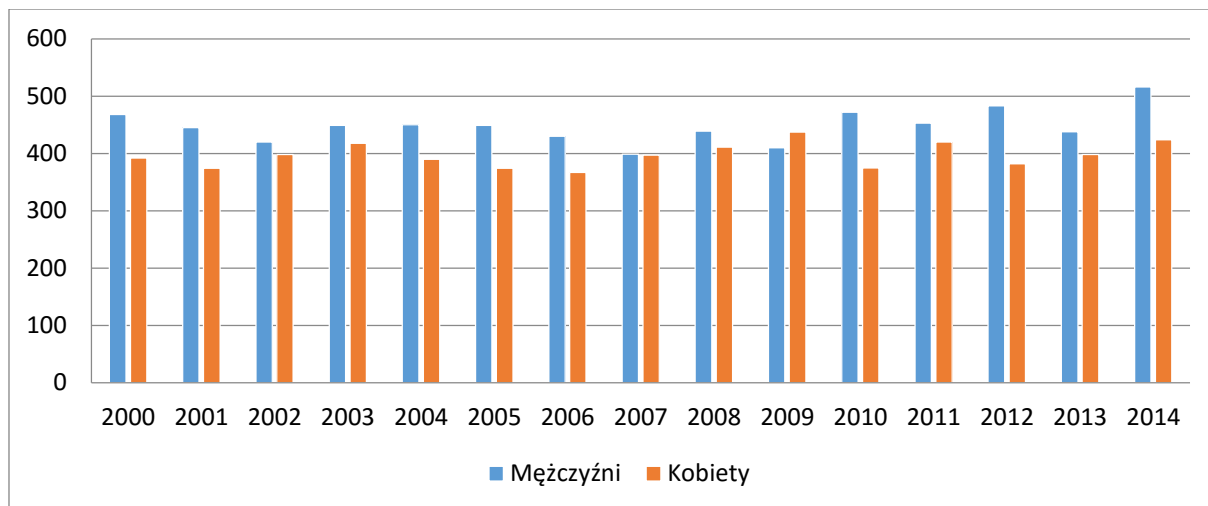
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Zgony oraz ich przyczyny

Liczba zgonów w powiecie mikołowskim odnotowywana była na różnych poziomach, co zaprezentowano na wykresie.

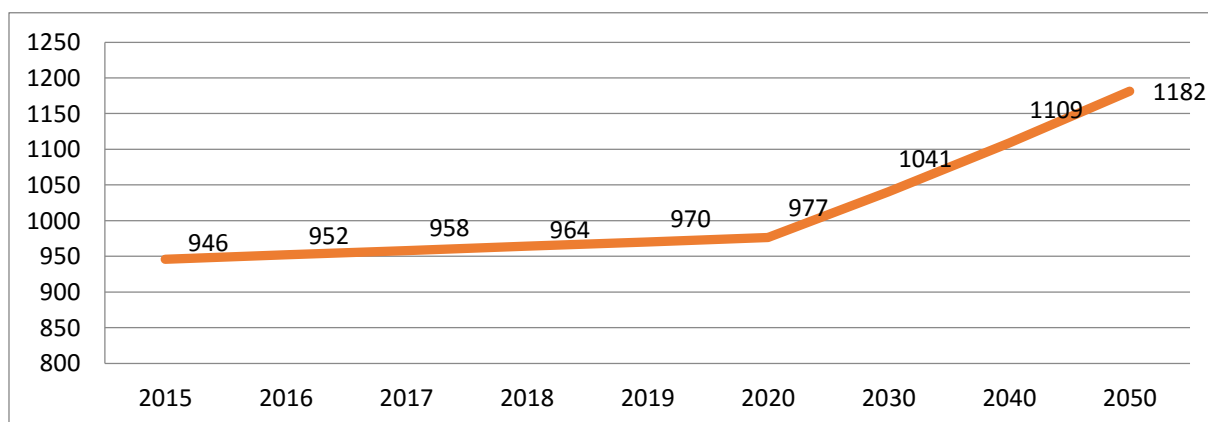
Wykres 57 Zgony w powiecie mikołowskim w latach 2000-2014 wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

W okresie od 2000 do 2014 zaledwie w jednym roku (2009) odnotowano większą liczbę zgonów kobiet niż mężczyzn. w pozostałych latach większą grupę stanowili mężczyźni. Jednocześnie należy podkreślić, że zgony kobiet w całym piętnastoletnim okresie charakteryzowały się trendem stabilnym, natomiast zgony mężczyzn – rosnącym.

Wykres 58 Prognoza zgonów mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Prognozuje się, że w następnych latach stopniowo, niegwałtownie wzrastać będzie liczba zgonów na terenie powiatu mikołowskiego. Szacuje się, że po 2020 przekraczać będzie tysiąc osób. Jednocześnie podkreślić należy, że ze względu na tendencję do wydłużania się życia mieszkańców zwiększona liczba zgonów będzie zjawiskiem naturalnym, które nie powinno niepokoić.

Głównymi przyczynami zgonów na terenie powiatu mikołowskiego były dwie grupy chorobowe, tj. choroby układu krążenia oraz nowotwory. Na dużą umieralność wpłynęły również przyczyny zewnętrzne. Dokładne dane liczbowe dla lat 2002-2014 przedstawiano w tabeli.

Tabela 11 Przyczyny zgonów mieszkańców powiatu niskońskiego w latach 2002-2013

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem	5	9	4	11	6	7	4	3	2	9	1	2
nowotwory ogółem	208	209	202	198	189	194	216	223	222	227	212	236
choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	0	1	0	1	1	2	1	3	1	2	1	1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem	14	17	20	12	12	20	17	14	18	16	24	14
choroby układu nerwowego ogółem	12	7	10	6	10	12	15	12	19	14	15	21
choroby układu krążenia ogółem	411	446	409	415	429	377	417	370	368	430	440	388
choroby układu oddechowego ogółem	40	45	58	43	42	53	41	43	23	28	29	41
choroby układu trawiennego ogółem	42	49	55	45	35	44	40	50	50	45	44	44
choroby układu kostnowastawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	1	0	1	3	0	0	1	1	0	0	3	0

choroby układu moczowo-płciowego	11	8	11	12	10	10	7	9	5	4	7	7
niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	4	2	3	3	3	2	6	11	7	5	0	1
wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	3	2	4	3	3	1	3	3	3	1	2	1
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	16	12	17	19	12	26	30	53	67	34	32	36
zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	51	59	44	51	41	45	48	47	56	54	52	41
pozostałe przyczyny	0	1	2	1	4	3	4	5	6	4	3	3
razem	818	867	840	823	797	796	850	847	847	873	865	836

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Prognozuje się, że do 2050 roku znacznie wzrośnie liczba zgonów spowodowanych zachorowalnością na nowotwory i choroby układu nerwowego oraz objawami, cechami chorobowymi oraz nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej nie sklasyfikowanymi. Zmniejszy się natomiast śmiertelność wynikająca z chorób układu krążenia, czy układu trawiennego. Dokładne dane liczbowe zaprezentowano w tabeli.

Tabela 12 Prognoza przyczyn zgonów mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2014-2050

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040	2050
niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem	2	2	1	1	1	1	1	0	0	0
nowotwory ogółem	228	231	234	237	240	243	246	278	314	355
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem	18	18	18	18	19	19	19	22	25	29
choroby układu nerwowego ogółem	20	21	23	25	27	29	31	67	145	312
choroby układu krążenia ogółem	395	393	391	390	388	386	384	366	350	333
choroby układu oddechowego ogółem	30	29	27	26	25	24	23	15	10	7
choroby układu trawiennego ogółem	45	45	44	44	44	44	44	44	43	43
choroby układu moczowo-płciowego	5	5	5	4	4	4	4	2	1	1
wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	55	62	69	78	88	99	111	358	1154	3723
zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	48	47	47	47	47	47	46	45	43	41
razem	846	854	863	872	884	896	911	1197	2085	4843

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i własnych

Analiza sytuacji stanu w gminach obszaru funkcjonalnego – powiatu mikołowskiego oraz gmin wchodzących w skład powiatu w zakresie proponowanej oferty dla poszczególnych grup wiekowych

W niniejszym rozdziale przedstawiono analizę obecnej sytuacji gmin powiatu mikołowskiego w zakresie oferty z zakresu obszarów: oświaty, opieki zdrowotnej, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy oraz systemu pomocy społecznej. w analizie szczególnie uwzględniono potrzeby dzieci i młodzieży oraz osób starszych.

Infrastruktura oświaty i edukacji

Infrastruktura dla dzieci i młodzieży

Pojawiające się problemy demograficzne są bardzo istotnym elementem analizy potrzeb edukacyjnych w zakresie funkcjonującej infrastruktury oświaty. Oferta oświatowa poszczególnych gmin leżących na terenie powiatu mikołowskiego jest zróżnicowana. Obecnie przedstawia się ona następująco (powiat mikołowski i leżące na jego terenie gminy):

A. Gmina Łaziska Górne:

- 6 przedszkoli publicznych (w tym jedno integracyjne);
- Przedszkole Niepubliczne Królestwo Maciusia;
- 3 szkoły podstawowe (w tym jedna z oddziałami integracyjnymi);
- 2 szkoły gimnazjalne;
- Zespół Szkół im. Piastów Śląskich (obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum).

B. Gmina Mikołów:

- 11 przedszkoli publicznych;
- 2 przedszkola niepubliczne (im. Złotej Rybki” oraz „Zaczarowany Ogród”);
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Gromadki Misia Uszatka (w skład którego wchodzi przedszkole i szkoła podstawowa);
- 4 szkoły podstawowe (w tym jedna z oddziałami integracyjnymi);
- 2 zespoły szkół (obejmujące szkoły podstawowe i szkoły gimnazjalne);

- Zespół Szkół Prywatnych DUAL (obejmujący szkołę podstawową oraz szkołę gimnazjalną);
  - 2 szkoły gimnazjalne.
- C. Gmina Ornontowice:
- Katolickie Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP NP. im. Aniołów Stróżów;
  - Zespół Szkolno-Przedszkolny (w ramach, którego funkcjonują przedszkole i szkoła podstawowa);
  - Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Ornontowicach.
- D. Gmina Orzesze:
- 5 przedszkoli oraz 5 oddziałów przedszkolnych;
  - 7 szkół podstawowych;
  - 2 szkoły gimnazjalne;
  - Zespół Szkół im. Poległych na Pasternioku.
- E. Gmina Wyry:
- od kwietnia 2016 zostanie uruchomiony niepubliczny żłobek;
  - 2 przedszkola publiczne;
  - 2 zespoły szkół (obejmujące szkoły podstawowe oraz szkoły gimnazjalne).
- F. Powiat Mikołowski:
- I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Miarki w Mikołowie;
  - II Liceum Ogólnokształcące im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Mikołowie;
  - Zespół Szkół Technicznych w Mikołowie;
  - Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych w Łaziskach Górnych;
  - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ornontowicach;
  - Zespół Szkół Nr 1 Specjalnych w Mikołowie;
  - Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie;
  - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mikołowie;
  - Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Mikołowie.

Analizę, w ramach obszaru oświaty, objęto również żłobki. W gminach: Orzesze, Ornontowice oraz Wyry nie funkcjonuje ani jeden żłobek publiczny (wyj. Gmina Ornontowice, w której znajduje się żłobek prywatny). Dwie placówki tego rodzaju są w gminie Mikołów (169 miejsc), zaś w gminie Łaziska Górne znajduje się jeden żłobek (33 miejsca). Łącznie w powiecie mikołowskim dostępnych jest zatem 202 miejsc dla dzieci w wieku poniżej 3 lat. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż w całym powiecie dzieci w takim wieku jest ponad 3 tys. Oznacza to, że dzieci uczęszczające do żłobków stanowią jedynie 6,5% wszystkich dzieci w wieku do lat 3. **Obecnie priorytetowym działaniem z zakresu poprawy tej sytuacji powinno być utworzenie żłobków w gminie Orzesze, a w następnej kolejności w gminach Ornontowice i Wyry (Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.).**

Infrastruktura dla seniorów

W powiecie działa **Powiatowy Uniwersytet Trzeciego Wieku**. PUTW jest placówką kształcenia ustawicznego. Słuchaczem może zostać każda osoba zamieszkała na terenie powiatu mikołowskiego, w wieku powyżej 50 lat. Placówka oferuje bogaty wybór zajęć rozwojowych i edukacyjnych dla seniorów, m.in.:

- Wykłady;
- Zajęcia na basenie;
- Gimnastyka rehabilitacyjna;
- Gry logiczne;
- Gimnastyka z elementami jogi;
- Pilates;
- Taniec liniowy;
- Kursy komputerowe;
- Kursy językowe;
- Warsztaty kosmetyczne i florystyczne⁶.

---

⁶ Przykłady działań zaplanowanych na rok akademicki 2015/2016.

Infrastruktura opieki zdrowotnej

W powiecie mikołowskim w roku 2014 znajdowały się 42 przychodnie. Największą liczbę placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w gminie Mikołów (25). w pozostałych gminach liczba dostępnych przychodni nie przekracza pięciu jednostek na gminę. w gminie Mikołów funkcjonuje Centrum Zdrowia dysponujące oddziałami szpitalnymi: ginekologicznym, noworodkowym, neurologicznym, rehabilitacji neurologicznej, geriatrycznym oraz chorób wewnętrznych. w powiecie ponadto znajduje się szpital Katolicki św. Józefa w Mikołowie dysponujący oddziałami chirurgii ogólnej i urazowej, internistycznym i laryngologicznym oraz Szpital Chorób Płuc w Orzeszu, w którym funkcjonują oddziały: gruźlicy i chorób płuc oraz opieki paliatywnej (15 łóżek).

W 2011 r. szpital św. Józefa w Mikołowie przeprowadził następujące inwestycje w zakresie infrastruktury:

- Modernizacja kotłowni, ogrzewania i rozbudowa sieci gazowej;
- Rozszerzenie zakresu monitoringu w szpitalu;
- Rozbudowa bazy komputerowej;
- Odnowienie Bloku Operacyjnego i Izby Przyjęć oraz remont szatni personelu;
- Instalacja sieci telewizji wewnętrznej oraz WI-FI na salach chorych.

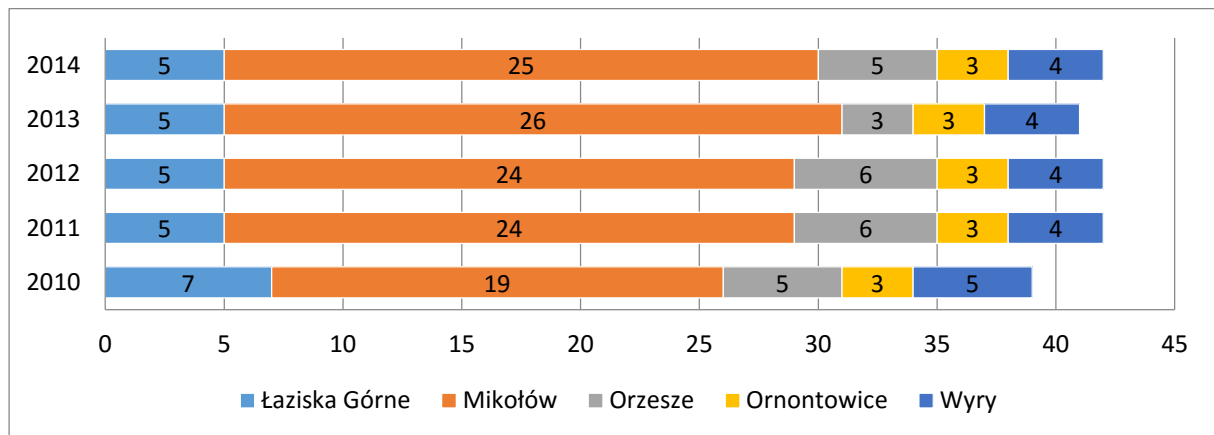
Ponadto stale uzupełniane jest wyposażenie szpitala w najnowszy sprzęt medyczny. Poniżej przedstawiono opis infrastruktury poszczególnych oddziałów szpitalnych.

- **Oddział Internistyczny** zlokalizowany jest na III piętrze głównego budynku Szpitala św. Józefa. Oddział dysponuje 37 łózkami rozmieszczonymi w salach 2, 3 i 4 osobowych.
- **Oddział Chirurgii Ogólnej** zlokalizowany jest na I piętrze budynku Szpitala św. Józefa. Dysponuje salami o podwyższonym standardzie dwu, trzy, pięcio- i sześćosobowymi z własnym węzłem sanitarnym (toaleta, umywalka, prysznic).

- **Oddział Laryngologii** zlokalizowany jest na pierwszym piętrze budynku. Posiada 2 dwuosobowe oraz 1 jednoosobową salę z węzłem sanitarnym. Wszystkie sale wyposażone są nowoczesnie i komfortowo. Pacjentom umożliwiono dostęp do bezpłatnej sieci WiFi. w każdym pokoju zamontowany jest odbiornik TV.
- **Oddział Urazowo-Ortopedyczny** zlokalizowany jest na drugim piętrze budynku i posiada 33 łóżka w salach 3,4 i 6 osobowych. Pododdział chirurgii kręgosłupa dysponuje 5 łóżkami. Pacjenci oddziału mogą korzystać w każdej sali z dostępu do TV oraz sieci Wi-Fi.

Wykres 59 Liczba przychodni w powiecie mikołowskim w latach 2010-2014

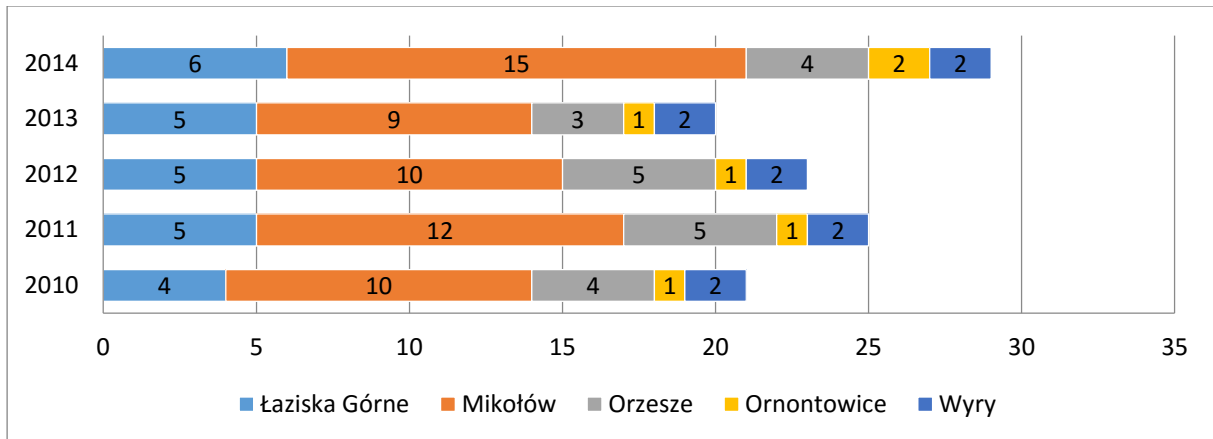

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Liczba aptek i punktów aptecznych w Mikołowie w roku 2014 wzrosła w stosunku do roku 2013 o 6 placówek. w gminie Wyry nie odnotowano zmian w tym względzie. w pozostałych gminach powiatu mikołowskiego w stosunku do roku 2013 otwarto jedną nową aptekę w każdej z gmin.

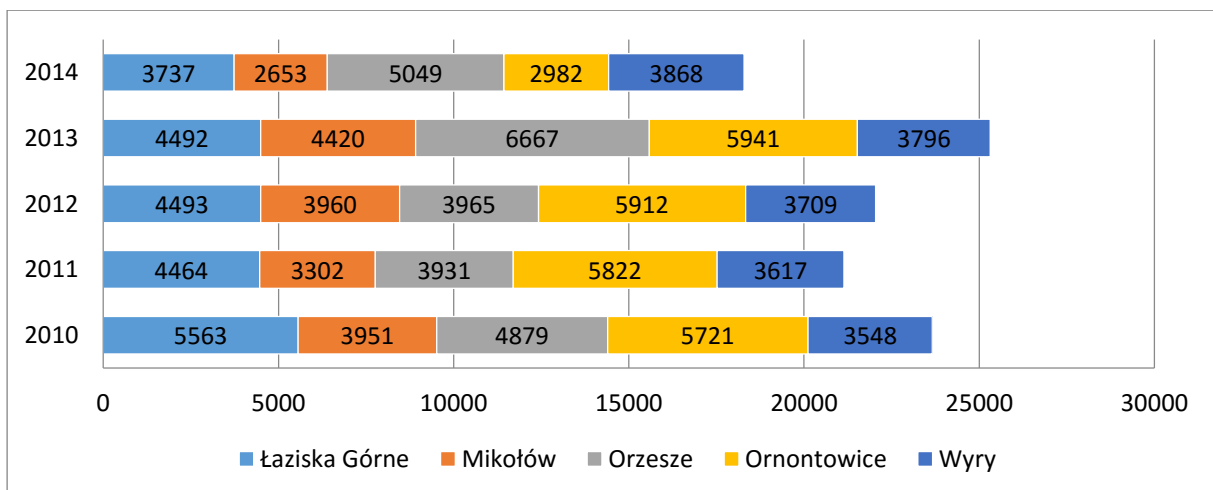
Wykres 60 Liczba aptek i punktów aptecznych w powiecie mikołowskim w latach 2010 – 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W powiecie mikołowskim w latach 2011-2014 systematycznie wzrastała liczba osób przypadających na jedną aptekę ogólnopolską. w roku 2014 odnotowano najniższą wartość wskaźnika w perspektywie 2010-2014. Największa liczba osób przypadających na jedną aptekę ogólnopolską w roku 2014 występuje w gminie Orzesze. Najlepsza sytuacja jest w gminie Mikołów, gdzie na jedną aptekę przypada 2 653 mieszkańców.

Wykres 61 Liczba ludności na jedną aptekę ogólnopolską w powiecie mikołowskim w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Infrastruktura instytucji kultury

Zmieniająca się sytuacja demograficzna ma również wpływ na funkcjonowanie instytucji kultury. Dopasowanie oferty do wieku i wykształcenia odbiorców jest ważnym czynnikiem, który zwiększa aktywność społeczną i zapobiega marginalizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in. seniorów.

Najistotniejszymi instytucjami kultury działającymi na terenie powiatu mikołowskiego na rzecz integracji społeczności lokalnych i rozwoju regionu są domy/ ośrodki kultury oraz działające w nich zespoły, kluby i koła. Wszystkie jednostki przynależą do sektora publicznego. w powiecie mikołowskim najwięcej tego typu instytucji znajduje się w gminie Łaziska Górne (3). Gmina ta może poszczycić się także największą liczbą zespołów artystycznych oraz kół i klubów. w każdej gminie funkcjonuje dom kultury. Warto zaznaczyć jednak, że poziom wykorzystania infrastruktury jest w tym przypadku zróżnicowany. Największą liczbę korzystających odnotowano w Łaziskach Górnych i Mikołowie, a najmniejszą w gminie Wiry, Orzesze i Ornontowice.

Tabela 13 Domy i ośrodki kultury w powiecie mikołowskim w roku 2014

Gmina	Liczba domów i ośrodków kultury	Zespoły artystyczne	Członkowie zespołów artystycznych	Koła (kluby)	Członkowie kół klubów
Łaziska Górne	3	20	250	14	450
Mikołów	1	10	251	13	357
Orzesze	1	5	118	8	109
Ornontowice	1	9	215	6	352
Wiry	1	7	82	5	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W powiecie mikołowskim znajduje się jedno muzeum: Muzeum Energetyki przy Elektrowni Łaziska. Zgodnie z danymi BDL GUS muzeum to jest odwiedzane, przez co raz większą liczbę osób. w roku 2014 instytucję tę odwiedziło 8 031 osób. Oznacza to, że statystycznie 836 osób na 10 tys. mieszkańców powiatu miało styczność z muzeum. Ponadto w gminie Mikołów funkcjonuje Instytut Mikołowski – placówka kulturotwórcza utworzona w mieszkaniu poety Rafała Wojaczka i jego rodziców. Zgodnie z danymi BDL GUS w 2014 roku zorganizowane galerie i wystawy odwiedziło 2 270 osób. Na terenie powiatu nie występują, teatry i inne duże obiekty tego rodzaju.

Warto jednak podkreślić działalność kina studyjnego w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Mikołowie.

Ważnymi instytucjami kultury są również biblioteki publiczne. Łącznie w powiecie mikołowskim działa 21 bibliotek publicznych wraz z filiami. Osoby korzystające z tej infrastruktury to pracownicy oraz czytelnicy. w 2014 roku liczba osób korzystających z bibliotek w powiecie mikołowskim, jako czytelników to 16918. w placówkach tych pracowały natomiast 73 osoby. Największa liczba placówek tego rodzaju znajduje się w gminach Mikołów i Orzesze, najmniejsza zaś w gminie Wry. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż osób korzystających z dwóch bibliotek w gminie Wry jest niemalże tyle samo ile osób korzystających z jednej biblioteki w gminie Ornontowice. Również w przypadku bibliotek w gminie Orzesze ich liczba jest nieproporcjonalnie wysoka w stosunku do liczby czytelników (np. w porównaniu z liczbą placówek w Łaziskach Górnych).

Tabela 14 Biblioteki publiczne, czytelnicy i pracownicy w powiecie mikołowskim w roku 2014

	biblioteki i filie	pracownicy bibliotek	czytelnicy
Łaziska Górne	3	25	3806
Mikołów	8	28	7244
Orzesze	7	12	3343
Ornontowice	1	4	1147
Wry	2	4	1378

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Warto również zaznaczyć, że zgodnie z danymi BDL w 2014 roku w powiecie mikołowskim odbyły się łącznie 4 imprezy masowe na terenie otwartym, w tym 2 w Łaziskach Górnych, 1 w Mikołowie oraz 1 w Wyrach.

Infrastruktura sportu i rekreacji

W powiecie mikołowskim dostępne są obiekty sportowe, których standard jest na dobrym lub bardzo dobrym poziomie. w gminie Mikołów działa Miejski Ośrodek

Sportu i Rekreacji administrujący obiektami i urządzeniami użyteczności publicznej o charakterze sportowo-rekreacyjnym:⁷

1. Kryta Pływalnia Aqua-Plant przy ul. Konstytucji 3 Maja 22,
2. Hala Sportowa MOSiR wraz z salą gimnastyczną przy ul. Bandurskiego 1A,
3. Kąpielisko Miejskie z boiskami do siatkówki plażowej przy ul. Konstytucji 3 Maja 38,
4. Wielofunkcyjne Boisko – Lodowisko przy ul. Konstytucji 3 Maja 38,
5. Siłownia przy ul. Konstytucji 3 Maja 38,
6. Kompleks boisk sportowych Orlik 2012 przy ul. Grażyńskiego,
7. Kompleks boisk sportowych Orlik 2012 przy ul. Zawilców,
8. Kompleks boisk sportowych Orlik 2012 przy ul. Św. Wojciecha,
9. Stadion Miejski AKS przy ul. Zawilców 8,
10. Kompleks Sportowo – Rekreacyjny MOSiR przy ul. Zawilców 8,
11. Boisko piłkarskie LKS Orzeł Mokre przy ul. Zamkowej,
12. Boisko piłkarskie LKS Strażak przy ul. Gliwickiej,
13. Boisko piłkarskie LKS 45 Bujaków przy ul. Szkolnej,
14. Boisko piłkarskie KS Burza Borowa Wieś przy ul. Piaskowej,
15. Boisko piłkarskie KS Kamionka przy ul. Dolina Jamny,
16. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego przy ul. Sosnowej 5,
17. Ośrodek Edukacji Ekologicznej Dzieci wraz z kolekcjami roślin przy ul.[]15 Grudnia,
18. Domek Parkowy wraz boiskiem asfaltowym przy Placu Harcerskim 1,
19. Siedziba MOSiR przy ul. Konstytucji 3 Maja 31.

W gminie Łaziska Górne również funkcjonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który dysponuje następującymi obiektami:

---

⁷ MOSiR, Sprawozdanie działalności Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Mikołowie za rok 2015.

1. Hala Widowiskowo – Sportowa (46 m x 26 m) dysponująca widownią na ponad 400 miejsc (boiska do piłki ręcznej, siatkówki, koszykówki, tenisa ziemnego), wraz z:
  - kręgielnią z 6 skomputeryzowanymi torami, bilardem;
  - siłownią,
  - salką treningową,
  - salą fitness (salą konferencyjną),
  - sauną fińską oraz
  - rozbudowanym zapleczem gastronomicznym (prowadzonym przez Firmy zewnętrzne),
2. Ośrodek Sportowo – Rekreacyjny „Żabka” z otwartym basenem sportowym, basenem rekreacyjnym z atrakcjami, boiskiem (40m x 20m - sztuczna trawa), 2 kortami tenisowymi o nawierzchni ziemnej, 2 boiskami do siatkówki plażowej, boiskiem do piłki nożnej plażowej, boiskiem do badmintona, boiskiem do gry w boule, wypożyczalnią leżaków i sprzętu sportowego oraz pięknymi terenami zielonymi.
3. Hala Sportowa przy ul. Staszica (26 m x 16 m)– boisko do koszykówki, siatkówki, tenisa ziemnego,
4. Stadion Miejski z dwoma boiskami treningowymi do piłki nożnej,

Na terenie gminy Ornontowice również znajdują się obiekty sportowe, którymi administruje Zakład Gospodarki Zasobami Gminy:

1. Stadion sportowy przy ulicy Zwycięstwa 7b w Ornontowicach,
2. Kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012” ul. Akacyjowa 1a,
3. Kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012” ul. Okrężna 6,
4. Place zabaw: „Akacyjówka”, „Żabki”, „Dolinka”, „Kubusia”,
5. Park i trasy rowerowe,
6. Cztery siłownie plenerowe.

Dwa obiekty sportowe typu Orlik oraz Boisko główne Gwarek, dostępne są w Ornontowicach, gdzie działa Górniczy Klub Sportowy „Gwarek”. Ponadto boisko

wielofunkcyjne o nawierzchni syntetycznej przy Gimnazjum, 2 boiska treningowe przy ul. Klasztornej, boisko z bieżnią przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych, 4 siłownie na świeżym powietrzu. w Orzeszu zlokalizowane jest boisko wielofunkcyjne w Zespole Szkół, jeden „Orlik” oraz boiska klubowe. Na terenie Wyr funkcjonują natomiast Obiekt Sportowo - Rekreacyjny im. Braci Góralczyków, obiekt sportowo-rekreacyjny w Gostyni oraz działa Stowarzyszenie Klub Sportowy „Fortuna”.

W 2014 roku liczba klubów sportowych funkcjonujących na terenie powiatu mikołowskiego wyniosła 18 (o 1 więcej niż w roku 2012 i 4 więcej niż w roku 2010). Najwięcej jednostek tego typu funkcjonuje w Mikołowie (9), warto jednak zwrócić uwagę na dużą liczbę klubów w Orzeszu – 5. Uwagę zwraca także liczba członków poszczególnych klubów. Dla porównania: 1 klub w Ornontowicach zrzesza 256 osób, natomiast 5 w Orzeszu 218.

Tabela 15 Liczba klubów sportowych oraz ich członków na terenie powiatu

Gmina	Liczba klubów sportowych	Liczba członków
Łaziska Górne	2	91
Mikołów	9	1206
Orzesze	5	218
Ornontowice	1	256
Wry	1	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

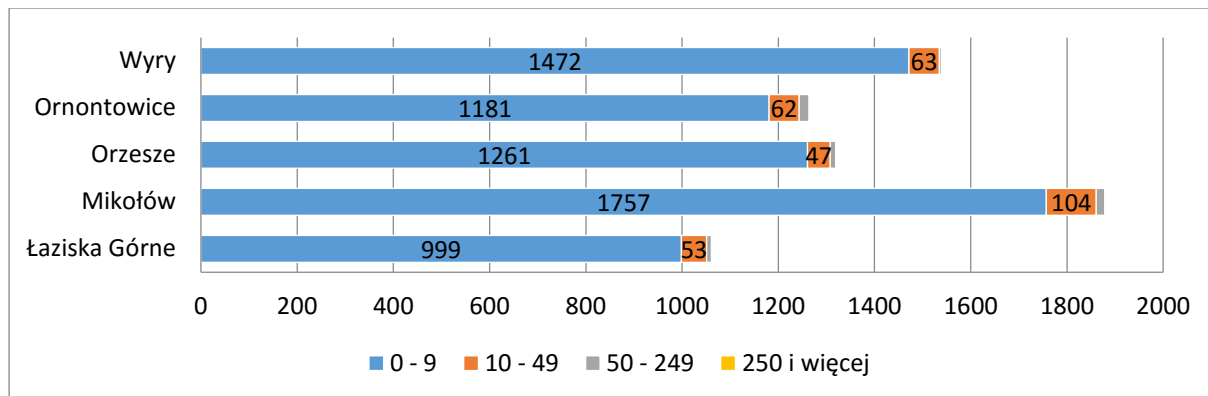
Rynek Pracy

Realizacją działań w zakresie przeciwdziałaniu bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na terenie powiatu mikołowskiego zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych.

W powiecie mikołowskim w roku 2014 zarejestrowanych na 10 tys. mieszkańców przypadało 1 501 przedsiębiorstw. Największą część stanowiły mikro przedsiębiorstwa – 1413. na 10 tys. mieszkańców Duża liczba przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców (powyżej średniej dla powiatu) została odnotowana w gminie Mikołów (1 881) oraz Wry (1 539). Natomiast najniższą liczbę przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców odnotowano w gminie Łaziska Górne (1062).

Wykres 62 Liczba przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w powiecie mikołowskim w roku 2014 według klas wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Zgodnie z danymi PUP w Mikołowie⁸ w powiecie zarejestrowanych jest 2 231 osób bezrobotnych, w tym 1 280 kobiet. Stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim wynosi zatem 5% i jest niższa od stopy bezrobocia dla całego województwa o 2,5 punkty procentowe. Liczba osób w powiecie, które mają prawo do zasiłku wynosi 336, w tym 217 kobiet.

Infrastruktura pomocy społecznej

W roku 2014 w powiecie mikołowskim znajdowały się 4 placówki stacjonarnej pomocy społecznej oraz dwa domy pomocy społecznej. Gminy niedysponującymi żadnymi placówkami stacjonarnej pomocy społecznej to: Wiry oraz Łaziska Górne. w Wyrach znajduje się Placówko Opiekuńczo – Wychowawcza Wsparcia Dziennego, funkcjonująca jako pion Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminna Świetlica Środowiskowa. Co więcej, w gminie Wiry zlokalizowane są placówki świadczące pomoc ofiarom przestępstw, w tym przemocy w rodzinie (GOPS WYRY, GKRPA oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie). Największą liczbą miejsc, w tego typu placówkach dysponuje gmina Mikołów (189) oraz Orzesze (90).

⁸ Stan na 30.11.2015 r.

Tabela 16 Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w powiecie mikołowskim w roku 2014

gmina	placówki	domy pomocy społecznej	miejsca
Łaziska Górne	0	0	0
Mikołów	2	1	189
Orzesze	1	1	90
Ornontowice	1	0	14
Wyry	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Instytucje pomocy społecznej na poziomie powiatu:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- Dom Pomocy Społecznej w Orzeszu
- Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie Boże”
- Dom Dziecka w Orzeszu
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych w Łaziskach Górnych
- Prywatny Domu Opieki „MARIA”

Instytucje pomocy społecznej na poziomie gminy:

Mikołów

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica Opiekuńczo – Specjalistyczna
- Centrum Integracji Społecznej
- Dzienny Dom Pomocy

Łaziska Górne

- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Miejski Ośrodek Wspierania Rodziny i Dziecka
- Poradnia Życia Rodzinnego przy Parafii Matki Bożej Królowej Różańca Świętego.

Orzesze

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Placówka Wsparcia Dziennego „Przystań”

Ornontowice

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza i Terapeutyczna
- Dom Opieki „Malwa”

Wyry

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Świetlica Środowiskowa w Wyrach
- Gminna Świetlica Środowiskowa w Gostyni

Proponowana oferta gmin obszaru funkcjonalnego – powiatu mikołowskiego oraz gmin wchodzących w skład powiatu w zakresie proponowanych działań tzw. „miękkich” dla poszczególnych grup wiekowych

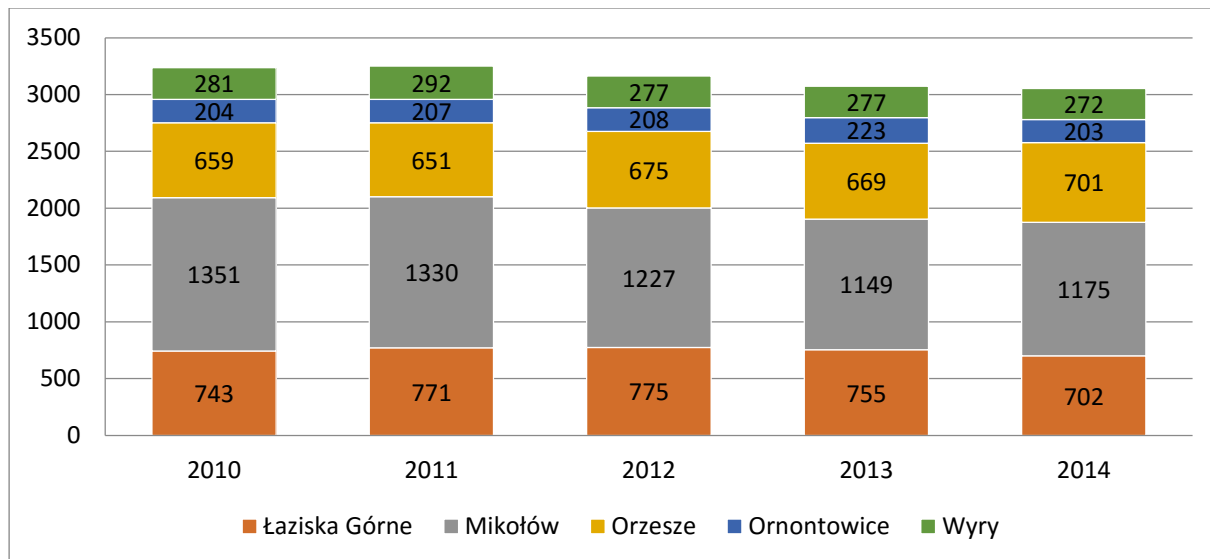
Oferta z zakresu edukacji i oświaty

Oferta dla dzieci i młodzieży

W powiecie mikołowskim znajduje się 29 przedszkoli, z czego najwięcej w gminie Mikołów (12). Należy podkreślić, że struktura lokalizacji placówek odpowiada strukturze populacji dzieci w wieku przedszkolnym, co świadczy o dobrym planowaniu lokalizacji przedszkoli i właściwej analizie potrzeb społeczności lokalnych, w tym zakresie. Liczba miejsc w przedszkolach w gminach Mikołów, Łaziska Górne oraz Wyry od roku 2010 systematycznie rośnie. w gminach Ornontowice oraz Orzesze w roku 2014 odnotowano spadek liczby miejsc w przedszkolach w stosunku do roku 2013.

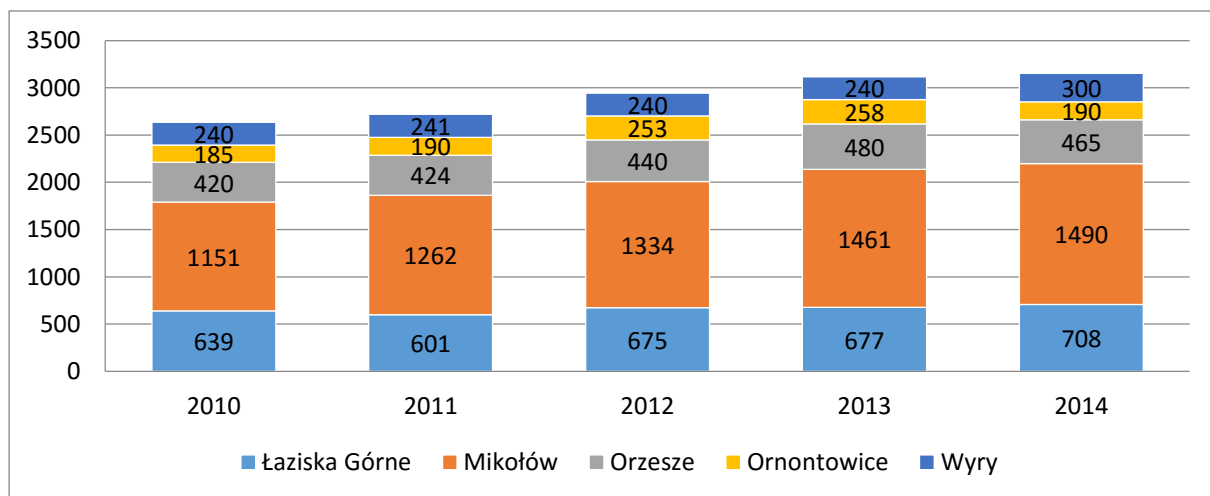

Wykres 63 Liczba dzieci w wieku poniżej 3 lat w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Wykres 64 Liczba miejsc w przedszkolach w latach 2010-2014

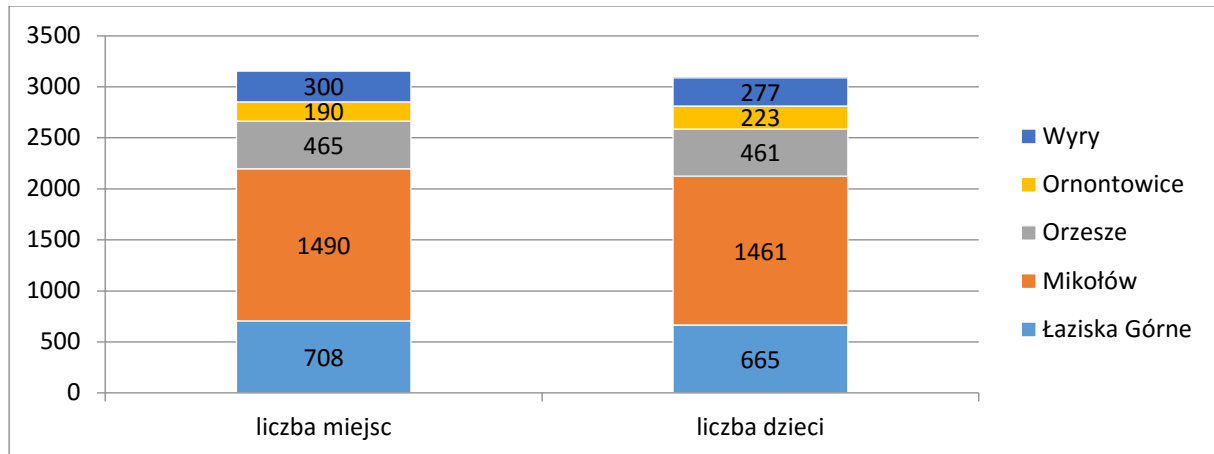

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Stosunek liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci świadczy o wystarczającej ofercie przedszkolnej dla mieszkańców gmin Wryy, Orzesze, Mikołów oraz Łaziska Górne. Obecnie występuje nieznaczny niedobór miejsc przedszkolnych w gminie Ornontowice, gdzie nastąpił znaczny spadek liczby miejsc w stosunku do roku 2013.

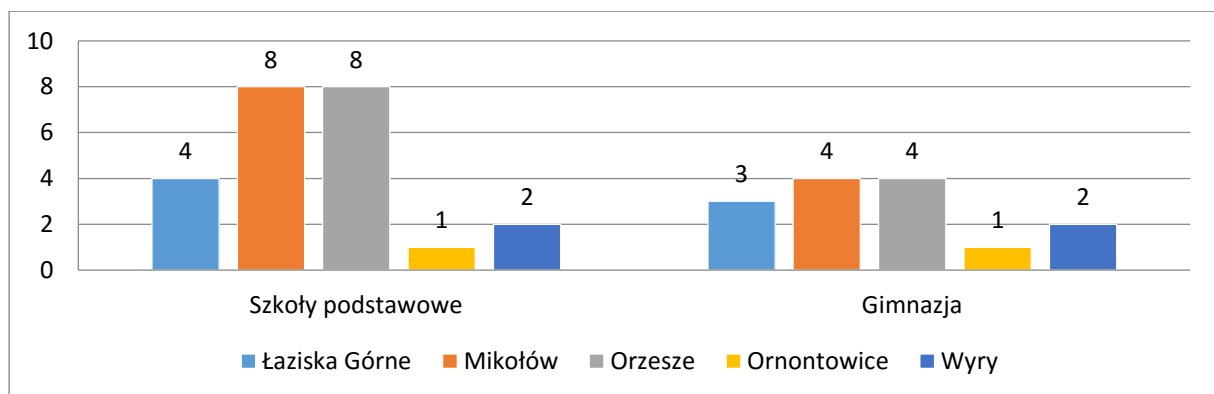
Wykres 65 Liczba miejsc w przedszkolach oraz liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Następnymi placówkami oświatowymi stanowiącymi ofertę powiatu mikołowskiego oraz gmin do niego przynależnych są szkoły podstawowe i gimnazja. w roku 2014 w powiecie mikołowskim znajdowały się 23 szkoły podstawowe oraz 13 gimnazjów. Największa liczba tych placówek występowała w gminach Mikołów i Orzesze, a najmniejsza w gminie Ornontowice.

Wykres 66 Liczba szkół podstawowych i gimnazjów według gmin w powiecie mikołowskim w roku 2014

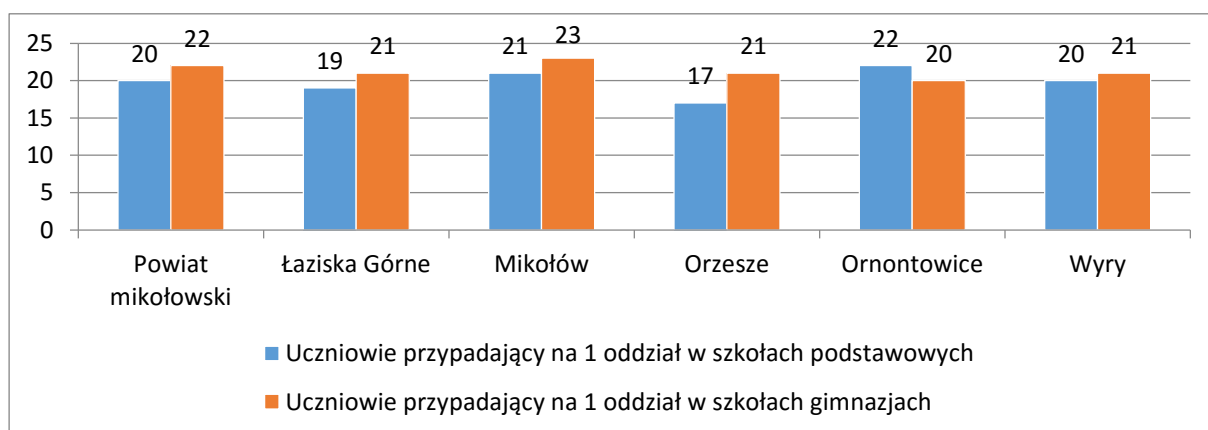
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Skutecznym miernikiem dostosowania liczby placówek do potrzeb społeczności jest liczba uczniów przypadających na jeden oddział. w powiecie mikołowskim największa liczba uczniów szkół podstawowych przypada na jeden oddział w gminie

Ornontowice (22). w przypadku szkół gimnazjalnych największą liczbę uczniów na jeden oddział odnotowano w Mikołowie. Oferta szkół podstawowych i gimnazjalnych jest zatem wystarczająca, a osiągnięte wskaźniki zgodne z obowiązującymi, w tym zakresie wytycznymi MEN. Stan techniczny większości placówek edukacyjnych jest bardzo dobry.

Wykres 67 Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych przypadający na jeden oddział w powiecie mikołowskim w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Oferta dla dorosłych

W gminie Mikołów funkcjonuje technikum uzupełniające dla dorosłych. w roku 2014 z oferty tej placówki skorzystało 17 osób.

W Powiecie działa także Uniwersytet Trzeciego Wieku, który oferuje swoim słuchaczom różnego rodzaju wykłady i kursy (np. komputerowe) oraz zajęcia z zakresu aktywności fizycznej (taniec, gimnastyka, zajęcia na basenie). Dodatkowo w ramach działalności tej instytucji organizowane są koncerty oraz wyjazdy krajowe i zagraniczne.

Oferta z zakresu kultury

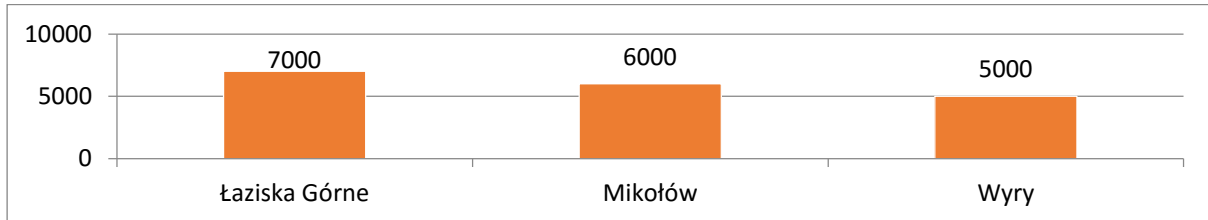
Liczba zorganizowanych imprez masowych w powiecie mikołowskim w roku 2014 była niewielka. Odbyły się łącznie cztery tego rodzaju wydarzenia. Dwie imprezy miały miejsce w gminie Łaziska Górne, a w gminach Mikołów oraz Wyry zorganizowano po jednym wydarzeniu. Zorganizowane imprezy miały charakter festynów lub imprez

artystyczno-rozrywkowych. Łącznie w imprezach masowych w 2014 roku wzięło udział 18 tys. osób.

Wykres 68 Liczba uczestników imprez masowych w powiecie mikołowskim w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Oferta kulturalna obejmuje również wystawy zorganizowane przez Instytut Mikołowski. w roku 2014, w ramach działalności tej instytucji, zorganizowano 22 wystawy, które odwiedziło 2 270 osób. Ponadto w Instytucie Mikołowskim organizowane są liczne spotkania autorskie oraz Ogólnopolski Konkurs Poezji im. Rafała Wojaczka. Instytut stanowi niewątpliwie centrum kulturalne regionu, które stanowi lokalizację licznych wydarzeń związanych z poezją, malarstwem, ale także i światem nauki humanistycznej (np. organizacja sesji naukowych). w powiecie mikołowskim funkcjonuje kino studyjne, jednak brak instytucji muzycznej. Dodatkowo, w Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB w Mikołowie organizowane są różnego rodzaju wydarzenia kulturalne, w tym plenerowe seanse filmowe. w wydarzeniach organizowanych przez MOSiR w tym obiekcie łącznie uczestniczyło w roku 2014 ponad 141 tys. osób.

Ponadto oferta kulturalna powiatu mikołowskiego tworzona jest przez następujące jednostki:

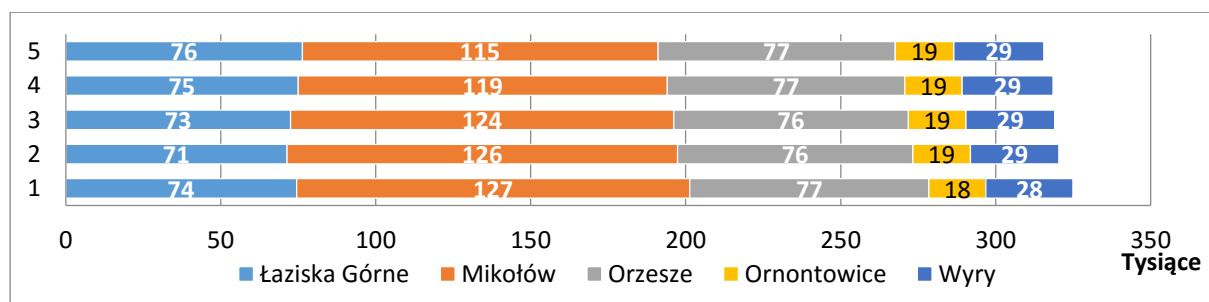
- Miejski Ośrodek Kultury Orzesze (organizacja m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, Ogniska Muzycznego, baletu, pilatesu, spotkań twórczych, pracowni artystycznej, zajęć muzyczno-ruchowych, sekcji modelarskiej, chóru),
- Miejski Dom Kultury w Mikołowie (organizacja m.in. Dni Mikołowa, Dnia Dziecka, Jarmarku Świątecznego, Spotkań Kolędowych, różnorodnych zajęć podczas ferii zimowych),

- Łaziskach Górnych (organizacja m.in. Świętojańskich Dni Łazisk, Dnia Dziecka, Festiwalu Górski pod Górkę, krajowego Konkursu Filmu Amatorskiego, zumbi dla dzieci, warsztatów plastycznych i wokalnych),
- Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Mikołowie (grupy taneczne, wokально-taneczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne, językowe i inne).
- Instytucje oświaty i biblioteki publiczne (np. Gminny Dom Kultury w Gostyni zajmuje się organizowaniem imprez gminnych, tj. zlot Orkiestr Dętych, jarmark świąteczny, klub lato i ferie zimowe, Gostyńskie Teatrałki, babski comber, organizacja zajęć rekreacyjno – kulturalnych dla dzieci i młodzieży i dorosłych).

W powiecie mikołowskim działają również biblioteki publiczne. w ofercie tych instytucji w roku 2014 znajdowało się łącznie 3 155 507 pozycji. Najszerzą ofertę posiadają biblioteki w Mikołowie (115 tys.) oraz Łaziskach Górnych (76 tys.). Zdecydowanie najmniejszymi zbiorami dysponuje biblioteka zlokalizowana w Ornontowicach (19 tys.). Jednocześnie istotnym wskaźnikiem jest stosunek liczby oferowanych pozycji do liczby mieszkańców. w tym względzie najlepiej wypadają gminy: Wryy i Orzesze, w której na jednego mieszkańca przypadają cztery książki. w pozostałych gminach powiatu na jednego mieszkańca przypadają średnio trzy książki .Należy zatem stwierdzić, iż oferta bibliotek w powiecie mikołowskim pod względem liczby pozycji jest dostosowana do liczby ludności poszczególnych gmin.

Wykres 69 Księgozbiór bibliotek publicznych w powiecie mikołowskim w roku 2014

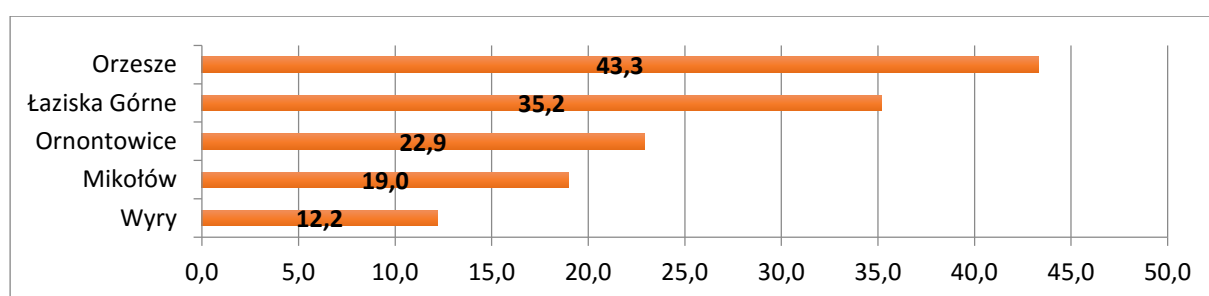
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Najbardziej aktywnymi czytelnikami bibliotek publicznych są mieszkańcy gminy Orzesze, gdzie na jednego czytelnika przypada ponad 40 wypożyczonych pozycji w roku.

Analizowany wskaźnik kształtuje się powyżej wartości średniej dla powiatu (27,1) także w gminie Łaziska Górne, gdzie na jednego czytelnika przypada ponad 35 wypożyczonych książek. Najmniejszą liczbę wypożyczeń w przeliczeniu na jednego czytelnika odnotowuje się w gminach Wyry oraz Mikołów. Świadczy to o stosunkowo dużej liczbie zarejestrowanych czytelników, którzy nie korzystają aktywnie ze zbiorów bibliotek w tych gminach.

Wykres 70 Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w powiecie mikołowskim w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W powiecie mikołowskim znajduje się ponadto jedno muzeum (Miejska Placówka Muzealna w Mikołowie), z które w roku 2014 odwiedziło 8 031 osób, co jest liczbą o jedną trzecią większą niż w roku 2010 (5 997) oraz o 29% mniejszą niż w roku 2012 (11 360). Należy zatem stwierdzić, iż liczba odwiedzających muzeum jest dynamiczna i na ten moment trudno wskazać jednoznaczny trend wzrostowy lub spadkowy.

Oferta z zakresu sportu i rekreacji

W powiecie mikołowskim w roku 2014 funkcjonowało 18 klubów sportowych. z dostępnej infrastruktury korzystało 1 806 członków tych klubów oraz 24 trenerów. Największa liczba klubów znajduje się w gminach Mikołów (9) i Orzesze (5).

Tabela 17 Kluby sportowe, członkowie i trenerzy w powiecie mikołowskim w roku 2014

	Łaziska Górne	Mikołów	Orzesze	Ornontowice	Wyry
kluby	2	9	5	1	1
członkowie	91	1206	218	256	35
ćwiczący ogółem	91	1236	198	198	35
sekcje sportowe	3	17	7	4	1

trenerzy	2	14	5	3	0
instruktorzy sportowi	2	30	6	7	1

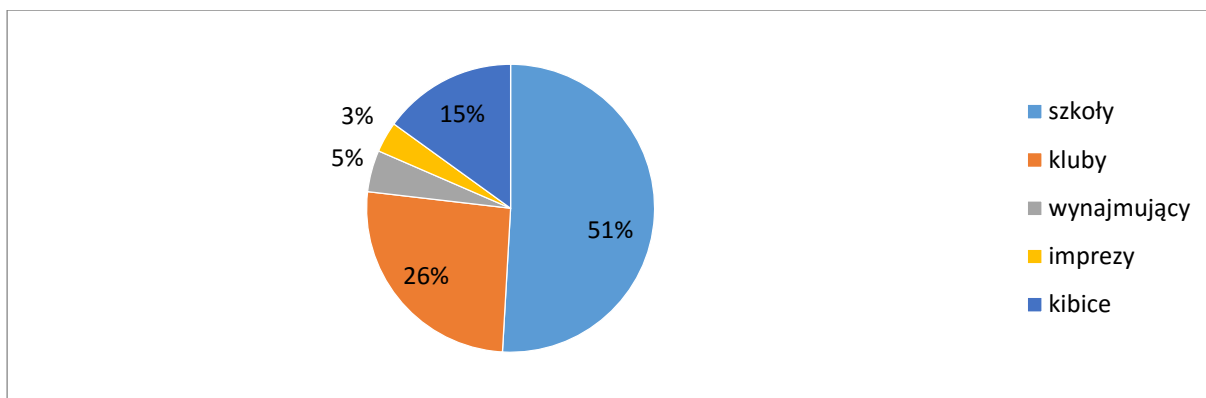
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Różnorodność oferty obiektów sportowych w powiecie mikołowskim oraz szeroki jej zakres umożliwia aktywne spędzanie czasu osobom z różnych grup wiekowych.

Ważną instytucją administrującą ofertą sportowo-rekreacyjną jest MOSiR w Mikołowie. Dysponuje on 19 obiektami, których rentowność oraz wykorzystanie systematycznie wzrasta:

- W roku 2014 z krytej pływalni „Aqua Plant” skorzystało 171 251 osób, czyli ponad dwukrotnie więcej niż w roku 2008.
- Z hali sportowej przy szkole podstawowej nr 3 w Mikołowie w roku szkolnym 2014/2015 skorzystało łącznie ponad 70 tys. osób. Największą część stanowili uczniowie (51%), ale z hali korzystają również kluby (26%), wynajmujący (5%) oraz uczestnicy imprez i kibice (18%).

Wykres 71 Struktura korzystających z hali sportowej przy szkole podstawowej nr 3 w Mikołowie (według liczby osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

- Kompleks sportowo-rekreacyjny oraz stadion miejski AKS, na którym odbywają się między innymi zajęcia z piłki nożnej oraz zawody lekkoatletyczne skorzystało łącznie ponad 25 tys. osób. Znaczną część tych osób stanowią użytkownicy

indywidualni odwiedzający obiekt, w celu uprawiania lekkiej atletyki (ok. 10 tys. osób).

- Ośrodek rekreacyjny „Planty” jest obiektem, którego oferta dostosowywana jest w zależności od sezonu. w sezonie zimowym 2014/2015 z lodowiska skorzystało ponad 20 tys. osób. w sezonie letnim istnieje możliwość skorzystania z kortu oraz boiska. Ponadto obiekt dysponuje kąpieliskiem, ale jest ono w bardzo złym stanie.
- Domek Parkowy jest obiektem, który wykorzystują przede wszystkim harcerze oraz inne organizacje pozarządowe. w 2014 roku z obiektu skorzystało ponad 11 tys. użytkowników.
- Z kompleksu boisk sportowo-rekreacyjnych (3 boiska „Orlik”) skorzystało w 2014 roku niemalże 75 tys. osób.

MOSiR Mikołów od 01.09.2014 do 30.09.2015 zorganizował łącznie 95 imprez, w których uczestniczyło 39 978 osób.

W powiecie funkcjonuje także MOSiR w Łaziskach Górnych, którego podstawowym celem jest dbanie o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców. Najnowszym obiektem wchodzącym w skład Ośrodka jest Hala widowiskowo – Sportowa, która stanowi największy obiekt tego typu w powiecie mikołowskim. Oferta hali pozwala na rozgrywanie zawodów w piłce ręcznej, koszykówce, tenisie ziemnym, siatkówce, tenisie stołowym (20 profesjonalnych stołów) oraz badmintonie (7 kortów). Dodatkowo zorganizowanych zostało 410 miejsc siedzących, które przeznaczone są dla publiczności. w obiekcie mieszczą się⁹:

- Arena główna (1 200 m²);
- Pomieszczenia towarzyszące – 6 szatni z kompleksem sanitarnym;
- Kręgielnia bowlingowa (6 torów) z szatniami (2) i zapleczem sanitarnym; bar; antresola z widownią, dwa stoły do bilarda oraz „piłkarzyki”;
- Sala treningowa (tenis stołowy, sztuki walki, gimnastyka) o powierzchni 180 m²;

⁹ Więcej informacji na stronie internetowej, http://www.mosir.laziska.pl/info/Hala_Widowiskowo-Sportowa.html

- Siłownia o powierzchni 180 m² z zapleczem, szatniami (2) i sanitariami – łącznie 210 m²;
- Sala fitness o powierzchni 130 m² z zapleczem szatni (2) i sanitariatami;
- Pomieszczenie rekreacyjne wraz z sauną, szatnią z zapleczem sanitarnym – 37 m²;
- Restauracja z zapleczem o powierzchni łącznej 150 m².

W Łaziskach Górnych znajduje się także Ośrodek Rekreacyjno – Sportowy „Żabka”, który składa się z basenu pływackiego o powierzchni lustra wody 416 m², brodzika dla dzieci oraz basenu rekreacyjnego o powierzchni lustra wody 500 m² z licznymi atrakcjami wodnymi takimi jak: zjeżdżalnia o długości 60 m, sztuczna rzeka, gejzer, grzybek wodny, masaże. Na terenie Ośrodka znajdują się także 2 oświetlone korty tenisowe, 3 boiska do siatkówki plażowej, plac zabaw, boisko do mini Beach Soccera, które w sezonie zimowym pełni rolę lodowiska¹⁰.

Pozostałe obiekty, wchodzące w skład MOSiR-u w Łaziskach Górnych, to:

- Stadion miejski – główne boisko do piłki nożnej, boisko boczne treningowe oraz budynek z szatniami i salą konferencyjną;
- Hala Sportowa – sala gimnastyczna, siłownia, boisko piłkarskie, plan manewrowy.

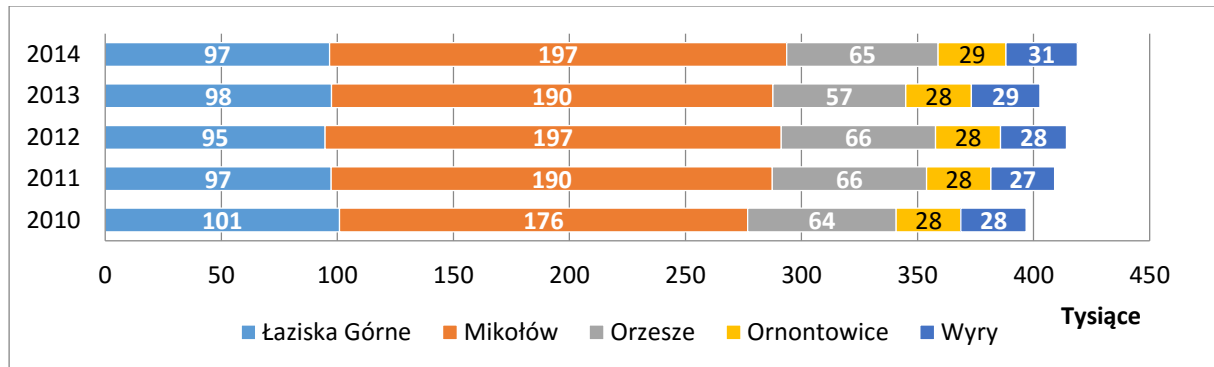
Oferta z zakresu opieki zdrowotnej

W powiecie mikołowskim w roku 2014 udzielono łącznie 418 830 porad medycznych. Największa ich liczba została udzielona w gminie Mikołów (197 tys.), a najmniejsza w gminach Orontowice (29 tys.) oraz Wyry (31 tys.).

¹⁰ Więcej informacji na stronie internetowej, http://www.mosir.laziska.pl/info/Zabka_-_Opis_Objektu.html

Wykres 72 Liczba porad medycznych w przychodniach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014 [w tys.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W 2013 roku w służbie zdrowia pracowało łącznie 301 osób personelu medycznego z wyższym wykształceniem oraz 372 osoby personelu medycznego z wykształceniem średnim. Oznacza to, że na 10 tys. mieszkańców przypadało blisko 39 osób personelu medycznego ze średnim wykształceniem oraz ponad 31 osób personelu medycznego z wyższym wykształceniem.

Tabela 18 Personel medyczny z wyższym wykształceniem zatrudniony w powiecie mikołowskim w 2013 roku

	Ogółem	Na 10 tysięcy ludności
Lekarze	122	12,7
Lekarze stomatolodzy	20	2,1
Farmaceuci	52	5,4
Diagności laboratoryjni	8	0,8
Pielęgniarki	73	7,6
Położne	12	1,3
Psycholodzy	10	1,0
Logopedzi	3	0,3
Ratownicy medyczni	1	0,1

Źródło: Personel medyczny zatrudniony w ochronie zdrowia w województwie śląskim 2013 (wybrane dane). Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Katowice 2014, s.10-13

Tabela 19 Personel medyczny ze średnim wykształceniem zatrudniony w powiecie mikołowskim w 2013 roku

	Ogółem	Na 10 tysięcy ludności
Pielęgniarki	287	29,9
Położne	24	2,5
Technicy farmaceutyczni	2	0,2
Technicy analityki medycznej	15	1,6

	Ogółem	Na 10 tysięcy ludności
Technicy elektrokardiologii	9	0,9
Technicy fizjoterapii	17	1,8
Technicy masażysty	6	0,6
Instruktorzy terapii zajęciowej	8	0,8
Higienistki szkolne	1	0,1
Asystentki stomatologiczne	2	0,2
Ratownicy medyczni	1	0,1

Źródło: *Personel medyczny zatrudniony w ochronie zdrowia w województwie śląskim 2013 (wybrane dane)*. Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Katowice 2014, s.15

Na terenie powiatu działają trzy placówki opieki długoterminowej:

- Zakład Opiekuńczo- Lecznicy w Łaziskach Górnych, którego modernizacja umożliwiła uruchomienie 2 oddziałów opieki całodobowej, w których okresowo całodobową pielęgnacją i kontynuacją leczenia objęte są osoby przewlekle chore oraz osoby, które przebyły leczenie szpitalne i nie wymagają już dalszej hospitalizacji w oddziale szpitalnym, ale ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności, brak samodzielności, potrzebę profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji wymagają całodobowych świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych¹¹.
- Niepubliczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy i Rehabilitacyjny im. Św. Ojca Pio w Łaziskach Górnych
- Szpital Św. Józefa w Mikołowie - Zakład Opiekuńczo-Lecznicy położony jest w centrum Mikołowa, w otoczeniu zieleni. Jest budynkiem nowoczesnym, w pełni spełniającym wymogi i standardy określone dla tego typu obiektów. Jest przystosowany dla osób mających problemy z poruszaniem się (windy, podjazdy, podłoga antypoślizgowa i inne zabezpieczenia).

Na terenie powiatu działa także Ośrodek Terapii Nerwic dla Dzieci i Młodzieży w Orzeszu SP ZOZ. Ośrodek jest specjalistyczną placówką medyczną zajmującą się kompleksową diagnozą i terapią pacjentów z wybranymi problemami emocjonalnymi. Ośrodek prowadzi stacjonarny Oddział Leczenia Zaburzeń

¹¹ <http://www.szpital-mikolow.com.pl/> [data dostępu 17.12.2015]

Nerwicowych dla Dzieci i Młodzieży. Mieści się w zabytkowym pałacu otoczonym 6 hektarowym parkiem.¹²

Poniżej przedstawiono opis usług świadczonych w poszczególnych oddziałach szpitali powiatu mikołowskiego:

Szpital św. Józefa w Mikołowie:¹³

Oddział Chirurgiczny pełni całodobowe ostre dyżury. Specjalizuje się w wykonywaniu zabiegów planowych związanych z leczeniem schorzeń: piersi, tarczycy, żołądka, dróg żółciowych i trzustki, jelita cienkiego i grubego (z wykorzystaniem najnowocześniejszych technik zespalania jelit szwami mechanicznymi).

Na **Oddziale Laryngologii** wykonywane są zabiegi operacyjne finansowane zarówno przez NFZ jak i w ramach prywatnej opieki medycznej:

- Zabiegi mikrochirurgiczne ucha
- Diagnostyka i leczenie osób chrapiących oraz chorych z zespołem obturacyjnych bezdechów sennych.
- Zabiegi mikrochirurgiczne w obrębie krtani.
- Chirurgia endoskopowi nosa i zatok przynosowych (FESS)
- Inne zabiegi operacyjne w obrębie narządów laryngologicznych

W ramach działalności **Oddziału Urazowo-Ortopedycznego** realizowane jest leczenie pacjentów po urazach narządu ruchu poprzez min. zespolenia śródszpikowe, zabiegi małoinwazyjne oraz leczenie schorzeń ortopedycznych osób dorosłych. Wykonywane są operacje w obrębie stawu ramiennego, kolanowego, biodrowego, skokowego, kręgosłupa, łokcia, nadgarstka oraz zabiegi endoprotezoplastyki stawów biodrowych w ramach umowy z NFZ. w ofercie są również zabiegi odpłatne, auto- i allogeniczne przeszczepy w więzadłowych uszkodzeniach stawów.

Podstawą działania **Oddziału Internistycznego** jest wyspecjalizowany, doświadczony personel lekarski i pielęgniarski. Wśród lekarzy jest 1 nefrolog, 5 specjalistów II stopnia

¹² <http://www.otnorzesze.pl> [dostęp 17.12.2015]

¹³ <http://www.szpital.boromeuszki.org.pl/> [dostęp 17.12.2015]

chorób wewnętrznych oraz 1 w trakcie specjalizacji. w Oddziale zatrudnionych jest 11 pielęgniarek i dietetyczka. Oddział posiada akredytację Ministerstwa Zdrowia umożliwiającą specjalizację lekarzy w zakresie chorób wewnętrznych.

Oferta z zakresu rynku pracy

Analiza wieku osób bezrobotnych wskazuje na zwiększające się znaczenie problemu bezrobotności osób w wieku przedemerytalnym. Liczba osób bezrobotnych w roku 2014, w stosunku do roku 2013, spadła we wszystkich grupach wiekowych, z wyjątkiem osób w wieku 60-64 lat. w perspektywie czasowej 2011-2014 wyraźnie największy wzrost liczby osób bezrobotnych dotyczył grupy wiekowej 55-64 lata. Dane te wskazują, iż obecnie szczególnie potrzebne są działania ukierunkowane na wzmocnienie pozycji osób w wieku 50+ na rynku pracy.

Tabela 20 Struktura wiekowa osób bezrobotnych stan na 31 grudnia 2014 r.

	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	Różnica %
18-24 lata	596	645	596	477	-20%
25-34 lata	754	940	854	710	-6%
35-44 lata	495	556	635	541	9%
45-54 lata	559	611	646	499	-11%
55-59 lat	295	355	426	358	21%
60-64 lata	81	89	116	118	46%

Źródło Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie w 2014 r. prowadził działania na rzecz zarejestrowanych osób bezrobotnych (2 231):

- Organizacja poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, zgodnie z wymogami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Przygotowano 9 stanowisk pracy dla Doradców Klienta w Urzędzie. Ponadto udostępniono salkę zasobów ludzkich, gdzie znajdują się 3 komputery z dostępem do Internetu.
- Skierowanie na staże zawodowe oraz inne formy wsparcia osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Podpisano 5 umów dotyczących skierowania

bezrobotnych do organizatora w celu odbycia stażu. Ponadto w 2014 r. delegowano 2 osoby bezrobotne na zatrudnienie wspierane na okres 12 miesięcy.

- Organizacja Targów Pracy i Ekonomii Społecznej, w ramach których osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy mogły spotkać się z pracodawcami ekonomii społecznej z terenu powiatu mikołowskiego i miast ościennych. w Targach Pracy uczestniczyło 300 osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy, wystawionych było 19 pracodawców, którzy przygotowali 418 ofert pracy.

W grudniu 2015 roku PUP w Mikołowie dysponował 56 ofertami pracy w powiecie mikołowskim, które zawierały 116 miejsc pracy.¹⁴

Oferta z zakresu pomocy społecznej

Poza Ośrodkami Pomocy Społecznej i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, które realizują zadania z zakresu wsparcia wszystkich osób zagrożonych wykluczeniem społeczno-ekonomicznym w powiecie mikołowskim funkcjonują placówki, których zadaniem jest pomoc poszczególnym grupom osób. Poniżej przedstawiono ofertę tych instytucji w podziale na kategorie wiekowe osób korzystających z ich usług.

Oferta dla dzieci i młodzieży

- Dom Dziecka w Orzeszu. Jest jednostką organizacyjną Starostwa Powiatowego w Mikołowie. Przebywa w nim 30 podopiecznych.
- Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica Opiekuńczo – Specjalistyczna w Mikołowie. Pracownicy placówki zapewniają dzieciom: opiekę wychowawczą, pomoc terapeutyczną oraz wyżywienie (1 posiłek).
- Placówka Wsparcia Dziennego Przystań w gminie Orzesze, która prowadzi działalność opiekuńczo-wychowawczą oraz organizuje imprezy środowiskowe, zajęcia profilaktyczne i edukacyjne.
- Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza i Terapeutyczna w Ornontowicach. Celem świetlicy jest podejmowanie działań opiekuńczo-wychowawczych

¹⁴ Centralna baza ofert pracy, <http://oferty.praca.gov.pl/>, [data dostępu: 17.12.2015]

i terapeutycznych. Świetlica zapewnia dzieciom warunki prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego, opiekę zdrowotną obejmującą świadczenia profilaktyczne, pomaga w rozwiązaniu trudnych sytuacji życiowych. Zapewnia jeden posiłek dziennie oraz pomoc w nauce i odrabianiu zadań domowych, zajęcia terapeutyczne, sportowe i komputerowe.

- Gminna Świetlica Środowiskowa w Wyrach oraz Gminna Świetlica Środowiskowa w Gostyni. Zajmują się organizowaniem czasu wolnego dzieci, tworzeniem warunków do nauki własnej oraz pomocy w nauce, rozwijaniem zainteresowań i uzdolnień wychowanków, kształtowaniem umiejętności życiowych i społecznych, zapewnianiem stałego posiłku.

Oferta dla osób dorosłych i starszych

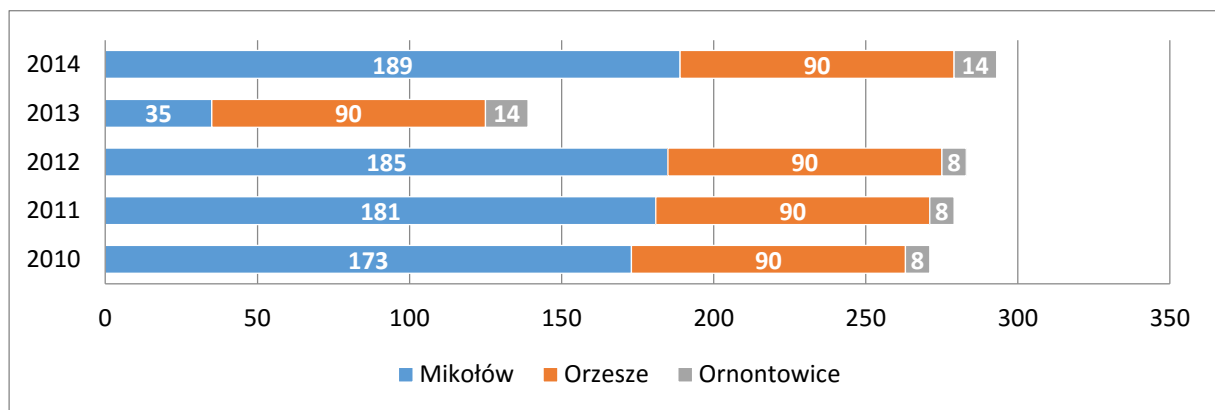
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych w Łaziskach Górnych. Docelowo może w nim przebywać do 20 osób mających ukończone 18 lat. w okresie od stycznia do grudnia 2014 roku z usług domu korzystało 30 osób w tym przyjęto 12 nowych, natomiast 10 zrezygnowało (min. z powodu podjęcia pracy).
- Dom Pomocy Społecznej w Orzeszu. Jest placówką dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Przebywa w nim 90 osób. Warunki bytowe, rodzaj i zakres świadczonych przez Dom usług dostosowane są do rodzaju i stopnia niesprawności osób w nim zamieszkujących
- Prywatny Domu Opieki „MARIA” w Mikołowie przeznaczony jest dla osób starszych. w 2014 roku przebywały w nim 34 osoby, a liczba dostępnych miejsc to 35.
- Dom Opieki „Malwa” w Ornontowicach jest placówką całodobową świadczącą opiekę nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi oraz przewlekle chorymi. Placówka dysponuje miejscami dla 14 osób.

W stacjonarnych placówkach pomocy społecznej w powiecie mikołowskim w roku 2014 mieszkały 293 osoby, w tym 48 osób w wieku podeszłym. w stosunku do roku 2010 liczba osób zamieszkujących tego rodzaju placówki zwiększyła się o 22 osoby (71),

w tym o 17 osób starszych (31). Wyraźnie widoczna jest tendencja zwiększonego zapotrzebowania na miejsca w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej dla osób starszych. Wszystkie dostępne placówki są wykorzystane w bardzo dużym stopniu (w 2014 r. 98% dostępnych miejsc było wykorzystanych). Należy zauważyć, iż na przestrzeni lat 2010-2014 liczba mieszkańców placówek stacjonarnych nie uległa znaczącemu zwiększeniu, czego przyczyną jest właśnie brak dostępnych miejsc.

Wykres 73 Liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej w roku 2014

Źródło Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Ocena oferty skierowanej do poszczególnych grup wiekowych w powiecie mikołowskim.

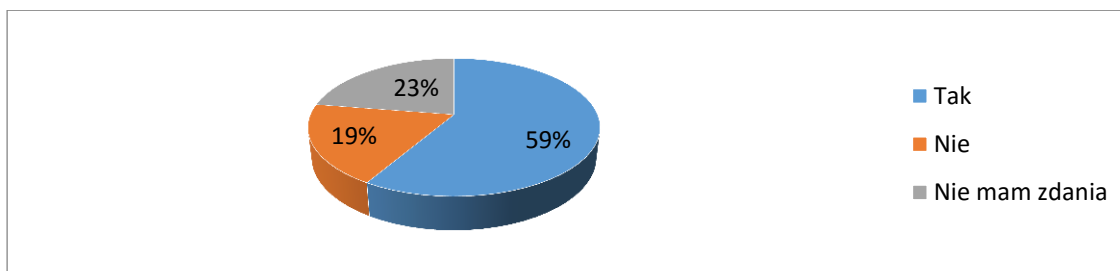
Ocena dzieci i młodzieży

Ocena oferty skierowanej do poszczególnych grup wiekowych w powiecie mikołowskim możliwa jest dzięki przeprowadzonej ankiecie mieszkańców. w przypadku najmłodszej grupy wiekowej przebadano 788 dzieci i młodzieży.

Zdaniem ponad połowy uczniów (59%), którzy wzięli udział w badaniu PAPI zajęcia szkolne, w których mają okazję uczestniczyć wpływają na rozwój ich zainteresowań, co implikuje wniosek, że oferta tych zajęć jest właściwie dobrana do potrzeb grupy docelowej. Mniejszość badanych uważa, że zajęcia pozalekcyjne oferowane w szkole nie wpływają na rozwój ich zainteresowań (23%). Swoją opinię uczniowie argumentują przede wszystkim tym, iż oferowane zajęcia nie wpisują się w ich zainteresowania.

Respondenci wskazywali na brak obszarów tematycznych związanych z muzyką, sportami walki, zagadnieniami technicznymi, rysunkiem. Uczniowie wskazywali, że wybór zajęć dodatkowych powinien być szerszy.

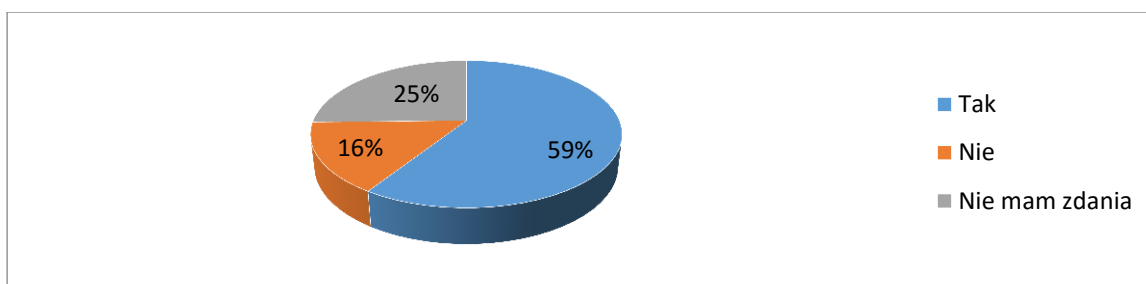
Wykres 74 Czy zajęcia szkolne, w których uczestniczysz wpływają na rozwój Twoich zainteresowań?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Większość uczniów jest zadowolona z oferty kulturalnej gminy, w której (59%) mieszka. Zdaniem zdecydowanej mniejszości badanych (16%) oferta kulturalna ich gminy jest niewystarczająca którzy swoją opinię uzasadniali przede wszystkim: małą liczbą koncertów, festynów, imprez oraz brakiem kina.

Wykres 75 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z oferty kulturalnej gminy, w której mieszkasz? (koncerty, wystawy, festyny, warsztaty, konkursy, pokazy itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Biorąc pod uwagę odpowiedzi mieszkańców poszczególnych gmin w powiecie mikołowskim, rozkład odpowiedzi został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 21 Rozkład odpowiedzi respondentów z podziałem na gminy

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Mikołów	59%	17%	24%
Wyry	58%	13%	30%

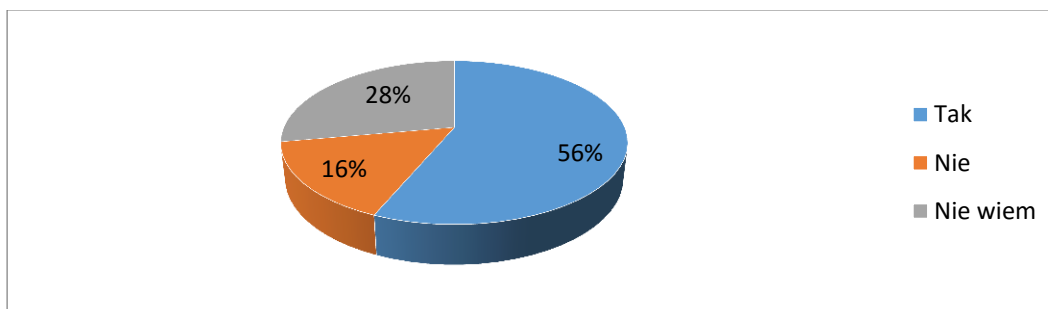

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Łaziska Górne	68%	12%	20%
Ornontowice	69%	17%	15%
Orzesze	50%	18%	32%

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Większość respondentów jest zadowolonych z liczby i dostępności placówek kulturowych. Zdaniem zdecydowanej mniejszości liczba i dostępność tego rodzaju instytucji jest niewystarczająca. Badani swoje niezadowolenie uzasadniali zbyt małą liczbą placówek muzealnych oraz zaniedbywaniem infrastruktury domów kultury. Zdaniem części uczniów funkcjonujące placówki nie mają w ofercie zajęć oraz wydarzeń, które mogłyby zainteresować młodzież.

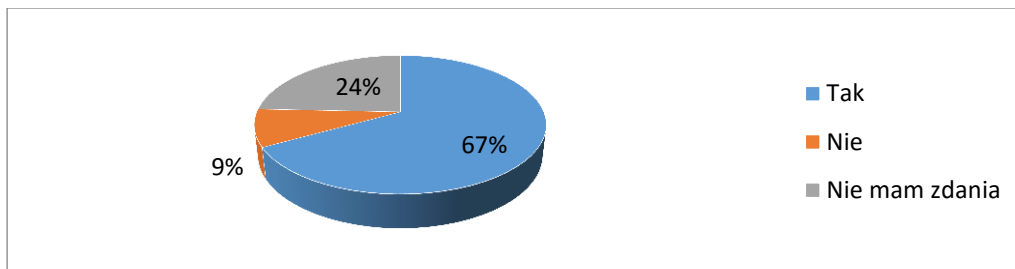
Wykres 76 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z liczby i dostępności placówek kulturowych (domów kultury, placówek muzealnych, itd.) gminy, w której mieszkasz?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zdecydowana większość uczniów jest zadowolona z oferty sportowo-rekreacyjnej gminy, w której mieszkają (67%). Osoby niezadowolone stanowią mniej niż jedną dziesiątą badanych (9%). Uzasadnieniem negatywnej oceny respondentów były: zbyt mała liczba zorganizowanych zawodów sportowych, zbyt mała liczba boisk oraz brak zajęć o charakterze rekreacyjnym (dostępne zajęcia zdaniem części respondentów są przeznaczona przede wszystkim dla osób uzdolnionych sportowo).

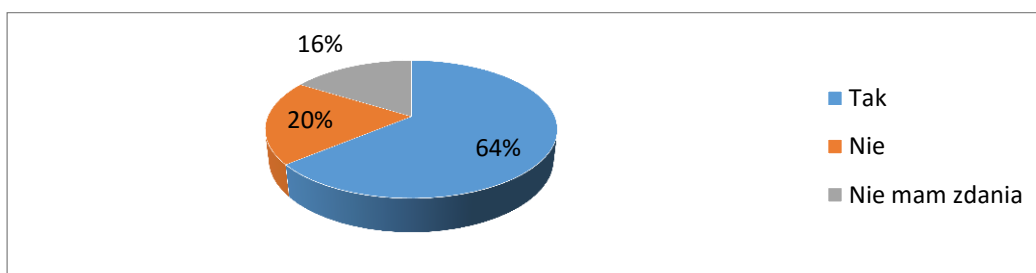
Wykres 77 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z oferty sportowo-rekreacyjnej gminy, w której mieszkasz (zawody, mecze, obozy i szkolenia sportowe, itd.)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Uczniowie w zdecydowanej większości są zadowoleni z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych w ich gminie (64%). Osoby niezadowolone z liczby obiektów sportowo-rekreacyjnych (20%) wskazywały przede wszystkim na brak ścieżek rowerowych, basenu lub pływalni o dobrym standardzie oraz niewystarczającą liczbę boisk. Zdaniem części badanych problemem jest również zniszczony szkolny sprzęt sportowy.

Wykres 78 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych gminy, w której mieszkasz? (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe, pływalnie)

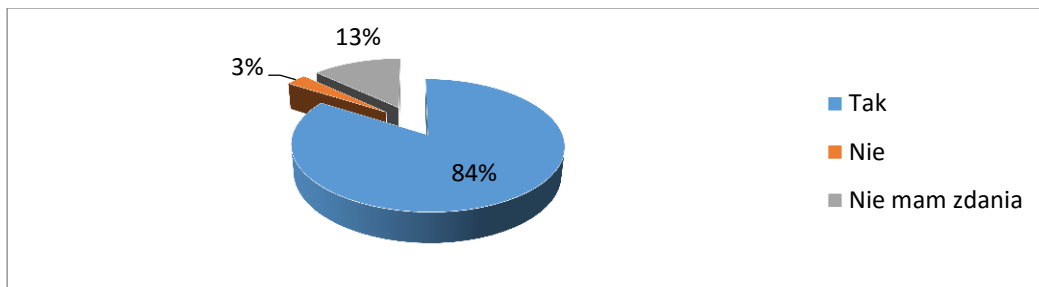
Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ocena osób dorosłych

Badanie zostało przeprowadzone także z osobami dorosłymi, tj. w grupie wiekowej 19-59 lat. Zdecydowana większość osób jest zadowolona z oferty edukacyjnej gminy, w której mieszkają (84%). Osoby niezadowolone (3%) wskazywały na brak miejsc w przedszkolu oraz niewystarczającą ofertę zajęć pozalekcyjnych, szczególnie w okresie ferii i wakacji.

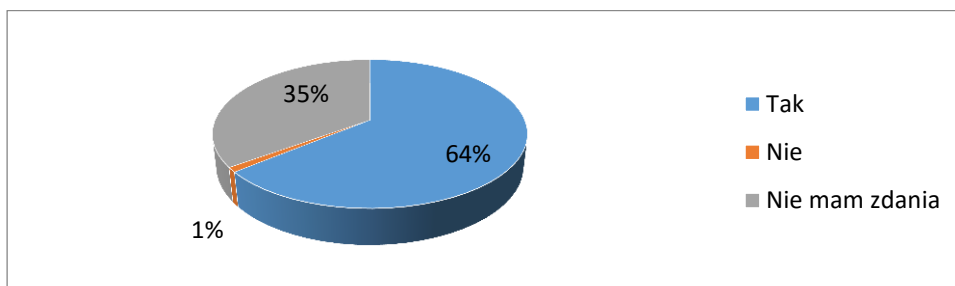
Wykres 79 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z oferty edukacyjnej gminy (żłobek, przedszkole, szkoła podstawowa gimnazjum)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zdecydowana większość mieszkańców jest zadowolona z oferty edukacyjnej powiatu mikołowskiego (64%). Osoby niezadowolone były w zdecydowanej mniejszości (1%). Wskazały przede wszystkim na niską pozycję szkół w rankingach ogólnopolskich.

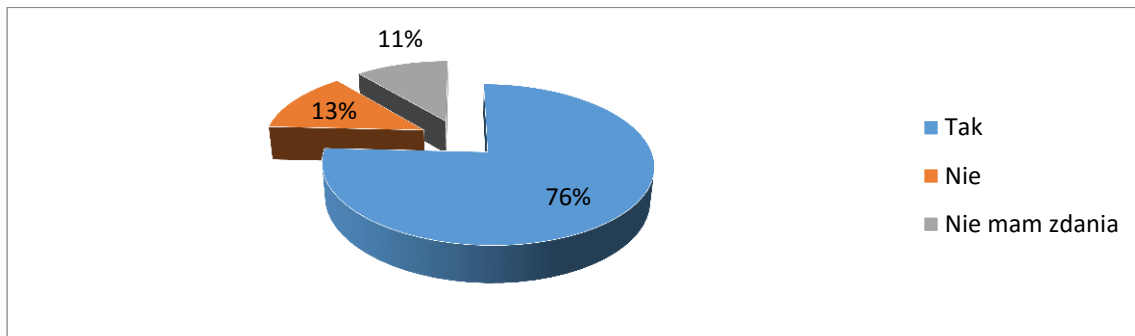
Wykres 80 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty edukacyjnej powiatu mikołowskiego? (licea, technika i szkoły zawodowe)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie opinii na temat opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez nich gminy. Zdecydowana większość badanych jest zadowolona z oferty usług medycznych (76%). Ponad jedna dziesiąta osób zadeklarowała jednak, iż nie jest usatysfakcjonowana tym aspektem funkcjonowania gminy (13%). Osoby te wskazywały przede wszystkim na brak opieki długoterminowej oraz niewystarczającą liczbę lekarzy specjalistów. Część respondentów nie jest zadowolona z opieki medycznej z powodu braku dostępności do zabiegów rehabilitacyjnych (długi czas oczekiwania).

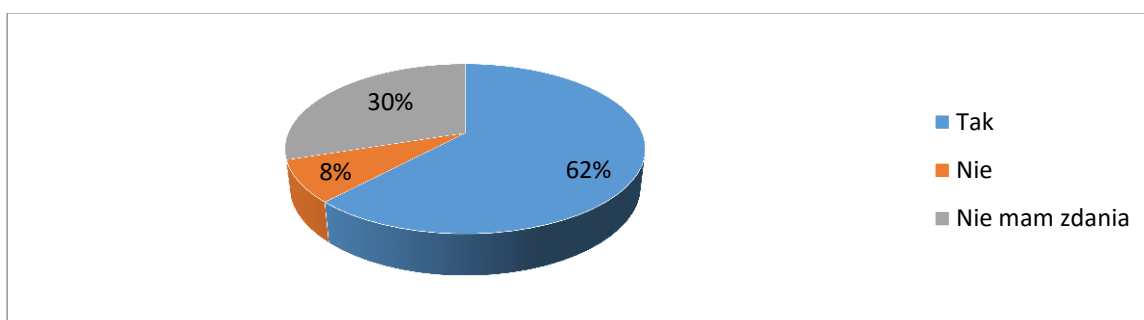
Wykres 81 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Podobne oceny mieszkańcy wystawili usługom medycznym świadczonym w ramach powiatu (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy). Zdaniem respondentów oferta i jakość usług medycznych na poziomie powiatu jest satysfakcjonująca (62%). Osoby niezadowolone z tego aspektu funkcjonowania powiatu (8%) wskazywały przede wszystkim na brak specjalistów oraz długi czas oczekiwania na usługę.

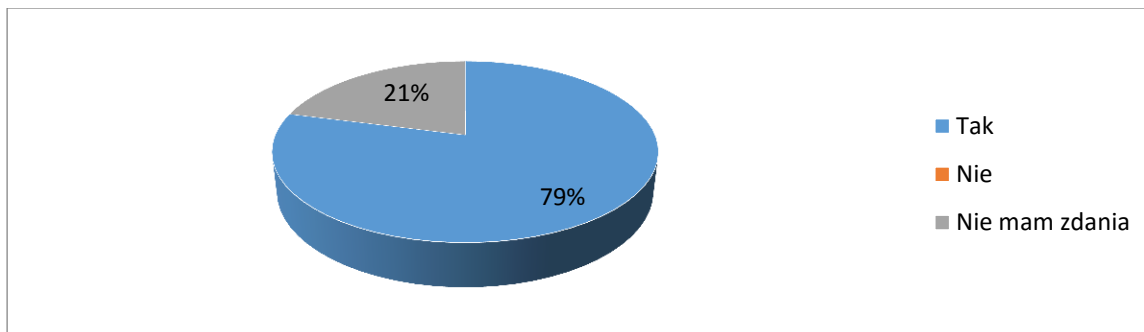
Wykres 82 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanego przez Panią/Pana powiatu? (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Mieszkańcy powiatu mikołowskiego wypowiedzieli się również na temat oferty kulturalnej. Wśród badanych osób nie było respondentów niezadowolonych z oferty kulturalnej zamieszkiwanej przez nich gminy. Zdaniem zdecydowanej większości dorosłych mieszkańców powiatu mikołowskiego oferta kulturalna poszczególnych gmin jest satysfakcjonująca (79%).

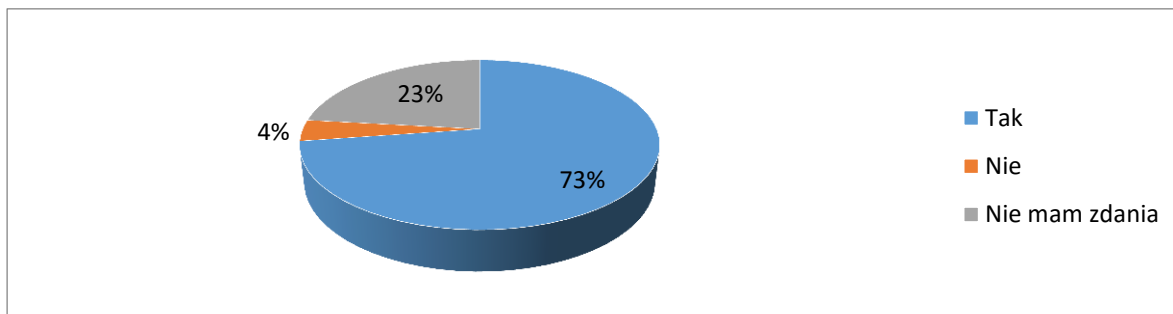
Wykres 83 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z oferty kulturalnej zamieszkiwanej gminy? (koncerty, wystawy, festyny, warsztaty, konkursy, pokazy itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Również liczba placówek kulturalnych jest dla mieszkańców powiatu mikołowskiego zadowalająca. Zdecydowana większość badanych wskazuje, że są oni usatysfakcjonowani dostępnością instytucji świadczących usługi w zakresie kultury (73%).

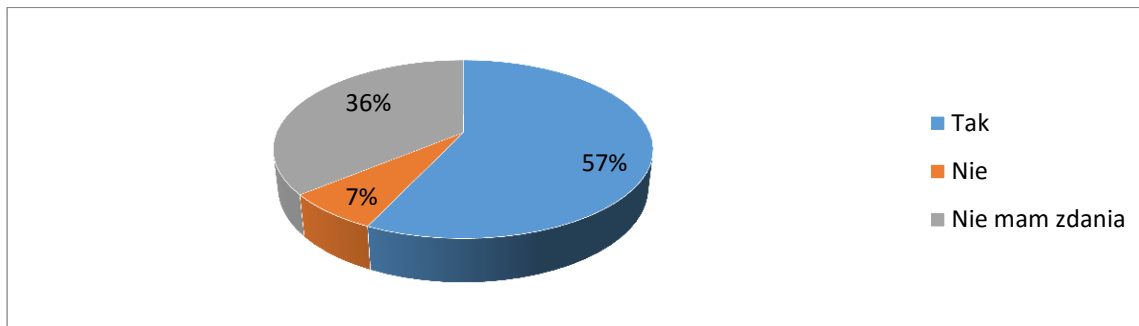
Wykres 84 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z dostępności i liczby placówek kulturalnych w zamieszkiwanej gminie? (domów kultury, placówek muzealnych, itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali także poproszeni o ocenę oferty sportowo-rekreacyjnej zamieszkiwanej gminy. Ponad połowa badanych osób jest zadowolona z dostępnej oferty (57%). Należy zauważyć, iż ponad jedna trzecia mieszkańców nie ma zdania na temat oferty sportowo-rekreacyjnej, co może świadczyć o niskim poziomie ich aktywności w tym zakresie. Osoby niezadowolone z oferty sportowo-rekreacyjnej wskazywały przede wszystkim na niewystarczający wybór zajęć oraz brak informacji na ich temat (7%).

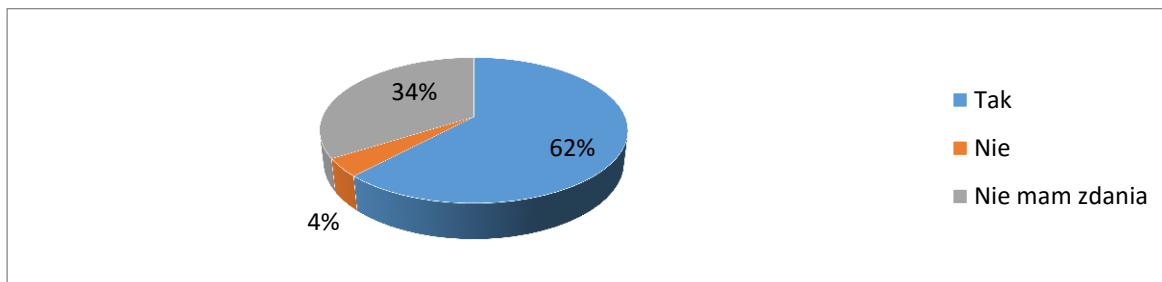
Wykres 85 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z oferty sportowo-rekreacyjnej zamieszkiwanej gminy, skierowanej do osób dorosłych (zawody, mecze, obozy i szkolenia sportowe itd.)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zdaniem większości badanych osób liczba obiektów świadczących usługi sportowo-rekreacyjne oraz ich dostępność w ich gminie zamieszkania jest zadowalająca (62%). Osoby niezadowolone (4%) z tego aspektu infrastruktury gmin wskazywały przede wszystkim na brak ścieżek rowerowych oraz brak dobrej jakości basenu.

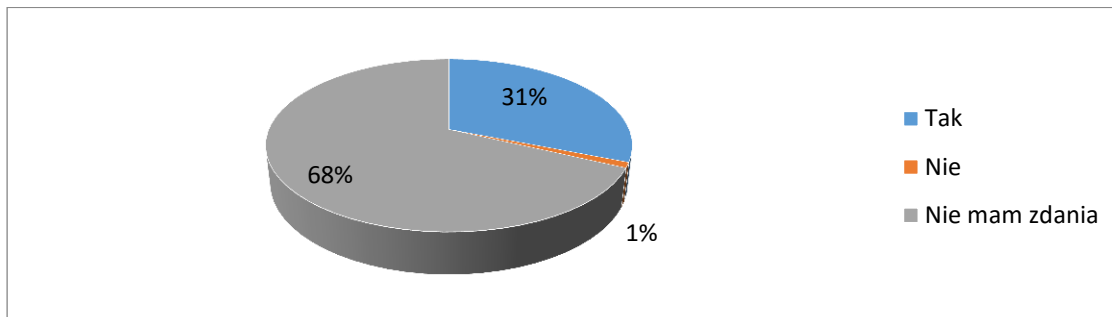
Wykres 86 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych w zamieszkiwanej gminie? (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe, pływalnie itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Dorośli mieszkańcy powiatu niskońskiego wypowiedzieli się również na temat pomocy społecznej świadczonej na terenie gmin, w których mieszkają. Zdaniem blisko jednej trzeciej badanych osób pomoc społeczna w ich gminie funkcjonuje dobrze (31%). Większość respondentów nie zdecydowała się jednak na wyrażenie opinii, ponieważ nie posiadali oni informacji na ten temat (68%). Tylko pojedyncze osoby nie są zadowolone z działań pomocy społecznej (1%).

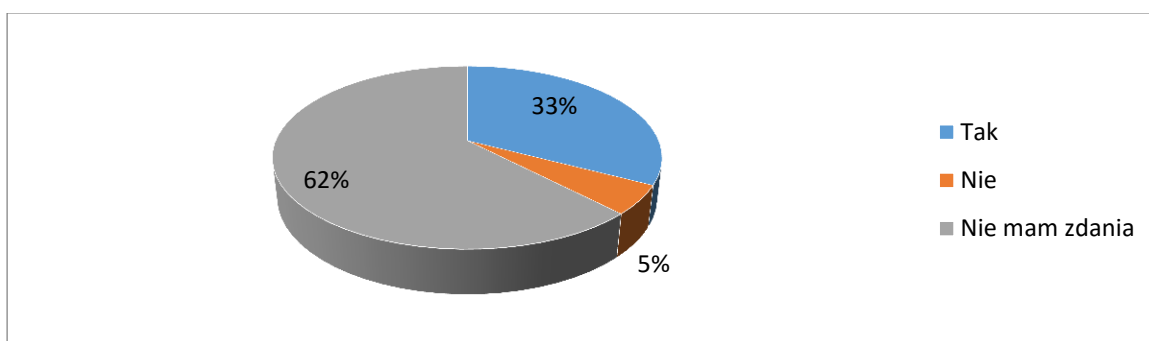
Wykres 87 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Jeden na trzech badanych jest zadowolony z lokalizacji placówek pomocy społecznej na terenie zamieszkiwanej gminy (33%). Zdaniem mniejszości badanych dostępność placówek pomocy społecznej na terenie ich gminy nie jest zadowalająca (5%). Osoby te wskazują przede wszystkim na lokalizację placówek, które znajdują się daleko od ich miejsca zamieszkania (np. mieszkańcy Gostyni).

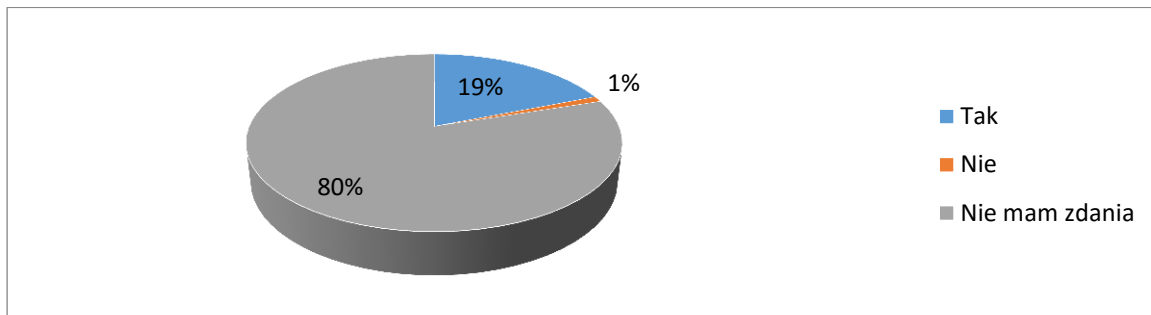
Wykres 88 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie zamieszkiwanej gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Podobny rozkład opinii na temat pomocy społecznej odnotowano w przypadku pytania dotyczącego pomocy społecznej w ramach działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Większość respondentów nie miała opinii na ten temat. Jeden na pięciu badanych (19%) jest zadowolony z usług PCPR, a tylko pojedynczy respondenci wskazali odpowiedź negatywną (1%).

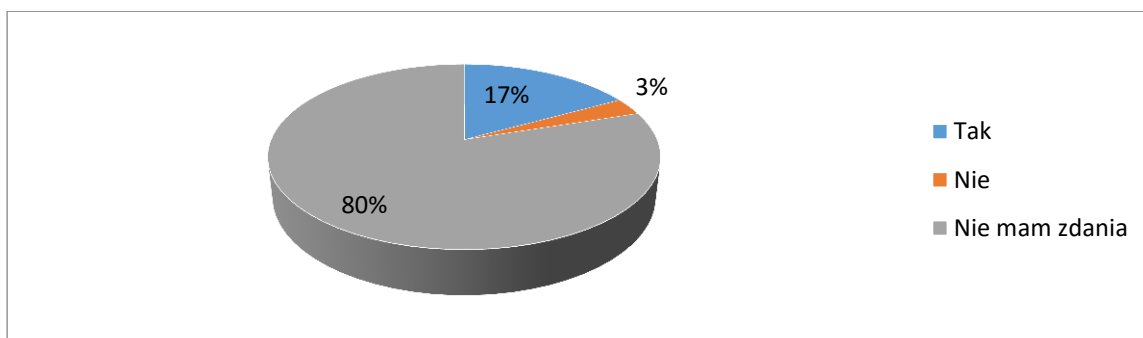
Wykres 89 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Dostępność placówek pomocy społecznej na terenie powiatu mikołowskiego została oceniona pozytywnie przez blisko jedną piątą badanych (17%). w opinii osób niezadowolonych z liczby placówek i ich rozmieszczenia (3%) dominowało przekonanie o zbyt małej liczbie placówek oraz braku np. ośrodka interwencji kryzysowej. Większość osób nie miała zdania na temat dostępności usług PCPR w zakresie liczby placówek oraz ich lokalizacji (80%).

Wykres 90 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali poproszeni o ocenę oferty w poszczególnych obszarach na skali 1-5, gdzie im wyższa ocena tym lepsza opinia. Badani najwyżej ocenili ofertę edukacyjną, infrastrukturę zamieszkiwanych gmin w zakresie przedszkoli oraz rynek pracy. Zdaniem respondentów najgorzej w ich gminach funkcjonuje infrastruktura w zakresie

żłobków oraz opieka zdrowotna, w tym przede wszystkim oferta skierowana do osób niepełnosprawnych i starszych.

Tabela 22 w skali od 1 - 5 (1 - bardzo źle, 5 bardzo dobrze) proszę ocenić ofertę w poszczególnych obszarach)

Ofertę edukacyjną (pozaszkolną) i kulturalną skierowaną do dzieci i młodzieży	3,21
Infrastrukturę i ofertę zamieszkiwanej gminy w zakresie przedszkoli	3,15
Rynek pracy (m.in. liczba i różnorodność ofert pracy) na terenie powiatu mikołowskiego (inne gminy powiatu)	2,90
Rynek pracy (m.in. liczba i różnorodność ofert pracy) na terenie zamieszkiwanej gminy	2,75
Pomoc społeczną skierowaną do rodzin wielodzietnych	2,73
Ofertę opieki zdrowotnej prenatalną i urodzeniową	2,69
Programy promujące wielodzietność i wsparcie dla rodzin	2,64
Ofertę opieki zdrowotnej skierowanej do ludzi starszych	2,56
Ofertę opieki zdrowotnej skierowanej do ludzi przewlekle chorych	2,53
Ofertę opieki zdrowotnej skierowanej do ludzi niepełnosprawnych	2,42
Infrastrukturę i ofertę zamieszkiwanej gminy w zakresie żłobków	2,23

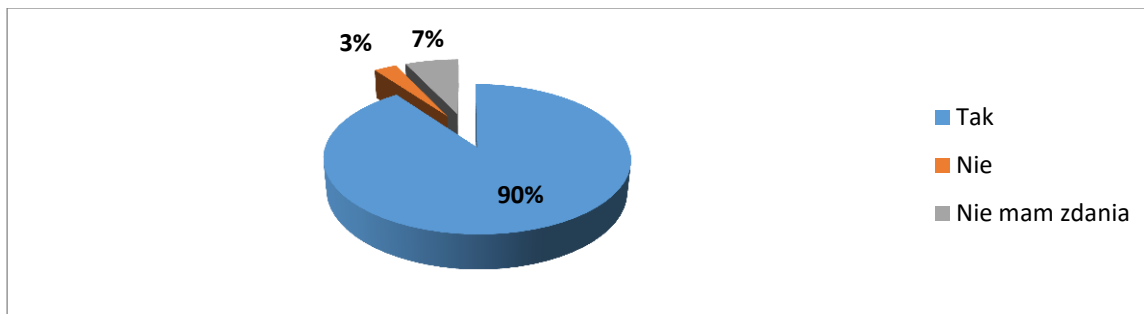
Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ocena seniorów

W badaniu wzięło udział 100 seniorów, czyli osób w wieku powyżej 60 roku życia, w tym 50 osób, które uczestniczą w zajęciach przeznaczonych dla swojej grupy wiekowej. Seniorzy, którzy zostali poproszeni o ocenę poszczególnych aspektów funkcjonowania gmin i powiatów byli przedstawicielami gmin: Mikołów, Wyry, Łaziska Górne, Ornontowice oraz Orzesze.

Zdecydowana większość osób starszych jest zadowolona ze skierowanej do nich oferty edukacyjnej i kulturalnej (90%) świadczonej na terenie ich gminy zamieszkiwania. Osoby niezadowolone stanowiły zdecydowaną mniejszość respondentów (3%). Seniorzy nieusatysfakcjonowani ofertą edukacyjną i kulturalną w ich gminie wskazywali na brak wydarzeń skierowanych do ich grupy wiekowej.

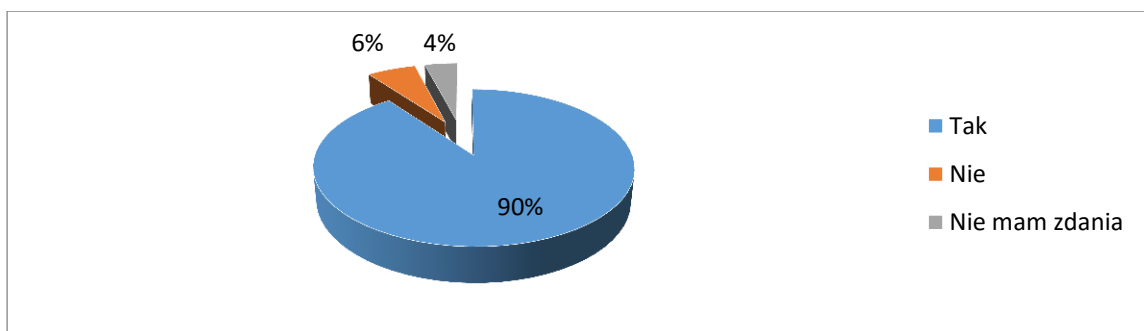
Wykres 91 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty edukacyjnej i kulturalnej, skierowanej do osób starszych, w zamieszkiwanej gminie?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Seniorzy zostali poproszeni również o wskazanie opinii na temat opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez nich gminy. Zdaniem większości badanych jest ona zadowolająca (90%). Osoby niezadowolone z tego aspektu funkcjonowania gminy (6%) wskazywały przede wszystkim na długi czas oczekiwania na wizytę lekarską oraz niską dostępność lekarzy specjalistów.

Wykres 92 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (podstawowa opieka zdrowotna)?

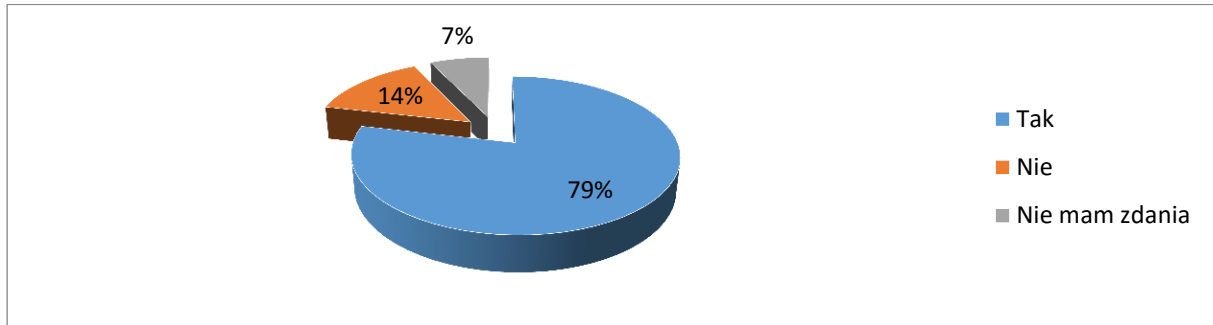

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Większość badanych osób wskazała, iż jest zadowolona także z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie powiatu (79%). Respondenci, którzy nie są usatysfakcjonowani dostępnymi usługami medycznymi (7%) wskazywali na długi czas oczekiwania oraz brak dostępności lekarzy specjalistów.

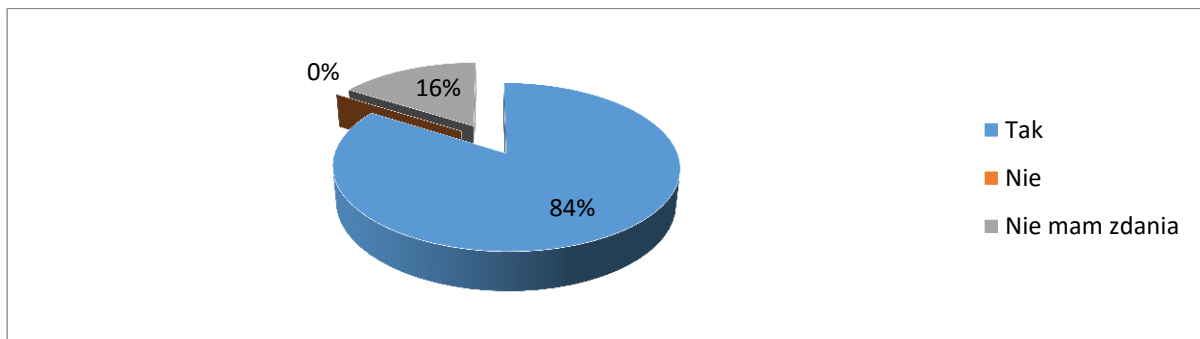
Wykres 93 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanego przez Panią/Pana powiatu? (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zdecydowana większość seniorów jest zadowolona z oferty kulturalnej gminy takiej jak: koncerty, festyny, warsztaty, konkursy oraz pokazy). Wśród respondentów nie było ani jednej osoby niezadowolonej z oferty kulturalnej zamieszkiwanej gminy.

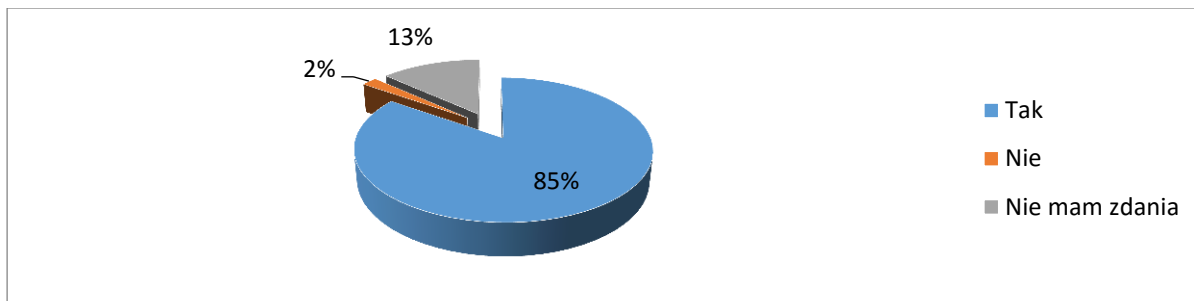
Wykres 94 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty kulturalnej zamieszkiwanej gminy? (koncerty, wystawy, festyny, warsztaty, konkursy, pokazy itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci dokonali także oceny oferty kulturalnej zamieszkiwanej przez nich gminy pod względem dostępności i liczby placówek kulturowych w ich gminie. Zdaniem zdecydowanej większości osób (85%) jest ona zadowalająca. Tylko pojedyncze osoby nie są usatysfakcjonowane tym elementem funkcjonowania gminy (2%).

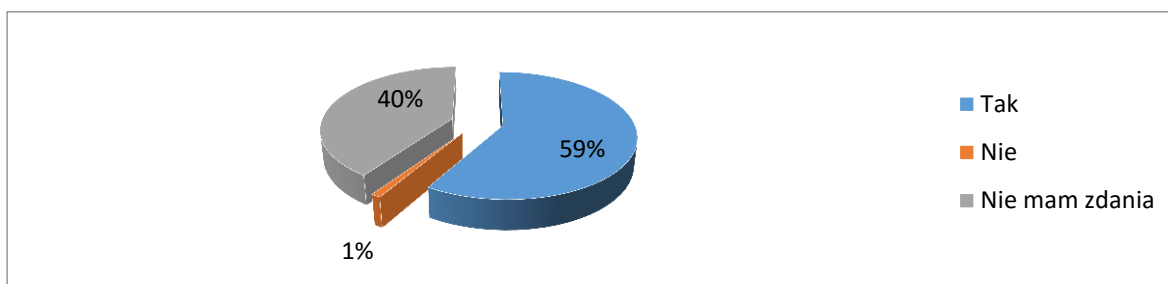
Wykres 95 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności i liczby placówek kulturowych w zamieszkiwanej gminie? (domów kultury, placówek muzealnych, itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Seniorzy zostali także poproszeni o ocenę oferty sportowo-rekreacyjnej zamieszkiwanej przez nich gminy. Zdaniem ponad połowy osób jest ona zadowalająca (59%). Znaczna część respondentów nie ma zdania na ten temat (40%), co może świadczyć o tym, iż nie korzystają oni z tego rodzaju usług. Pojedynczy respondenci są niezadowoleni z oferty sportowo-rekreacyjnej wskazując na fakt, iż ich zdaniem brakuje miejsc i wydarzeń skłaniających osoby starsze do aktywności fizycznej.

Wykres 96 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty sportowo-rekreacyjnej zamieszkiwanej gminy, skierowanej do osób dorosłych? (zawody, mecze, obozy i szkolenia sportowe itd.)?

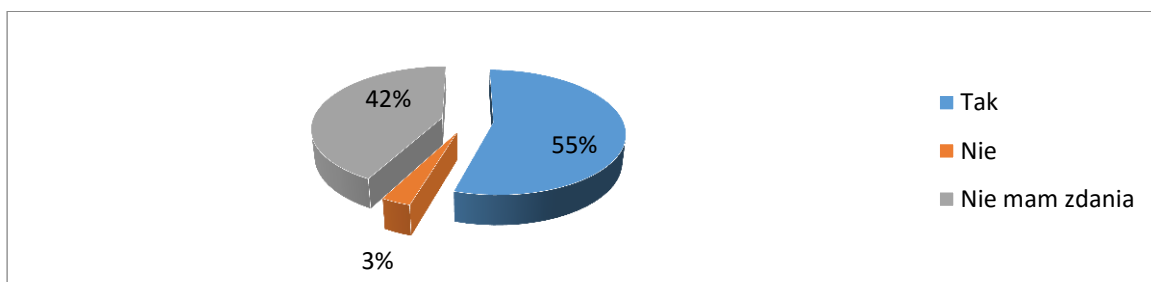

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci przedstawili również swoją opinię na temat liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych w zamieszkiwanej przez nich gminie. Zdaniem ponad połowy osób jest ona zadowalająca (55%). Znaczna część osób nie posiada informacji na ten temat (42%). Osoby niezadowolone stanowią zdecydowaną mniejszość (3%). Warto jednakże podkreślić, iż wszyscy niezadowoleni respondenci wskazywali na brak dobrej

jakości basenu/pływalni, co może wskazywać na rodzaj aktywności preferowanej przez seniorów i określać kierunek działań aktywizujących.

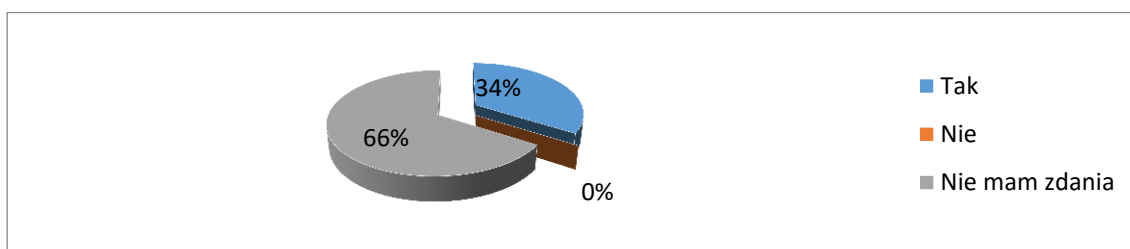
Wykres 97 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych w zamieszkiwanej gminie? (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe, pływalnie itd.)

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Dwóch na trzech respondentów nie korzysta z pomocy społecznej i nie ma zdania na temat jej funkcjonowania na terenie ich gminy zamieszkania (66%). Zdaniem jednego na trzech badanych (34%) poziom świadczonych w ramach pomocy społecznej usług w ich gminie jest zadowalający.

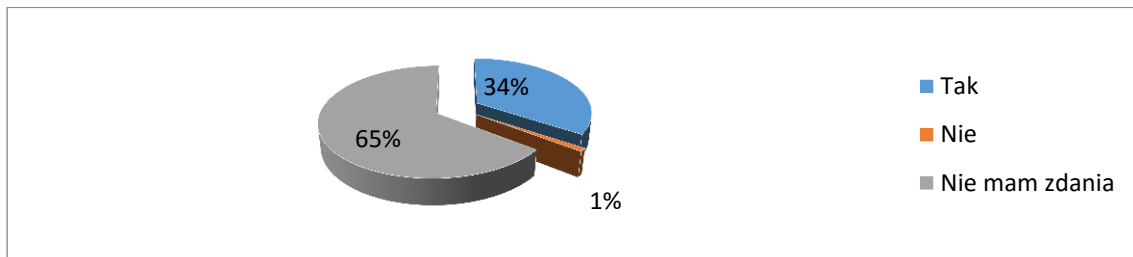
Wykres 98 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zdecydowana większość badanych jest zadowolona z dostępności placówek pomocy społecznej na terenie zamieszkiwanej przez nich gminy (34%) lub nie ma na ten temat zdania (65%). Pojedyncze osoby wskazują na daleką odległość ich miejsca zamieszkania od lokalizacji placówek pomocy społecznej (1%).

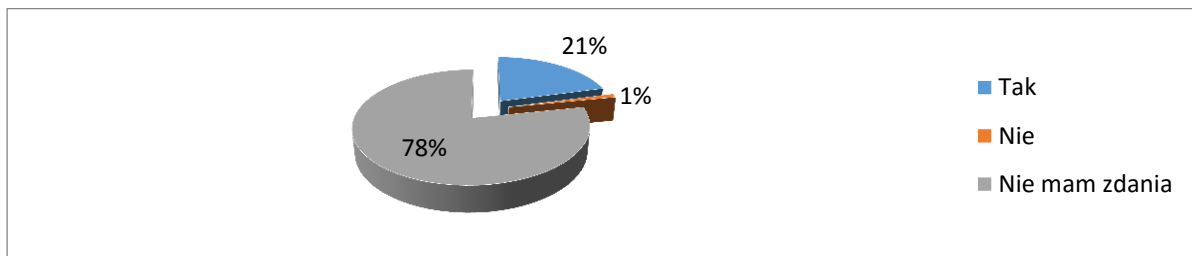
Wykres 99 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie zamieszkiwanej gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Podobny rozkład opinii uzyskano w przypadku pytania o działalność PCPR. Większość seniorów nie ma zdania na ten temat (78%). Jeden na pięciu badanych uważa, że pomoc społeczna świadczona na terenie powiatu jest satysfakcjonująca (21%), a tylko pojedynczy respondenci są niezadowoleni z jakości świadczonych usług (1%).

Wykres 100 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?

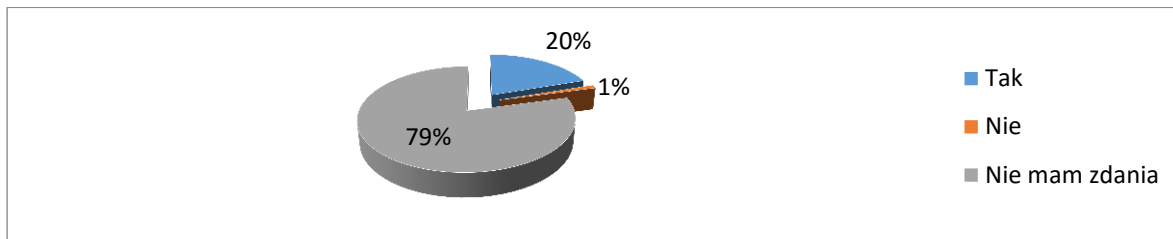

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Również w przypadku oceny lokalizacji placówek PCPR na terenie powiatu mikołowskiego seniorzy, którzy wskazali, iż jest ona niezadowalająca stanowili zdecydowaną mniejszość (1%).

Wykres 101 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali poproszeni o ocenę oferty w poszczególnych obszarach na skali 1-5, gdzie im wyższa ocena tym lepsza opinia. Seniorzy najwyżej ocenili ofertę edukacyjną, infrastrukturę zamieszkiwanych gmin w zakresie przedszkoli oraz opiekę zdrowotną skierowaną do ludzi starszych. Zdaniem badanych najgorzej w ich gminach funkcjonują programy promujące wielodzietność oraz pomoc społeczna dla rodzin wielodzietnych. Należy podkreślić, iż ocena prawie wszystkich obszarów jest raczej niska (<3). Może to świadczyć o niewystarczającym dostosowaniu życia społecznego gmin i powiatu do potrzeb osób starszych.

Tabela 23 w skali od 1 - 5 (1 - bardzo źle, 5 bardzo dobrze) proszę ocenić ofertę w poszczególnych obszarach)

Ofertę edukacyjną i kulturalną skierowaną do osób starszych	3,17
Infrastrukturę i ofertę zamieszkiwanej gminy w zakresie przedszkoli	3,00
Ofertę opieki zdrowotnej skierowanej do ludzi starszych	2,86
Infrastrukturę i ofertę zamieszkiwanej gminy w zakresie żłobków	2,60
Ofertę opieki zdrowotnej skierowanej do ludzi niepełnosprawnych	2,26
Ofertę opieki zdrowotnej skierowanej do ludzi przewlekle chorych	2,18
Ofertę opieki zdrowotnej prenatalną i urodzeniową	2,16
Pomoc społeczną skierowaną do rodzin wielodzietnych	2,16
Programy promujące wielodzietność i wsparcie dla rodzin	2,13

Źródło Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ocena przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego

W celu przedstawienia dokładnej analizy sytuacji na terenie obszaru funkcjonalnego, przeprowadzono także indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego w Mikołowie, Orzeszu, Ornontowicach, Łaziskach

Górnich, Wyrach oraz Starostwa Powiatowego w Mikołowie. Poniżej przedstawione zostały kluczowe zagadnienia.

Ocena oferty edukacyjnej gminy, skierowanej do młodzieży oraz ocena infrastruktury gminy w zakresie oświaty:

„Mamy problem z miejscami dla uczniów np. w Szkole Podstawowej nr 3. Przyczyną jest objęcie sześciolatków obowiązkiem szkolnym. Szkoły są przepełnione jednym z przykładów jest szkoła w Mikołowie-Kamionce. Jeżeli chodzi o wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt np. tablice interaktywne to w tym obszarze sytuacja jest bardzo dobra. Warto pomyśleć nad modernizacją i rozbudową przedszkoli. Sytuacja w obszarze edukacji wiąże się z napływem nowych mieszkańców”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Mikołów)

„Na terenie Orzesza nie ma żłobka. W zakresie opieki przedszkolnej aktualne potrzeby są zaspokojone. Jeżeli chodzi o szkoły podstawowe i gimnazja [to] podstawowe potrzeby w tym zakresie są zaspokojone”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Orzesze, Ornontowice)

„W zakresie opieki przedszkolnej, szkolnej i gimnazjalnej aktualne potrzeby są zaspokojone. W zakresie infrastruktury, szkoły są dobrze wyposażone zarówno w pomoce naukowe (m. in. tablice interaktywne), jak i sale gimnastyczne. W Łaziskach jest jeden żłobek dysponujący 33 miejscami.”

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Łaziska Górne)

„Szkoły ponadgimnazjalne na terenie powiatu działają bardzo dobrze. Oferują ciekawe kierunki dostosowane do lokalnego i regionalnego rynku pracy (Zespół Szkół Technicznych w Mikołowie, Zespół Szkół Technicznych w Ornontowicach) Licea Ogólnokształcące mają dobre wyniki matur, co wiąże się z dużym odsetkiem ich absolwentów idących na studia”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Starostwo Powiatowe)

Ocena opieki zdrowotnej świadczonej osobom starszym na terenie gminy wraz z oceną opieki świadczonej osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym:

„Opieka zdrowotna w mieście realizowana jest na dobrym poziomie. Opieka zdrowotna dedykowana osobom starszym to m. in. Dzienny Dom Opieki. Są również prywatne Domy Opieki całodobowej. W szpitalu miejskim istnieje oddział geriatryczny. Oczywiście ze względu na coraz większą liczbę osób w wieku podeszłym nie jest on w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb w tym zakresie”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Mikołów)

„Opieka zdrowotna dedykowana osobom starszym to duże wyzwanie. W podstawowym zakresie potrzeby są zaspokajane”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Orzesze)

„Opieka zdrowotna w gminie realizowana jest na dobrym poziomie. W podstawowym zakresie potrzeby są zaspokajane. GOPS świadczy usługi opiekuńcze dla osób w wieku podeszłym. Zaletą gminy jest brak barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i w wieku podeszłym”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Wyry)

„Opieka zdrowotna w gminie (podstawowa opieka zdrowotna) realizowana jest na dobrym poziomie”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Ornontowice)

„Istnieją trzy przychodnie. W niedalekiej przyszłości zostanie dokończona budowa nowego budynku, do którego zostaną przeniesione dwie z trzech dotychczasowo funkcjonujących na terenie miasta przychodni. Opieka zdrowotna dedykowana osobom starszym to duże wyzwanie”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Łaziska Górne)

„Na poziomie powiatu działa Szpital w formie spółki ze 100% udziałem powiatu. W szpitalu powiatowym funkcjonuje oddział geriatryczny. Działa również Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Łaziskach”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Starostwo Powiatowe)

Ocena oferty kulturalnej gminy skierowanej do dzieci i młodzieży/osób dorosłych/seniorów wraz z oceną dostępności i liczby placówek kultury:

„Oferta kulturalna jest bardzo rozbudowana. Skierowana jest do wszystkich grup wiekowych. Miasto hojnie wspiera organizacje pozarządowe zajmujące się kulturą. Organizowane są festiwale muzyczne, plener malarski, liczne koncerty. Prężnie działa Instytut Mikołowski czy Śląski Ogród Botaniczny”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Mikołów)

„Oferta kulturalna jest rozbudowana. Orzesze jest najbardziej rozczłonkowaną gminą w powiecie mikołowskim. Składa się z dziesięciu dzielnic (dwie dzielnice i osiem sołectw). Taka struktura gminy nastęrcza pewne problemy w tym zakresie. Istnieją instytucje wyspecjalizowane w zaspokajaniu potrzeb kulturalnych takie jak: Miejska Biblioteka Publiczna (posiada 4 filie w dzielnicach) oraz Miejski Ośrodek Kultury”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Orzesze)

„Oferta kulturalna jest rozbudowana. Główną rolę odgrywa Gminny Dom Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna. W ramach trzeciej sektora działa stowarzyszenie „Tramp” zajmujące się turystyką. Na uwagę zasługuje również Koło Aktywnych Kobiet w Gostyni”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Wyry)

„Główną rolę odgrywa Centrum Kultury „Arteria” oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Centrum Kultury „Arteria” dedykuje swoją działalność do wszystkich grup wiekowych”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Ornontowice)

„Oferta kulturalna jest rozbudowana. Główną rolę odgrywa Miejski Dom Kultury, który posiada dwie filie: jedną w Łaziskach Dolnych, drugą w Łaziskach Średnich. Oferta świadczona przez MDK skierowana jest do wszystkich grup wiekowych. Przy MDK działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. Istnieje amfiteatr w Łaziskach Średnich. Prężnie w tym obszarze działa Miejska Biblioteka Publiczna”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Łaziska Górne)

Ocena oferty sportowo – rekreacyjnej gminy skierowanej do dzieci i młodzieży/ osób dorosłych/ seniorów wraz z oceną dostępności obiektów sportowo rekreacyjnych:

„Mikołów posiada bogatą infrastrukturę w tym zakresie. Są to stadion, boiska sportowe, hala sportowa czy basen. Obiekty te mają pełne obłożenie”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Mikołów)

„Posiadamy boiska przy szkołach (w tym Orlik przy szkole podstawowej nr 2) oraz sale gimnastyczne. Istnieje klub sportowy Sokół Orzesze”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Orzesze)

„Istnieją boiska szkolne oraz sale gimnastyczne. Prężnie działa klub sportowy Fortuna Wyry. Warto również podkreślić istnienie ścieżek rowerowych m. in. na atrakcyjnych turystycznie terenach zielonych. Działa „Zagroda Śląska”, posiadająca infrastrukturę do organizacji imprez kulturalnych i rekreacyjnych”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Wyry)

„Prężnie działa klub sportowy w Ornontowicach. W ciągu roku organizowana jest duża liczba imprez sportowych. Bardzo atrakcyjnym miejscem dla turystyki i rekreacji jest zmodernizowany Gminny Park”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Ornontowice)

„W mieście funkcjonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. W ramach tej instytucji działa kąpielisko „Żabka”, gdzie zimą działa lodowisko. Istnieje kilka boisk ze sztuczną nawierzchnią przy szkołach podstawowych i gimnazjach. W ramach MOSiR działa również hala sportowa. Na terenie miasta działa aktywnie Klub Sportowy Polonia Łaziska z silną sekcją piłki nożnej. Prężnie działa sekcja siatkówki kobiet – drużyna kobieca gra w II lidze. Ciekawostką jest sekcja kręgli. W najbliższym czasie miasto będzie dotować drużynę futbolu amerykańskiego”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Łaziska Górne)

Ocena dostępności pracy na terenie gminy:

„Lokalny rynek pracy jest dość atrakcyjny. Są to obszary związane przede wszystkim z handlem i usługami. Choć na terenie miasta działa kilkanaście dużych i średnich zakładów pracy”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Mikołów)

„Lokalny rynek pracy nie jest duży. Na terenie Orzesza istnieje kilka średniej wielkości firm”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Orzesze)

„Lokalny rynek pracy nie jest duży. Na terenie gminy Wyry działają małe rodzinne firmy usługowe”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Wyry)

„Lokalny rynek pracy jest relatywnie duży. Na terenie gminy Ornontowice działa duży pracodawca KWK Budryk”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Ornontowice)

„Lokalny rynek pracy jest duży. Na terenie Łazisk funkcjonują duże zakłady pracy: Huta Łaziska, Elektrownia Łaziska, KWK „Bolesław Śmiały”. Bezrobocie jest niskie oscyluje w przedziale 5%-7%”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Łaziska Górne)

„Rynek pracy w wymiarze powiatu jest dość dobry. Funkcjonują duże firmy. Istotnym elementem są małe i średnie firmy”.

Źródło: IDI z przedstawicielami IST (Starostwo Powiatowe)

Ocena pomocy społecznej świadczonej na terenie gminy:

„Działanie w tym obszarze zaspokajają większość potrzeb w tym zakresie”.

Źródło: IDI z przedstawicielami JST (Mikołów, Wyry, Ornontowice, Łaziska Górne, Orzesze)

Kluczowe problemy związane z sytuacją osób starszych

Dane przedstawione w poprzednich rozdziałach pokazują, że w latach 2010-2014 na terenie powiatu mikołowskiego wyraźnie wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Jest więc zasadne zwrócenie szczególnej uwagi na kwestie związane z sytuacją osób starszych.

Tabela 24 Liczba osób we wskazanych grupach wiekowych w powiecie mikołowskim

Jednostka terytorialna	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat mikołowski	14567	15094	15482	15870	16437	16956
Łaziska Górne	3337	3443	3538	3615	3721	3832
Mikołów	6327	6637	6833	7052	7362	7616
Orzesze	3073	3131	3203	3258	3340	3416

Ornontowice	759	802	819	836	880	920
Wiry	1071	1081	1089	1109	1134	1172

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W powiecie mikołowskim co roku zwiększa się liczba osób starszych. w 2009 roku powiat zamieszkiwało 14 567 osób w wieku poprodukcyjnym. w 2014 roku liczba to wzrosła do 16 956 osób, tj. o 2389 osób (o 16,4%). Największa liczba osób starszych zamieszkuje gminę Mikołów (7616 osób w 2014 roku), a najmniejszy gminę Ornontowice (920 osób). Jednak największy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym został zidentyfikowany w gminie Mikołów – 19%.

Trend zmian liczby osób w wieku poprodukcyjnym w podziale na poszczególne gminy przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Tabela 25 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 – 2014

Jednostka terytorialna	mężczyźni					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	4882	4931	4957	5032	5231	5427
Łaziska Górne	1086	1104	1117	1134	1179	1212
Mikołów	2110	2140	2152	2195	2310	2417
Orzesze	1044	1045	1050	1067	1082	1109
Ornontowice	263	278	280	285	301	320
Wiry	379	364	358	351	359	369
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	9685	10163	10525	10838	11206	11529
Łaziska Górne	2251	2339	2421	2481	2542	2620
Mikołów	4217	4497	4681	4857	5052	5199
Orzesze	2029	2086	2153	2191	2258	2307
Ornontowice	496	524	539	551	579	600
Wiry	692	717	731	758	775	803

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Warto również nadmienić, że w grupie osób starszych od lat przeważają kobiety. Liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym w 2014 roku osiągnęła wartość 11529 osób, przy czym liczba mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wyniosła w tym roku 5427 osób. Najwięcej kobiet w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje gminę Mikołów (5199 osób w 2014 roku), a najmniej w gminie Ornontowice (600 osób w 2014 roku). Analogiczna sytuacja występuje w przypadku największej i najmniejszej liczby mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w danej gminie. Gmina Mikołów była zamieszkiwana w 2014 roku przez 2417 mężczyzn, a gmina Ornontowice przez 320 mężczyzn.

W grupie osób w wieku od 65 lat największy odsetek stanowią osoby w wieku 65-69 lat (w roku 2014 – 4045 osób). Osoby w tym wieku stanowią ponad 29,83% całej populacji w wieku powyżej 65 roku życia. w tabeli poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców powiatu mikołowskiego w podziale na gminy oraz poszczególne grupy wiekowe.

Tabela 26 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 – 2014 w podziale na grupy wiekowe

Jednostka terytorialna	65-69 lat					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	4160	3877	3590	3657	3784	4054
Łaziska Górne	986	905	845	855	856	901
Mikołów	1785	1689	1578	1651	1761	1895
Orzesze	862	795	732	713	709	747
Ornontowice	229	226	195	200	213	253
Wry	298	262	240	238	245	258
Jednostka terytorialna	mężczyźni					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	1798	1699	1547	1596	1704	1830
Łaziska Górne	404	382	351	344	360	398
Mikołów	793	762	685	731	797	851
Orzesze	350	332	306	324	335	346
Ornontowice	108	113	101	100	110	126
Wry	143	110	104	97	102	109
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	2362	2178	2043	2061	2080	2224
Łaziska Górne	582	523	494	511	496	503

Mikołów	992	927	893	920	964	1044
Orzesze	512	463	426	389	374	401
Ornontowice	121	113	94	100	103	127
Wry	155	152	136	141	143	149
Jednostka terytorialna	70 lat i więcej					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikolajski	8079	8566	8958	9134	9370	9516
Łaziska Górne	1817	1946	2036	2086	2154	2193
Mikołów	3442	3698	3873	3930	4039	4127
Orzesze	1791	1853	1941	1975	2008	2023
Ornontowice	406	430	458	472	493	501
Wry	623	639	650	671	676	672
Jednostka terytorialna	mężczyźni					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikolajski	3084	3232	3410	3436	3527	3597
Łaziska Górne	682	722	766	790	819	814
Mikołów	1317	1378	1467	1464	1513	1566
Orzesze	694	713	744	743	747	763
Ornontowice	155	165	179	185	191	194
Wry	236	254	254	254	257	260
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikolajski	4995	5334	5548	5698	5843	5919
Łaziska Górne	1135	1224	1270	1296	1335	1379
Mikołów	2125	2320	2406	2466	2526	2561
Orzesze	1097	1140	1197	1232	1261	1260
Ornontowice	251	265	279	287	302	307
Wry	387	385	396	417	419	412
Jednostka terytorialna	70 -74 lat					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikolajski	3261	3476	3685	3672	3707	3702
Łaziska Górne	776	830	878	857	870	868
Mikołów	1441	1531	1617	1613	1604	1592
Orzesze	690	732	775	768	781	770
Ornontowice	144	156	181	191	201	214
Wry	210	227	234	243	251	258
Jednostka terytorialna	mężczyźni					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikolajski	1396	1479	1570	1521	1492	1510

Łaziska Górne	334	337	359	353	345	333
Mikołów	609	644	687	663	646	670
Orzesze	301	323	341	324	314	310
Ornontowice	63	67	78	80	83	90
Wryy	89	108	105	101	104	107
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	1865	1997	2115	2151	2215	2192
Łaziska Górne	442	493	519	504	525	535
Mikołów	832	887	930	950	958	922
Orzesze	389	409	434	444	467	460
Ornontowice	81	89	103	111	118	124
Wryy	121	119	129	142	147	151
Jednostka terytorialna	75-79 lat					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	
Powiat mikołowski	2514	2508	2553	2602	2661	2721
Łaziska Górne	538	551	566	595	627	650
Mikołów	1085	1090	1119	1116	1177	1212
Orzesze	568	553	560	581	565	577
Ornontowice	125	122	122	122	121	121
Wryy	198	192	186	188	171	161
Jednostka terytorialna	mężczyźni					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	1029	994	1006	1013	1056	1075
Łaziska Górne	214	218	224	239	251	261
Mikołów	446	429	446	433	469	465
Orzesze	236	219	217	217	215	231
Ornontowice	57	54	49	48	50	50
Wryy	76	74	70	76	71	68
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	1485	1514	1547	1589	1605	1646
Łaziska Górne	324	333	342	356	376	389
Mikołów	639	661	673	683	708	747
Orzesze	332	334	343	364	350	346
Ornontowice	68	68	73	74	71	71
Wryy	122	118	116	112	100	93
Jednostka terytorialna	80-84 lat					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	

Powiat mikołowski	1377	1553	1637	1731	1814	1842
Łaziska Górne	292	336	351	369	395	393
Mikołów	558	659	696	755	771	809
Orzesze	336	353	369	381	396	390
Ornontowice	80	86	89	88	97	98
Wry	111	119	132	138	155	152
Jednostka terytorialna	mężczyźni					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	436	517	555	609	670	671
Łaziska Górne	91	119	127	133	155	140
Mikołów	175	214	231	263	282	303
Orzesze	106	118	123	137	141	137
Ornontowice	22	29	33	36	41	41
Wry	42	37	41	40	51	50
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	941	1036	1082	1122	1144	1171
Łaziska Górne	201	217	224	236	240	253
Mikołów	383	445	465	492	489	506
Orzesze	230	235	246	244	255	253
Ornontowice	58	57	56	52	56	57
Wry	69	82	91	98	104	102
Jednostka terytorialna	85 lat i więcej					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	927	1029	1083	1129	1188	1251
Łaziska Górne	211	229	241	265	262	282
Mikołów	358	418	441	446	487	514
Orzesze	197	215	237	245	266	286
Ornontowice	57	66	66	71	74	68
Wry	104	101	98	102	99	101
Jednostka terytorialna	2009					
	mężczyźni					
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	223	242	279	293	309	341
Łaziska Górne	43	48	56	65	68	80
Mikołów	87	91	103	105	116	128
Orzesze	51	53	63	65	77	85
Ornontowice	13	15	19	21	17	13
Wry	29	35	38	37	31	35
Jednostka terytorialna	kobiety					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba

Powiat mikołowski	704	787	804	836	879	910
Łaziska Górne	168	181	185	200	194	202
Mikołów	271	327	338	341	371	386
Orzesze	146	162	174	180	189	201
Ornontowice	44	51	47	50	57	55
Wry	75	66	60	65	68	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Analizując sytuację demograficzną w zakresie osób starszych należy zauważyć, że w powiecie mikołowskim wskaźnik obciążenia demograficznego wynosił 2014 roku 27,7 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego został zidentyfikowany w 2014 roku w gminie Mikołów – 30,5 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 27 Wskaźnik obciążenia demograficznego w lata 2009 – 2014

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat mikołowski	24,1	24,6	25,2	25,8	26,7	27,7
Łaziska Górne	22,7	23,3	24,0	24,4	25,2	26,2
Mikołów	24,8	25,8	26,7	27,8	29,2	30,5
Orzesze	25,0	25,0	25,3	25,6	26,1	26,5
Ornontowice	20,2	21,3	21,3	21,5	22,7	23,9
Wry	24,7	23,9	23,6	23,3	23,4	23,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Podstawy prawne

Kwestie związane z osobami starszymi są uregulowane w wielu dokumentach krajowych oraz wojewódzkich. Wymaga tego zmieniająca się sytuacja demograficzna i społeczna Polski. Rząd oraz samorządy wojewódzkie od kilku lat systematycznie opracowują nowe plany, strategie oraz programy na rzecz aktywizacji i pomocy osobom starszym. Trend ten wynika nie tylko z faktu starzenia się polskiego społeczeństwa, lecz również z istnienia problemów osób starszych związanych z wykluczeniem społecznym. Poniżej przedstawiono najważniejsze dokumenty krajowe i wojewódzkie, poruszające kwestię osób starszych.

Długofalowa Polityka Senioralna w Polsce na lata 2014-2020 to pierwszy tego typu dokument, który w sposób całościowy odnosi się do seniorów oraz wyzwania, jakim jest nieuchronne starzenie się populacji w Polsce. Starzenie się populacji państw rozwiniętych jest nieodwracalnym następstwem wielkich osiągnięć i postępów cywilizacyjnych - będących wynikiem znaczącego wzrostu średniej długości życia oraz zmniejszeniem śmiertelności.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 - 2020 (ASOS) został opracowany w odpowiedzi na zmieniającą się sytuację demograficzną i społeczną Polski. Głównym celem Programu jest tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej osób starszych, które w związku z wyżym demograficznym lat 50. wchodzi lub w najbliższej przyszłości będą wchodzić w wiek 60+, a kończąc aktywność zawodową pozostają nadal w dobrej kondycji psychofizycznej, mają potencjał, kwalifikacje, życiowe doświadczenie i czas wolny, który można i należy zagospodarować dzięki tworzeniu odpowiedniej oferty aktywności społecznej. Program zakłada działania w czterech obszarach obejmujących aktywność społeczną seniorów:

- **Priorytet I. Edukacja osób starszych;**
- **Priorytet II. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową;**
- **Priorytet III. Partycypacja społeczna osób starszych;**
- **Priorytet IV. Usługi społeczne dla osób starszych**

Kolejnym krajowym dokumentem identyfikującym działania na rzecz osób starszych jest **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji**. Program ten skupia się na stworzeniu modelu aktywności społecznej i zawodowej osób starszych, który oparty będzie a wykorzystaniu potencjałów tychże osób, a tym samym zapobieganiu wykluczeniu społecznemu. w ramach programu zaplanowane poniższe działania:

1. Promocja projektowania dóbr i usług dla starszych pracowników z zakresu poprawy ergonomii pracy oraz wdrażania ich w miejscu pracy;

2. Promowanie zachowań prozdrowotnych, w tym aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia wśród pracowników dla wydłużenia aktywności zawodowej i utrzymania dobrego stanu zdrowia;
3. Badanie aktywności osób 50+ (współzależność aktywności zawodowej, społecznej, obywatelskiej);
4. Badania nad starzeniem się oraz sytuację osób starszych, badania współzależności między aktywnością a zdrowym starzeniem się;
5. Rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych oraz współpracy międzypokoleniowej:
  - a. promocja pozytywnego wizerunku starszych pracowników oraz rozwoju ról społecznych 50+, a także promocja dobrych praktyk w tym zakresie,
  - b. wypracowanie i wdrożenie rozwiązań realizujących ideą mainstreaming ageing (w ramach projektowanych instrumentów wsparcia w polityce rynku pracy),
  - c. działania wspierające międzypokoleniowy transfer wiedzy.

W dniu 11 września 2015 roku uchwalona została **Ustawa o osobach starszych** (dokument ten wejdzie w życie 1 stycznia 2016 roku). Określa ona zakres monitorowania i przedstawiania informacji o sytuacji osób starszych, podmioty uczestniczące w realizacji tego zadania oraz źródła jego finansowania. Przedmiotem informacji o sytuacji osób starszych, które będą monitorowane są w szczególności:

- sytuacja demograficzna społeczeństwa i struktura demograficzna według wieku populacji osób starszych, prognozy na kolejne lata oraz implikacje zmian demograficznych dla polityki państwa;
- sytuacja dochodowa, warunki bytu, w tym warunki mieszkaniowe;
- aktywność zawodowa;
- sytuacja rodzinna i struktura gospodarstw domowych;
- stan zdrowia i jego uwarunkowania oraz jakość życia związana ze zdrowiem, w tym dostępność do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych;

- dostępność i poziom usług socjalnych;
- sytuacja osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- aktywność społeczna i obywatelska;
- aktywność edukacyjna i kulturalna;
- aktywność sportowa i rekreacyjna;
- równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek;
- ocena realizacji polityki senioralnej, w tym wniosków i rekomendacji sformułowanych w poprzedniej informacji;
- wnioski i rekomendacje dotyczące przyszłych zadań i inicjatyw, które należy podjąć w celu kształtowania warunków godnego i zdrowego starzenia się.¹⁵

Pomoc społeczna ma celu umożliwienie osobom - w tym również osobom starszym przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zapis ten pochodzi z **Ustawy z 2 marca 2004 r. o pomocy społecznej**. Dla rodzin, w których są osoby w podeszłym wieku zasadnicze znaczenie mają świadczenia z pomocy społecznej, które polegają na interwencji kryzysowej, poradnictwie specjalistycznym, usługach opiekuńczych i specjalistycznych usługach opiekuńczych.

Rozpatrując zagadnienia związane z osobami starszymi należy odnieść się również do zapisów **rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 roku w sprawie domów pomocy społecznej**. Rozporządzenie to określa:

- sposób funkcjonowania określonych typów domów pomocy społecznej i obowiązujący standard podstawowych usług świadczonych przez domy tego rodzaju;
- wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu;
- tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu.

Na obszarze województwa śląskiego sprawy osób starszych podjęte są w **Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”**. Strategia ta identyfikuje problemy

¹⁵ Ustawa o osobach starszych z 11 września 2015 r., www.mpips.gov.pl

osób starszych oraz wskazuje m.in. na takie potrzeby jak konieczność przystosowania przestrzeni publicznej do funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych.

Z kolei, jednym z głównych priorytetów **Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 – 2020** jest przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych. w Strategii tej wyznaczono również cele główne. Jednym z nich jest wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych. w ramach tego celu wyznaczono następujące kierunki działań:

- włączanie osób starszych do działań na rzecz rozwoju środowiska lokalnego;
- dostosowanie systemu wsparcia, w tym pomocy społecznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa;
- upowszechnianie wiedzy na temat starzenia się i jego konsekwencji (profilaktyka starzenia).

Sytuacja osób starszych

Podjęcie tematu problemów osób starszych jest uzasadnione, ponieważ starzenie się ma decydujący wpływ na poziom życia ludzi i ich postrzegania przez pozostałe grupy społeczne.

Charakter problemów u seniorów jest w większości połączeniem dysfunkcji zdrowotnych, społecznych i nierzadko ekonomicznych. w województwie śląskim (i tym samym w powiecie mikołowskim) czynnik związany z kwestiami ekonomicznymi odgrywa mniejszą rolę, ponieważ średnie emerytury osób starszych w tym regionie charakteryzują się na ogół znacznie wyższym poziomem niż przeciętnie w kraju.¹⁶

Ubóstwo ludności starszej stanowi poważny problem wśród tej grupy mieszkańców powiatu mikołowskiego. w najgorszej sytuacji znajdują się osoby, które w młodszym okresie życia pozbawiona była pracy, a w przyszłości nie uzyska odpowiednio wysokich świadczeń emerytalnych, stając się tym samym klientami pomocy społecznej.

---

¹⁶ Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Katowice 2006

Warto jednak zauważyć, że w przypadku powiatu mikołowskiego problem ten nie jest aż tak poważny. Wynika to z faktu, iż przeciętne świadczenie emerytalne otrzymywane przez osoby starsze na ternie całego województwa śląskiego to 2365,90 zł brutto. Jest to najwyższa kwota tego rodzaju świadczeń w całej Polsce. Poniższa tabela ilustruje rozkład przeciętnej wysokości świadczeń emerytalnych w poszczególnych regionach kraju.

Tabela 28 Przeciętna wysokość emerytury w poszczególnych województwach 2014 roku

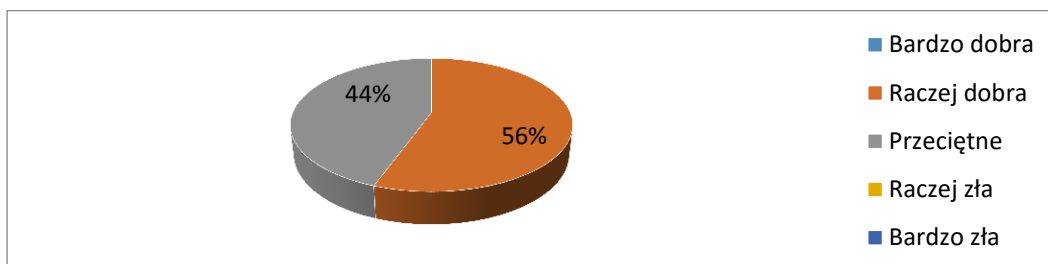
Jednostka terytorialna	Przeciętna wysokość emerytury brutto
	2014
POLSKA	1991,14
ŁÓDZKIE	1789,61
MAZOWIECKIE	1991,73
MAŁOPOLSKIE	1883,10
ŚLĄSKIE	2365,90
LUBELSKIE	1719,53
PODKARPACKIE	1660,43
PODLASKIE	1743,70
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1732,48
LUBUSKIE	1749,68
WIELKOPOLSKIE	1836,25
ZACHODNIOPOMORSKIE	1856,22
DOLNOŚLĄSKIE	1944,03
OPOLSKIE	1887,91
KUJAWSKO-POMORSKIE	1767,97
POMORSKIE	1900,33
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1734,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Takie wyniki zostały również potwierdzone w przeprowadzonym badaniu z mieszkańcami powiatu mikołowskiego powyżej 65 roku życia.

Ponad połowa najstarszych mieszkańców powiatu mikołowskiego (55,56%) swoją sytuację materialną określiła jako raczej dobrą. Niewiele mniej (44,44%) oceniło ją natomiast jako przeciętną. Żaden z respondentów nie wskazał natomiast na odpowiedzi „bardzo dobra”, „raczej zła” lub „bardzo zła”. co pokazuje, że są oni usatysfakcjonowani z dotychczasowego poziomu swojego życia.

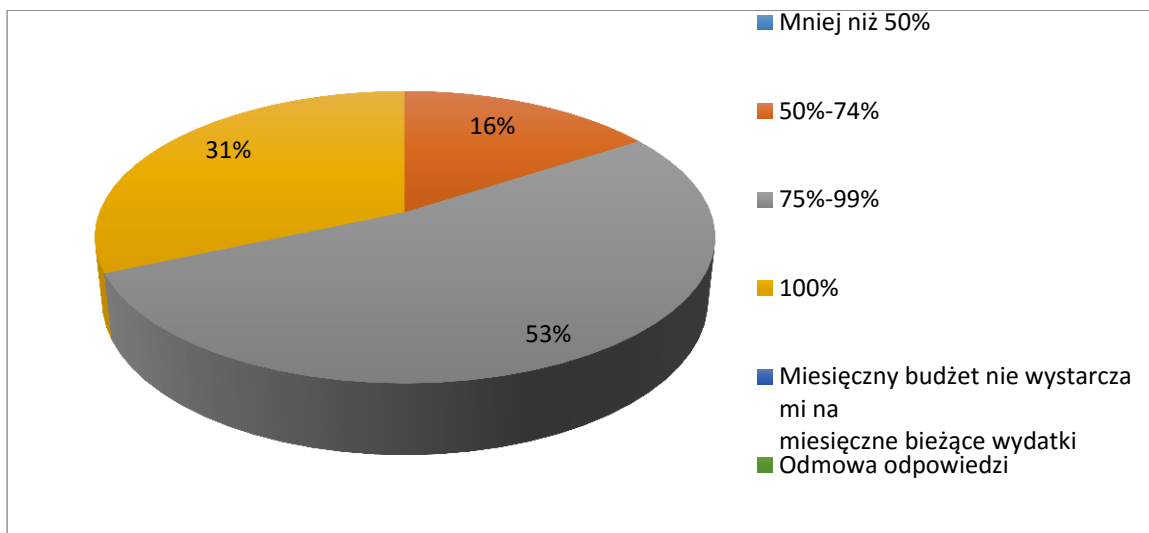
Wykres 102 Jak Pani/Pan ocenia swoją sytuację materialną?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ponad połowa seniorów mieszkających na terenie powiatu mikolajskiego powiedziała, że bieżące wydatki pokrywają od 75% do 99% ich budżetu. 31,58% badanych wskazało, że wszystkie posiadane przez nich środki pieniężne przeznaczane są na wydatki bieżące. Mniej niż 16% seniorów powiedziało natomiast, że wydatki bieżące stanowią od 50% do 74% ich budżetu. Żadna badana osoba nie powiedziała, że środki pieniężne, którymi dysponuje nie pozwala na pokrycie najważniejszych miesięcznych wydatków.

Wykres 103 Jaką część Pani/Pana budżetu pochłaniają wydatki bieżące?

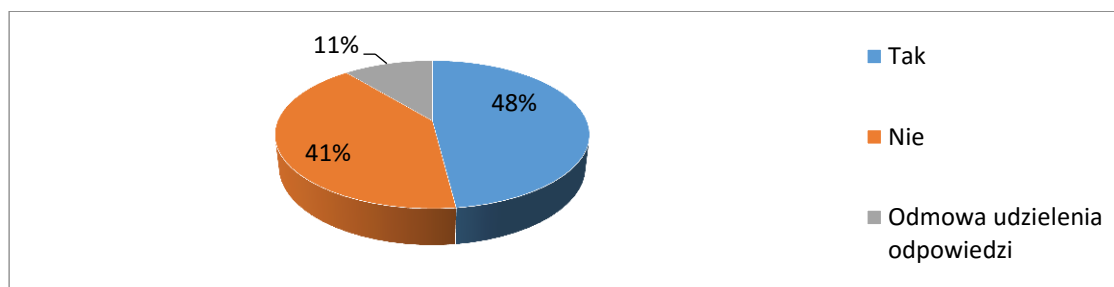

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Prawie połowa (48,00%) badanych seniorów zamieszkujących powiat mikolajski dysponuje w miesiącu wolnymi środkami pieniężnymi. 41,00% respondentów powiedziało natomiast, że nie są w stanie w swoim budżecie wygospodarować

dotatkowej kwoty pieniężnej. Co dziesiąty ankietowany nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się w tym temacie.

Wykres 104 Czy dysponuje Pani/Pan w miesiącu dodatkowymi wolnymi środkami pieniężnymi?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Z analizy danych zastanych wynika, że sytuacja życiowa osób w wieku podeszłym oraz ich sprawność zależy – obok aktywności zawodowej i społecznej – w dużej mierze od statusu rodzinnego. Osoby starsze pozostają najczęściej w związkach małżeńskich lub są owdowiałe. Na skutek wyższej umieralności mężczyzn istnieje w tej grupie wieku ludności zróżnicowanie zbiorowości kobiet i mężczyzn pod względem ich struktury według stanu cywilnego. Większość populacji mężczyzn w wieku 65 lat i więcej żyje w związkach małżeńskich, podczas gdy kobiety w tej grupie wieku są najczęściej wdowami.

Tabela 29 Liczba zgonów wśród osób w wieku +65 w latach 2009 – 2014 w podziale na płeć

Zgony ogółem											
65-69 lat						65 lat i więcej					
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
96	93	82	70	65	84	569	592	607	619	598	656
mężczyźni											
65-69 lat						65 lat i więcej					
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
60	63	53	47	34	51	228	282	268	310	272	294
kobiety											
65-69 lat						65 lat i więcej					
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
36	30	29	23	31	33	341	310	339	309	326	362

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W powiecie mikołowskim na przestrzeni lat 2009 – 2015 najczęściej zgonów zanotowano wśród kobiet powyżej 65 roku życia – w 2014 roku 362 kobiet zmarło, w porównaniu z 294 mężczyznami. Tendencja ta utrzymuje się od 2009 roku – z jednym wyjątkiem w 2012 roku, kiedy to zmarło niewiele więcej mężczyzn (310 zgonów wśród mężczyzn w porównaniu z 309 zgonami wśród kobiet).

Tabela 30 Liczba zgonów w podziale na przyczyną w latach 2009 – 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Zgony razem	847	847	873	865	836
niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem	3	2	9	1	2
nowotwory ogółem	223	222	227	212	236
choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	3	1	2	1	1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem	14	18	16	24	14
choroby układu nerwowego ogółem	12	19	14	15	21
choroby układu krążenia ogółem	370	368	430	440	388
choroby układu oddechowego ogółem	43	23	28	29	41
choroby układu trawiennego ogółem	50	50	45	44	44
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	1	0	0	3	0
choroby układu moczowo-płciowego	9	5	4	7	7
niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	11	7	5	0	1
wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	3	3	1	2	1
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	53	67	34	32	36
zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	47	56	54	52	41
pozostałe przyczyny	5	6	4	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Analizując zgony wśród seniorów powiatu mikołowskiego należy zidentyfikować przyczyny owych zgonów. Najczęstszą przyczyną zgonów w 2013 były choroby:

- układu krążenia – 388 zgonów;
- nowotworowe – 236 zgonów.

Problemem o wyjątkowym znaczeniu jest samotność osób starszych. Osoby starsze, a szczególnie osamotnione, zwłaszcza te dotknięte różnego rodzaju formami niepełnosprawności należą do grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Oddzielny problem, to warunki mieszkaniowe, na ogół o niskim standardzie, o ubogiej infrastrukturze, niedostosowane do ograniczonej już mobilności seniorów.

Ponadto, osoby starsze bardziej niż inne grupy wiekowe są narażone na dyskryminację i wykluczenie społeczne. Dyskryminacja dotycząca tę grupę wiekową jest nazywana *ageismem*. Polega na posługiwaniu się w ocenach i działaniach wobec ludzi starszych stereotypami związanymi z pasywnością, złym stanem fizycznym i umysłowym oraz niesamodzielnnością w funkcjonowaniu w oparciu o kryterium wieku¹⁷. Przykładami zachowań dyskryminacyjnych w stosunku do ludzi starszych są m.in.: działania podejmowane w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej, takie jak:

- zbyt rzadkie kontrole stanu zdrowia w domach samotnych starszych osób;
- limity wiekowe dla uczestników programów zdrowotnych;
- słaby nadzór medyczny nad osobami w domach pomocy społecznej;
- ograniczenia w kwalifikowaniu do zabiegów wysokospecjalistycznych;
- trudności z dostaniem się na ostry oddział szpitalny;
- ograniczenia w dostępie do limitowanych środków;
- opłacanie przez osoby starsze pobytów w zakładach opieki długoterminowej; oraz wykorzystywanie przez personel¹⁸.

Dodatkowym problemem wśród seniorów jest nasilający się odsetek niepełnosprawności, który często spowodowany jest niewłaściwym leczeniem, w postaci:

---

¹⁷ J. Derejczyk, „Bariery w aktywizacji społecznej osób starszych, w: L. Frąckiewicz (red.), „Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.”, Akademia Ekonomiczna i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego w Katowicach, 2006 r.

¹⁸ Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Katowice 2006

- źle dobieranych i nieprawidłowo podawanych leków, wywołujących jako efekt działań ubocznych nową chorobę;
- podawanie leków stosowanych w dużej ilości przepisywanych przez wielu specjalistów bez wiedzy o wzajemnie zleczonych zestawach lekowych;
- leków stosowanych w zbyt małej ilości najczęściej z powodu niedoboru środków finansowych.

W związku z wydłużaniem się przeciętnego czasu trwania życia wrasta liczba osób starszych, które są niepełnosprawne. Według NSP z 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych wynosi 5456,7 tys., co stanowi 14,3% ogółu ludności Polski. Wśród nich osoby starsze powyżej 60 roku życia stanowią niemal połowę (2614,6 tys. osób, tj. 48%) ogółu populacji osób z niepełnosprawnościami.

W przypadku powiatu mikołowskiego w 2011 roku, wśród osób w wieku poprodukcyjnym zidentyfikowanych było 4018 osób niepełnosprawnych. Stanowi to 25,95% ogółu liczby osób starszych zamieszkujących powiat mikołowski w 2011 roku¹⁹.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2011 (NSP) wskazują, że wśród starszych osób niepełnosprawnych wraz z wiekiem rośnie odsetek posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności natomiast maleje odsetek osób posiadających orzeczenie o lekkim lub umiarkowanym stopniu. Można to tłumaczyć postępującymi procesami chorobowymi charakterystycznymi dla starszego wieku.

Dla roku 2011 NSP wykazuje, że powiat mikołowski zamieszkiwało 598 osób starszych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 562 osoby z stopniem umiarkowanym oraz 477 osób ze stopniem lekkim.

---

¹⁹ Bank Danych Lokalnych

Zasoby w zakresie opieki, integracji, wsparcia społecznego oraz opieki całodobowej dla osób starszych

W powiecie mikołowskim funkcjonuje wiele ośrodków działających na rzecz osób starszych, opieki nad nimi oraz integracji.

W 2014 roku w powiecie mikołowskim działały:

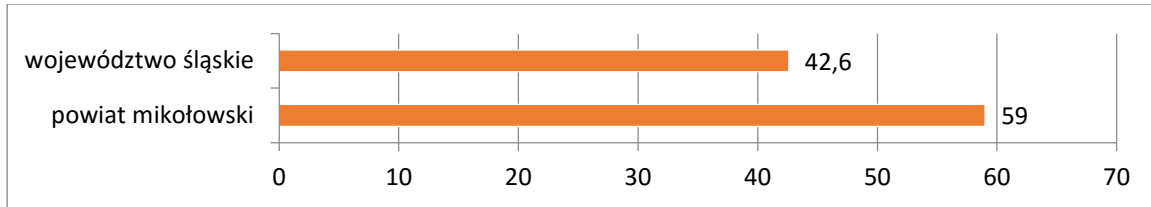
- 4 placówki stacjonarne opieki społecznej:
  - Dzienny Dom Pomocy w Mikołowie;
  - Dom Pomocy Społecznej w Borowej Wsi;
  - Dom Pomocy Społecznej w Orzeszu;
  - Dom Opieki „Maria”;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, którego celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka²⁰.
- Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej:
  - Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach Górnych;
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie;
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach;
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzeszu;
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach;
- Centrum Integracji Społecznej, który realizuje poniższe cele:
  - usamodzielnienie osób zagrożonych i wykluczonych społecznie;
  - wyprowadzenie poza system pomocy społecznej;
  - doprowadzenie do samodzielnego powrotu na rynek pracy;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łaziskach Górnych.

---

²⁰ www.pcpr.mikolowski.pl

Wykres 105 Liczba miejsc na 10 tys. ludności w specjalistycznych JOPS wg powiatów na koniec 2014 roku

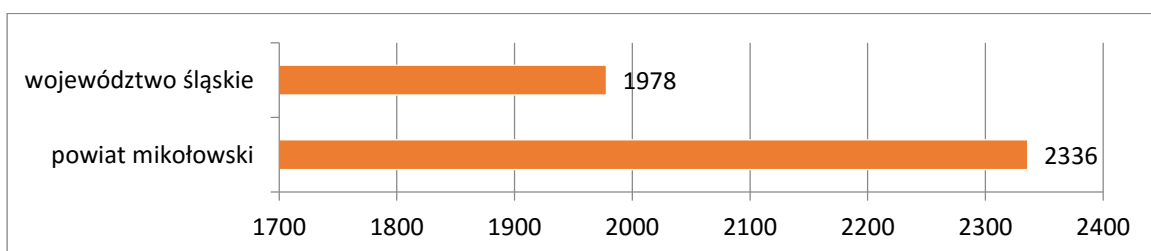
Źródło: „Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo Śląskie 2015”, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice 2015 r.

Mieszkańcy powiatu mikołowskiego mogą korzystać z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS). Na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie zwiększono dostępność usług JOPS dla mieszkańców powiatu. Pomimo zauważalnego postępu infrastrukturalnego, jaki dokonał się w stosunku do roku 2013, w 2014 roku nadal występowały niewielkie bariery w korzystaniu ze wsparcia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. w 2014 roku na 10 tys. mieszkańców przypadało 59 miejsc z JOPS.

Ważną rolę w systemie pomocy społecznej pełnią powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR) oraz ośrodki pomocy społecznej (OPS). Ich głównym celem jest koordynacja działań wszystkich innych jednostek działających na terenie danego powiatu. Często zdarza się także, że ośrodek pomocy społecznej jest jedyną na terenie gminy instytucją realizującą zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej.

PCPR oraz ośrodki pomocy społecznej zatrudniają zarówno osoby bezpośrednio realizujące zadania z zakresu polityki społecznej, jak też pracowników zajmujących się administracyjną, finansową, prawną i techniczną obsługą realizacji wyżej wspomnianych zadań.

Wykres 106 Liczba ludności przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS w 2014 roku

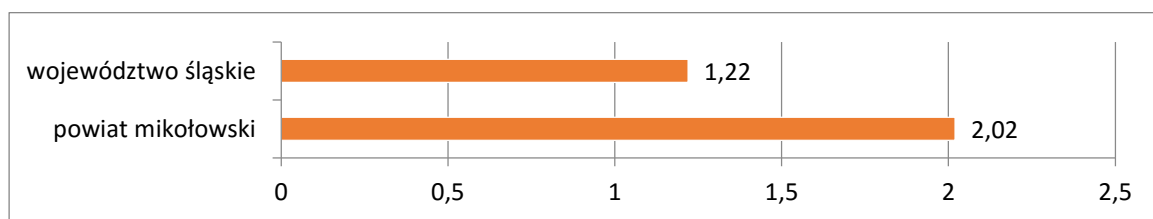
Źródło: „Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo Śląskie 2015”, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice 2015 r.

W powiecie mikołowskim na jednego pracownika socjalnego przypadało w 2014 roku 2336 osób potrzebujących, w tym osób starszych. Jest to jeden z najwyższych wskaźników w całym województwie (powiat mikołowski zajmuje w tym zakresie 6 miejsce). Wskaźnik dla powiatu mikołowskiego przewyższa średnią dla województwa, które w 2014 roku wyniosła 1978 osób przypadających na jednego pracownika OPS. Wskaźnik ten jest przedstawiony na powyższym wykresie.

Przy analizie zasobów przeznaczonych na opiekę i integrację osób starszych należy uwzględnić w szczególności środki finansowe, którymi dysponują powiaty na wypłatę świadczeń osobom najbardziej potrzebującym, w tym seniorom.

Wykres 107 Wydatki na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg powiatów - województwo śląskie, 2014 rok

Źródło: „Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo Śląskie 2015”, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice 2015 r.

W powiecie mikołowskim w 2014 roku wydatki przeznaczone na świadczenia osiągnęły wartość 2,02 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca całego powiatu. Powiat mikołowski zajmuje aż czwarte miejsce w porównaniu z innymi powiatami województwa śląskiego. Tylko miasta takie jak: Świętochłowice (4 zł na 1 mieszkańca), powiat myszkowski (2,69 zł na 1 mieszkańca) oraz Ruda Śląska (2,14 zł na 1 mieszkańca) przeznaczyły większe środki na świadczenia związane z realizacją zadań zleconych przez gminy, w zakresie pomocy społecznej. Środki przeznaczone w 2014 roku przez poszczególne powiaty zostały zaprezentowane na powyższym wykresie.

Instytucje oraz placówki gminne i powiatowe działające na rzecz osób starszych

W powiecie mikołowskim działa wiele instytucji oraz placówek, które działają na rzecz osób starszych. Są to:

- Szpitale;
- Przychodnie i ośrodki zdrowia;
- Placówki zapewniające opiekę całodobową:
  - Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Łaziskach Górnych;
  - Dzienny Dom Pomocy w Mikołowie;
  - Dom Pomocy Społecznej w Borowej Wsi;
  - Dom Pomocy Społecznej w Orzeszu;
  - Dom Opieki „Maria”;
  - Środowiskowy Dom Samopomocy w Łaziskach Górnych.
- Jednostki integracji społecznej;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Miejskie i gminne Ośrodki Pomocy Rodzinie:
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie;
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach Górnych;
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzeszu;
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach;
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach²¹.

Szpitale

W 2014 roku w powiecie mikołowskim stacjonarne i całodobowe świadczenia medyczne realizowane były przez trzy szpitale²²:

- Szpital Katolicki św. Józefa w Mikołowie;
- Szpital Powiatowy w Mikołowie, wchodzący w skład Centrum Zdrowia Sp. z o.o.;

²¹ Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie mikołowskim na lata 2013 – 2023, Mikołów 2013

²² Diagnoza potrzeb Powiatu Mikołowskiego

- Szpital Chorób Płuc w Orzeszu.

Przychodnie/ośrodki zdrowia

W 2014 roku w powiecie mikołowskim usługi medyczne świadczone były w 42 przychodniach zdrowia. Większość z nich (25) znajdowała się na terenie gminy Mikołów.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Miłosierdzie Boże działa przy Ośrodku dla Osób Niepełnosprawnych w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, świadczy szereg usług medycznych i terapeutycznych dla osób z niepełnosprawnościami. Zakład dysponuje wykwalifikowaną kadrą lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, logopedów, terapeutów zajęciowych oraz innych specjalistów²³.

Placówki zapewniające opiekę całodobową w powiecie mikołowskim

Na terenie powiatu mikołowskiego funkcjonuje **Zakład Opiekuńczo-Lecznicy** zlokalizowany w Łaziskach Górnych. Placówka ta dysponuje dwoma oddziałami opieki całodobowej, w której okresowo pielęgnacją i kontynuacją leczenia obejmowane są osoby przewlekle chore, a także osoby, które przebyły leczenie szpitalne, jednakże nadal wymagają profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji; w szczególności osoby starsze.

Dzienny Dom Pomocy w Mikołowie jest ośrodkiem realizującym zadania pomocy społecznej jako zadania własne gminy, które obejmują przede wszystkim:

- opiekę medyczną,
- podstawowe świadczenia opiekuńcze oraz w zakresie higieny osobistej,
- zapewnienie pensjonariuszom dziennego pobytu bez noclegów wraz z żywieniem (śniadanie, obiad),
- zapewnienie jednego gorącego posiłku osobom niekorzystającym z dziennego pobytu,
- pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych problemów,

²³ www.borowa-wies.pl/niepubliczny-zaklad-opieki-zdrowotnej/

- dostęp do kultury i rekreacji,
- organizowanie zajęć w ramach terapii służącej do utrzymania sprawności psychofizycznej zgodnie z wiekiem i możliwościami placówki.

Dom Pomocy Społecznej w Borowej Wsi jest najstarszym i największym działem Ośrodka, który przeznaczony jest dla 155 osób z niepełnosprawnością fizyczną. Każdy z mieszkańców objęty jest programem postępowania usprawniającego, sformułowanego w postaci indywidualnego planu opiekuńczo-terapeutycznego²⁴.

W 2011 roku z usług Domu korzystało 149 osób. Rozkład miejsc w Domu Pomocy Społecznej w Borowej Wsi przedstawiono w Tabeli poniżej.

Tabela 31 Liczba miejsc w DPS w Borowej Wsi oraz liczba korzystających z niego osób

	2009	2010	2011	2015
Liczba miejsc	150	150	150	155
Liczba korzystających osób	147	150	149	155

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006 – 2015

Dom Pomocy Społecznej w Orzeszu stanowi samorządową jednostkę organizacyjną, działającą w formie jednostki budżetowej. Jej organem prowadzącym jest Powiat Mikołowski. Za nadzór nad ośrodkiem odpowiedzialny jest Starosta wspierany przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych. Przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, w tym seniorów. Rodzaj i zakres świadczonych w Domu usług oraz warunki bytowe dostosowane są do rodzaju i stopnia niepełnosprawności mieszkańców. Podmiot podzielony jest na pięć zespołów opiekuńczych oraz Hostel dla osób, które są w stanie prowadzić w miarę samodzielne życie. w zależności od schorzenia podopieczni mają zagwarantowaną opiekę lekarza specjalisty oraz lekarza rodzinnego. Dom składa się z pokoi jedno, dwu, trzy i czteroosobowych, urządzonych w taki sposób, aby jak najwierniej oddać atmosferę domową. Dom dysponuje szerokim zapleczem rehabilitacyjnym, w skład którego wchodzi: sala do ćwiczeń ogólnokondycyjnych i sala rehabilitacyjna do zajęć

²⁴ www.borowa-wies.pl

indywidualnych. Ćwiczenia prowadzone są w ramach działań: kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii i masażu²⁵.

W 2011 roku z usług Domu korzystało 90 osób. Rozkład miejsc w Domu Pomocy Społecznej w Orzeszu przedstawiono w Tabeli poniżej.

Tabela 32 Liczba miejsc w DPS w Orzeszu oraz liczba korzystających z niego osób

	2009	2010	2011	2015
Liczba miejsc	94	90	90	90
Liczba korzystających osób	90	90	90	90

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006 – 2015

Dom Opieki „Maria” jest prywatną placówką opieki dla osób starszych, która mieści się na obrzeżu Mikołowa. w promieniu 15 kilometrów od ośrodka znajdują się takie miasta jak: Katowice, Tychy oraz Gliwice. Podmiot dysponuje 2- i 3-osobowymi pokojami, o wysokim standardzie wyposażenia, posiadającymi łazienkę i WC. Ponadto na wyposażenie każdego pokoju składają się: jednoosobowe łóżka, nocne stoliki, szafa, lampki nocne, radio, stoliki, krzesło. w domu do dyspozycji seniorów pozostają: przestronna jadalnia, gabinet lekarski, kąciek rehabilitacyjny, telefon, stanowisko internetowe z możliwością porozumienia się rodzin poprzez Skype’a, świetlica z TV oraz kapliczka. Na zewnątrz mieszkańcy mogą wypoczywać w ogrodzie z kąciem grillowym. Podopieczni ośrodka zapewnione mają: pięć posiłków dziennie, owoce, napoje, ciasteczka, kawę, herbatę, opiekę lekarza (rodzinnego, logopedy, psychologa i psychiatry, reumatologa, chirurga ortopedy, rehabilitacji), a także pomoc w załatwianiu spraw osobistych. Dom przeznaczony jest dla 35 osób²⁶.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łaziskach Górnych działalność rozpoczął w styczniu 2006 roku i przeznaczony jest dla 20 osób dorosłych przewlekle psychicznie chorych. Jest to placówka pobytu dziennego.

²⁵ www.dpsorzesze.pl

²⁶ www.domopiekimaria.pl

W placówce tej realizowane są następujące formy zajęć²⁷:

- 1) trening funkcjonowania w codziennym życiu (dbałość o wygląd zewnętrzny, nauka higieny, nauka gotowania, nauka gospodarowania własnymi środkami pieniężnymi),
- 2) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- 3) trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
- 4) poradnictwo psychologiczne,
- 5) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- 6) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
- 7) terapia ruchowa, obejmująca zajęcia sportowe, turystykę i rekreację,
- 8) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia.

Ponadto Środowiskowy Dom Samopomocy swoje funkcjonowaniem opiera na szerokiej współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami pomocowymi, placówkami kulturalno-oświatowymi, kościołem katolickim, zakładami pracy.

W 2011 roku z usług Domu korzystało 19 osób. Rozkład miejsc w Domu Pomocy w Łaziskach Górnych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 33 Liczba miejsc w ŚDS w Łaziskach Górnych oraz liczba korzystających z niego osób

	2009	2010	2011	2015
Liczba miejsc	20	20	20	20
Liczba korzystających osób	20	20	19	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006 – 2015

Jednostki integracji społecznej

Najważniejszym zadaniem **Warsztatu Terapii Zajęciowej w Mikołowie** jest tworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej. Praca z uczestnikiem zmierza przede wszystkim do poprawy jego sprawności, ogólnego

²⁷ www.borowa-wies.pl/srodowiskowy-dom-samopomocy-w-laziskach-gornych

rozwoju oraz postrzegania siebie jako pełnoprawnego członka społeczeństwa. Przeznaczony jest dla 50 osób dorosłych, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Warsztaty odbywają się w następujących pracowniach²⁸:

- techniczna,
- ogrodnicza,
- zoologiczna,
- obróbki tkanin,
- gospodarstwa domowego,
- rękodzieła artystycznego,
- plastyczna,
- informatyczna,
- ceramiczna,
- introligatorska.

W ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowana jest współpraca z innymi placówkami i organizacjami. Ponadto inicjowane są liczne przedsięwzięcia sportowe, artystyczne i krajoznawcze. Organizowane są:

- wyjścia do kina, muzeum, teatru,
- wyjazdy rekreacyjno-rehabilitacyjne,
- treningi i zawody sportowe,
- zajęcia w zespołach taneczno-teatralnych,
- zajęcia mające na celu integrację społeczną.

Podstawowym celem funkcjonowania **Zakładu Aktywności Zawodowej** jest rehabilitacja zawodowa, lecznicza i społeczna osób niepełnosprawnych, dzięki której przygotowywane są do pracy na otwartym rynku pracy, a także do realizacji pełnego, samodzielnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich możliwości. Podstawowym warunkiem zatrudnienia osoby niepełnosprawnej jest posiadanie

---

²⁸ www.borowa-wies.pl/warsztaty-terapii-zajeciowej-w-borowej-wsi/

ważnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności znacznym lub umiarkowanym. Na terenie Ośrodka dla Osób Niepełnosprawnych Miłosierdzie Boże funkcjonują dwa Zakłady Aktywności Zawodowej²⁹.

Kluby Integracji Społecznej to podmioty wspierające zarówno osoby indywidualne, jak i ich rodziny w odbudowywaniu, podtrzymywaniu i powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Jednostki takie działają na rzecz integrowania się osób, które mają podobne trudności i problemy życiowe. Uczestnicy KISów pomagają samoorganizować się ludziom w grupy, podejmować wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia mające na celu aktywizację zawodową, uwzględniając tworzenie własnych miejsc pracy. w powiecie mikołowskim klub funkcjonuje przy Centrum Społecznego Rozwoju.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PCPR³⁰ jest to jednostka powiatowa, która wykonuje zadania:

- 1) z zakresu pomocy społecznej,
- 2) z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 4) z zakresu administracji rządowej,
- 5) z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat.

Zadania PCPR w zakresie wykonywania zadań własnych powiatu z zakresu pomocy społecznej obejmują m.in.:

- opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, zwłaszcza w odniesieniu do wspierania osób niepełnosprawnych oraz osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- pomoc w integracji osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia,

²⁹ www.borowa-wies.pl/zaklad-aktywnosci-zawodowej-zaz/

³⁰ www.pcpr.mikolowski.pl

- przyznawanie pomocy materialnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom uprawnionym,
- pomoc cudzoziemcom,
- prowadzenie domów pomocy społecznej, mieszkań chronionych, ośrodków interwencji kryzysowej,
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb.

Do zadań podmiotu z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zalicza się m.in.:

- opracowanie i realizację powiatowych programów dotyczących pieczy zastępczej,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym,
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej,
- wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadaniami PCPR w zakresie wykonywania zadań własnych powiatu z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są m.in.:

- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz ośrodkach interwencji kryzysowej,
- opracowanie i realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów profilaktycznych.

Miejskie/Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej

Do podstawowych zadań Ośrodków Pomocy Społecznej należy prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń,

aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.

Ośrodki pomocy społecznej pomagają w „w załatwianiu spraw urzędowych oraz utrzymaniu kontaktów z otoczeniem. z powodu choroby, wieku lub sytuacji rodzinnej, osobom starszym przysługuje pomoc formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. w przypadku osób wymagających opieki całodobowej może ubiegać się o skierowanie do domu pomocy społecznej. w ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują także placówki zapewniające środowiskową opiekę półstacjonarną. Są to ośrodki wsparcia, które oferują pobyt dzienny, posiłki, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno – kulturalne, edukacyjne i rehabilitacyjne³¹.

Ośrodki Pomocy Społecznej są samorządowymi jednostkami budżetowymi, które powołuje się do realizacji zadań pomocy społecznej, a także zadań związanych z realizacją świadczeń rodzinnych, zadań związanych z realizacją zaliczki alimentacyjnej oraz prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych. Ośrodki finansowane są z budżetów gmin, co oznacza, że wydatki pokrywane są bezpośrednio z budżetu miasta/gminy, a także dochody odprowadzane są na rachunek budżetu miasta/gminy. Ośrodki prowadzą gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla jednostek budżetowych. Pracą ośrodków kierują kierownicy, będący zarządcami i reprezentantami jednostek na zewnątrz. Zadania własne gminy realizowane przez ośrodki to:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych i specjalnych celowych,
- udzielanie schronienia i zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom potrzebującym,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym również osobom bezdomnym,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych.

³¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006 – 2015

W poniższej tabeli przedstawiono formy pomocy świadczone przez instytucje działające na rzecz osób starszych.

Tabela 34 Rodzaje pomocy świadczone przez instytucje OPS

Jednostka	Formy pomocy	Adresaci	Cele
GOPSy	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> Osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są jej pozbawione; osoby, które wymagają pomocy innych osób, a rodzinanie może takiej pomocy zapewnić. 	<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie podst. potrzeb życiowych; • prowadzenie gospodarstwa oraz załatwianie spraw urzędowych.
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone/pielęgnacyjne w miejscu zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> Osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są jej pozbawione; osoby, które wymagają pomocy innych osób, a rodzinanie może takiej pomocy zapewnić. 	<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie podst. potrzeb w zakresie pielęgnacji w domu chorego; • pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych.
	Działania na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są jej pozbawione; Osoby, które wymagają pomocy innych osób, a rodzinanie może takiej pomocy zapewnić; Osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy finansowej i żywnościowej; • zaopatrzenie w odzież i leki.
	Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość zapewnienia przez dom pomocy społecznej całodobowej opieki; • Zaspokojenie potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych na poziomie obowiązującego standardu ze szczególnym uwzględnieniem wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa.
Dzienne Domy Pomocy	Usługi w Dziennym Domu Pomocy	<ul style="list-style-type: none"> Osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie gorącego posiłku, • Zapewnienie usług dostępu do kultury i rekreacji,

Jednostka	Formy pomocy	Adresaci	Cele
			podstawowych świadczeń opiekuńczych i medycznych.
ZOZ, NZOZ	Opieka zdrowotna	Wszystkie powyżej wymienione w tabeli grupy osób.	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie kompleksowej opieki medycznej.
Ośrodki Rehabilitacyjno - Lecznicze	Rehabilitacja	<ul style="list-style-type: none"> Osoby chore, wymagające rehabilitacji	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu zdrowia poprzez zastosowanie różnorodnych zabiegów medycznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006 – 2015

Organizacje pozarządowe wspierające oraz prowadzące działania na rzecz osób starszych

Fundacja „Stonoga”

Fundacja „Stonoga” jest organizacją, która powstała w celu wspierania osób najbardziej potrzebujących pomocy, tj. rodzin w trudnej sytuacji materialnej, osób starszych oraz chorych i niepełnosprawnych dzieci. Pozyskane przez fundację środki pieniężne przeznaczone są na rehabilitację, zakup leków oraz potrzebnego sprzętu ortopedycznego i usprawniającego, a także na pokrycie kosztów leczenia osób chorych. Podmiot realizuje szereg projektów, głównie skierowanych do chorych dzieci. Jednakże realizowane są również przedsięwzięcia wspierające seniorów³².

Fundacja Stonoga została jednym ze stu laureatów IV edycji Konkursu Grantowego RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ!, którego organizatorem była Fundacja „Dbam o Zdrowie”. Budżet projektu w całości przekazany zostanie na wsparcie w zakupie leków i środków medycznych dla dzieci, osób przewlekle chorych i seniorów poprzez przekazanie kart możliwych do realizacji w aptekach na terenie całego kraju. Projekt ten potrwa do końca kwietnia 2016 roku.

³² www.fundacjastonoga.pl

Mikolajskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospolecznej i Profilaktyki „Zmiana”

Stowarzyszenie „Zmiana” zajmuje się działalnością w zakresie wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, ale nie tylko. Do celów Stowarzyszenia zaliczyć należy prowadzenie działań na rzecz ogółu społeczeństwa, przede wszystkim zaś na rzecz³³:

- osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych,
- osób doznających i stosujących przemoc domową,
- osób niepełnosprawnych,
- seniorów,
- bezdomnych,
- bezrobotnych,
- dzieci i młodzieży,
- mniejszości narodowych,
- więźniów oraz osób po odbyciu kary pozbawienia wolności,
- innych grup znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Stowarzyszenie Pomocna Dłoń – Krystyn i Sympatyków

Do najważniejszych zadań Stowarzyszenia zalicza się³⁴:

- przeciwdziałanie przemocy i patologiom społecznym,
- poprawę jakości życia dzieci i ich rodzin,
- stworzenie kompleksowego ośrodka dla osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci pokrzywdzonych przez los,
- podejmowanie działań na rzecz osób starszych, młodzieży i dzieci nieradzących sobie w życiu,
- działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
- pracę z dziećmi i młodzieżą, szczególnie z rodzin zagrożonych patologią.

---

³³ www.zmiana-mikolow.pl

³⁴ www.stowarzyszeniekrystyn.eu

Stowarzyszenie aktywnie uczestniczy we wspieraniu osób starszych i samotnych, dla których organizuje m.in. imprezy charytatywne, kulturalne i oświatowe, wyjazdy integracyjne, turystyczne, rehabilitacyjne oraz międzypokoleniowe „babcia-wnuczek”, a także zajęcia gimnastyczne i taneczne.

Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy PSOUU w Wyrach

Ośrodek koncentruje się na wspieraniu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz wieloraką niepełnosprawnością w wieku od 3 do 25 lat.

Stowarzyszenie „Uśmiech”

Organizacja zajmuje się wspieraniem dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych. Szczególna uwaga kierowana jest w stronę dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych, zubożałych, wielodzietnych i osieroconych. Działania ukierunkowane są na wsparcie i wyrównywanie szans poprzez pomoc w rozwiązywaniu problemów bytowych, w sprawowaniu opieki nad dziećmi, młodzieżą i osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi, a także aktywizację społeczno-zawodową.

Mikołowskie Towarzystwo Charytatywne

Misją Towarzystwa jest niesienie pomocy materialnej dla najbardziej zagrożonych grup społecznych, tj. niepełnosprawnych, inwalidów, przewlekle chorych, niedołączonych, osób w podeszłym wieku, bezdomnych, więźniów, uzależnionych od nałogów, a także sierot, rodzin wielodzietnych, samotnych matek i ojców znajdujących się w potrzebie i bezrobotnych³⁵.

Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Mikołowie jest placówką dydaktyczną, której oferta skierowana jest do osób, które ukończyły 45 rok życia. Podstawowym celem Uczelni jest aktywizacja seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, tj. wiedzy, umiejętności i doświadczenia, co realnie wpływa na rozwój gospodarczy i społeczny kraju.

³⁵ www.bazy.ngo.pl

Uczelnia stanowi dla uczestników nie tylko miejsce kształcenia się i zdobywania nowych umiejętności, ale również miejsce spotkań z osobami w podobnym wieku i zawierania nowych znajomości. Uczestnictwo w różnego rodzaju zajęciach pozwala na odpowiednie wykorzystanie wolnego czasu, którego seniorzy często mają w nadmiarze.

Oferta programowa najczęściej obejmuje:

- wykłady, seminaria i konwersatoria,
- warsztaty artystyczne,
- lektoraty języków obcych,
- kursy, szkolenia, poradnictwo,
- koła zainteresowań,
- kluby i zespoły tematyczne,
- zajęcia ruchowe, rekreacyjne czy rehabilitacyjne,
- imprezy turystyczne, kulturalne i okolicznościowe.

Działalność uniwersytetów trzeciego wieku finansowana jest przede wszystkim ze składek członkowskich, dofinansowania z budżetu miasta/gminy, różnych form sponsoringu, grantów oraz innych środków wypracowanych przez uczelnię.

Ze względu na zjawisko starzenia się polskiego społeczeństwa istnieje konieczność zaspokajania potrzeb seniorów, zwłaszcza w zakresie:

- samokształcenia,
- poznawania środowiska,
- poszerzania wiedzy i umiejętności,
- wykonywania działań uważanych za społecznie użyteczne,
- poczucia przynależności do społeczeństwa, grupy,
- wypełnienia wolnego czasu,
- utrzymywania więzi towarzyskich,
- stymulacji psychicznej i fizycznej,
- realizacji młodszych marzeń, których dotychczas nie mogli pogodzić z życiem zawodowym i obowiązkami wobec rodziny.

UTW dążą do utrzymania indywidualnego dobrostanu psychicznego seniorów. Ponadto mają na celu osiągnięcie godnej pozycji człowieka starszego w społeczeństwie. Zadania te realizowane są poprzez szeroko rozumianą edukację pełniącą takie funkcje jak:

- przekazywanie, upowszechnianie i aktualizowanie wiedzy,
- integrowanie środowiska seniorów ze sobą oraz z młodszymi pokoleniami,
- przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia,
- ćwiczenie umysłu dla podtrzymania ogólnej sprawności organizmu,
- zapobieganie marginalizacji i wykluczaniu ludzi w wieku poprodukcyjnym.

UTW działają w oparciu o przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Kluby seniora

Klub seniora jest to placówka, zajmująca się rozwojem życia oświatowego, kulturalnego, rekreacyjnego i towarzyskiego osób starszych. Kluby najczęściej powstają przy osiedlach mieszkaniowych, parafiach, stowarzyszeniach oraz zakładach pracy, co sprzyjać ma małej odległości od miejsc zamieszkania potencjalnych uczestników. Placówki takie powstają w celu zapewnienia warunków do przyjemnego i efektywnego spędzania czasu zgodnie z zainteresowaniami osób starszych, a także do utrzymywania kontaktów towarzyskich z rówieśnikami. w ramach realizacji tych celów kluby oferują następujące formy aktywności:

- amatorska działalność artystyczna, np. kabaretowa, literacka, muzyczna, plastyczna, teatralna,
- dyskusje filmowe,
- gry towarzyskie,
- koła zainteresowań,
- spotkania z ciekawymi ludźmi,
- wyjścia do kina, teatru czy na koncerty,
- zajęcia czytelnicze
- zajęcia edukacyjne,

- zajęcia sportowe,
- zajęcia taneczne.

Podopieczni klubów seniora wspólnie obchodzą różnego rodzaju święta i uroczystości, uczestniczą w spotkaniach opłatkowych, w spotkaniach rocznicowych, a także organizują wspólne wyjazdy i pielgrzymki. Powoduje to z jednej strony możliwość utrzymywania stałych kontaktów towarzyskich, ale także integrację z osobami w podobnym wieku, często również z podobnymi problemami życiowymi. Podczas zajęć realizowanych w ramach działalności klubu poruszana jest problematyka profilaktyki chorób wieku starczego, ale również nauka obsługi komputera i korzystania z Internetu.

W tabelach przedstawiono jak zmieniała się liczba klubów seniora oraz ich uczestników w latach 2007-2014.

Tabela 35 Liczba klubów seniora w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego w latach 2007-2014

	2007	2009	2011	2012	2013	2014
Gmina Łaziska Górne	2	1	2	2	1	2
Gmina Mikołów	1	1	1	1	3	1
Gmina Ornontowice	1	1	1	1	1	1
Gmina Wryy	0	1	0	1	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Tabela 36 Liczba uczestników klubów seniora w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego w latach 2007-2014

	2007	2009	2011	2012	2013	2014
Gmina Łaziska Górne	230	40	550	350	250	280
gmina Mikołów	80	35	77	77	145	55
Gmina Ornontowice	200	80	90	95	97	96
Gmina Wryy	0	29	0	45	48	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Na terenie powiatu mikołowskiego na koniec 2015 roku znajdowały się następujące kluby dla osób starszych:

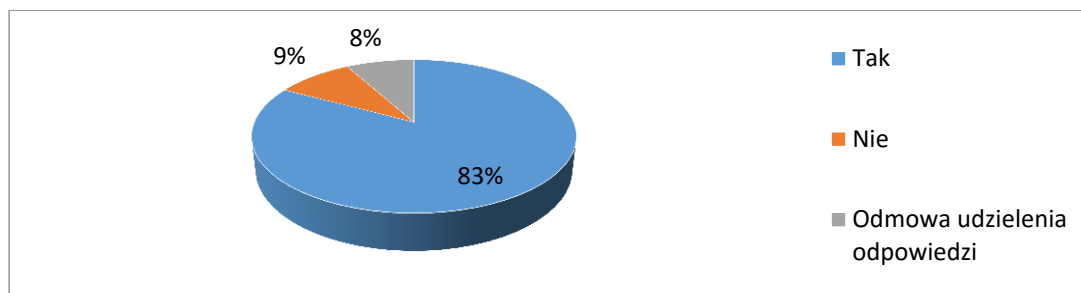
- Klub Seniora „Miksen” przy Miejskim Domu Kultury w Mikołowie,
- Klub Seniora przy Miejskim Domu Kultury w Łaziskach Górnych,
- Koło nr 23 Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ornontowicach.

Aktywność seniorów w powiecie mikołowskim

Z przeprowadzonych badań wynika, że seniorzy zamieszkujący powiat mikołowski to ludzie aktywni, którzy utrzymują kontakty społeczne i chętnie uczestniczą w zajęciach dla nich przeznaczonych.

Najstarsi mieszkańcy powiatu mikołowskiego są osobami aktywnymi społecznie. Ponad 80% badanych przyznało bowiem, że utrzymuje stałe kontakty interpersonalne i społeczne. Jeden na dziesięciu seniorów udzielił odpowiedzi przeciwnej, zaś niewiele ponad 8% badanych odmówiło udzielenia jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 108 Czy utrzymuje Pani/Pan stałe kontakty interpersonalne i społeczne?

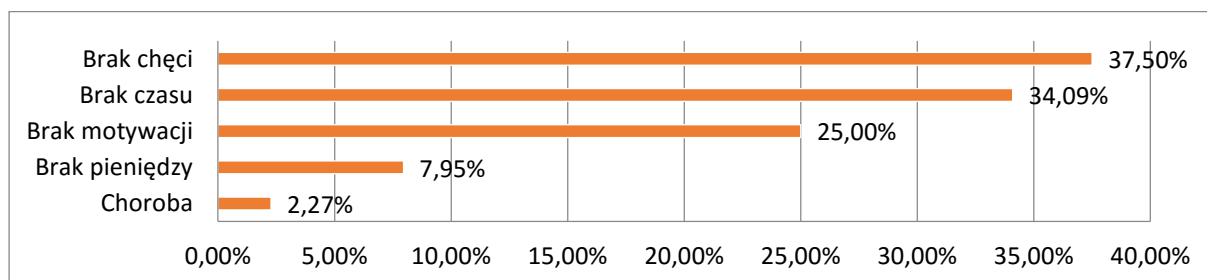
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Mimo tego, że zdecydowana większość mikołowskich seniorów utrzymuje regularne kontakty towarzyskie z innymi osobami są pewne czynniki, które stanowią dla nich przeszkodę. Najczęściej wskazywano (37,50%), że nie spotykają się z innymi osobami, ponieważ nie mają na to ochoty. Podobna grupa ankietowanych (34,09%) wskazała na brak czasu. Co czwarty uczestnik badania nie ma motywacji, aby spędzać czas ze swoimi rówieśnikami. Najrzadziej wspomniano o braku pieniędzy (7,95%)

oraz o chorobie (2,27%). Żaden z respondentów nie udzielił odpowiedzi „duża odległość od rodziny/znajomych” lub „opieka nad innymi”. Wyniki nie sumują się do 100% ze względu na możliwość wybrania kilku odpowiedzi przez respondentów.

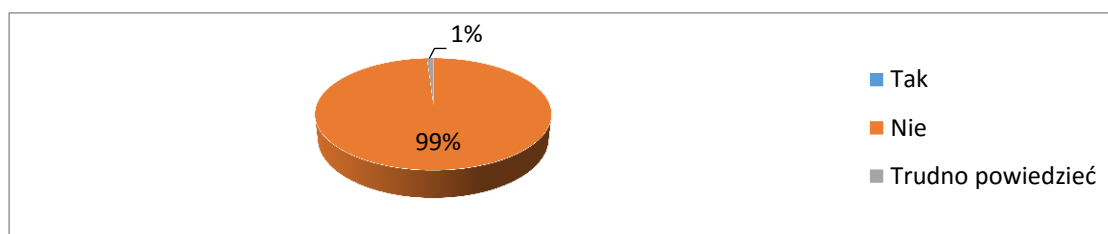
Wykres 109 Co przeszkadza Pani/Panu w utrzymywaniu stałych kontaktów z innymi ludźmi (np. osobami w tym samym wieku)? (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Mieszkańcy powiatu mikołowskiego są osobami bardzo towarzyskimi. Żaden zbadanych seniorów nie uważa się za osobę samotną. Wskazuje to na odpowiednie działania gmin w zakresie aktywizacji i organizowania wolnego czasu najstarszym osobom.

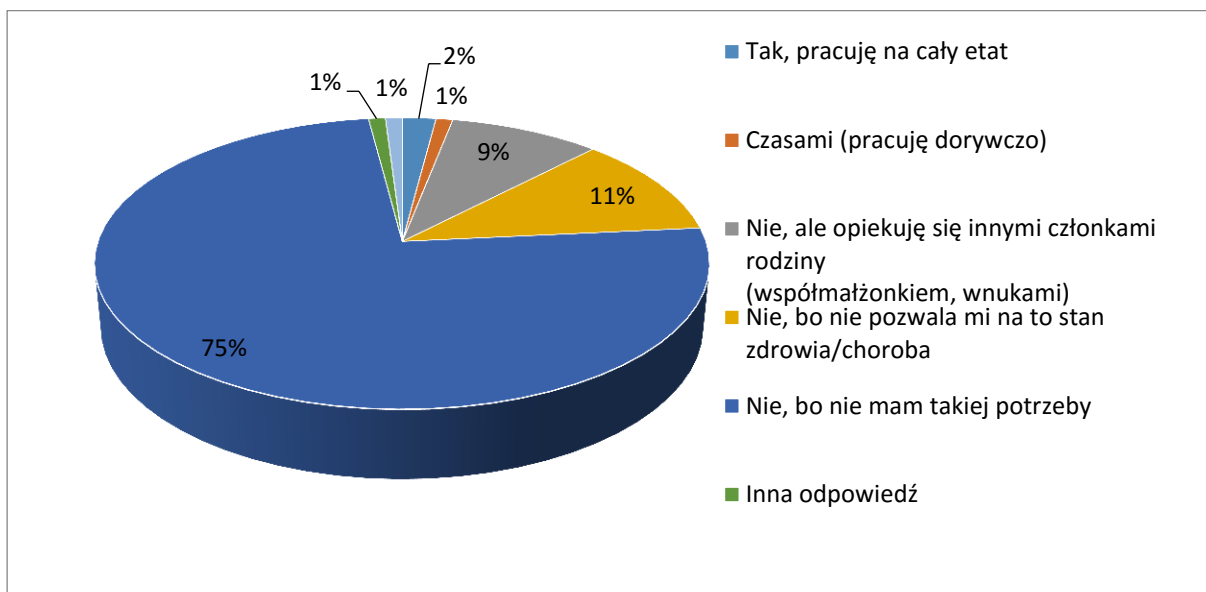
Wykres 110 Czu uważa się Pani/Pan za osobę samotną?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Trzech na czterech seniorów z powiatu mikołowskiego nie pracuje zawodowo, bo nie ma takiej potrzeby – środki finansowe otrzymywane z tytułu emerytury wystarczają im na najważniejsze wydatki. 11,22% badanych nie pracuje, gdyż nie pozwala im na to niezadowolający stan zdrowia. Co dziesiąty ankietowany nie pracuje zawodowo, natomiast opiekuje się członkami rodziny. 2,04% uczestników badania pracuje na cały etat, zaś 1,02% pracuje dorywczo.

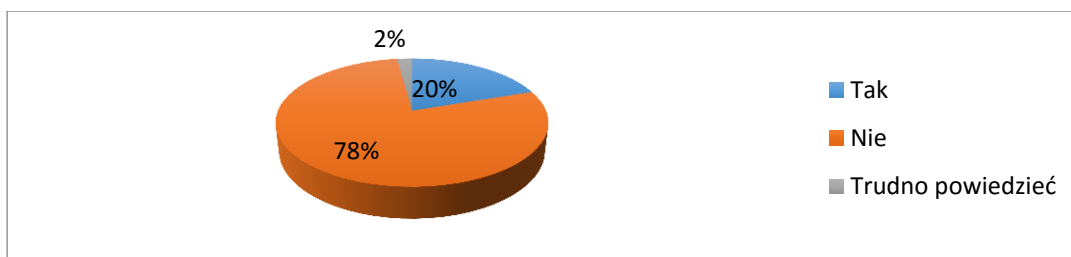
Wykres 111 Czy jest Pani/Pan aktywna/aktywny zawodowo?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Na terenie powiatu mikołowskiego funkcjonuje kilka podmiotów, które organizują spotkania dla osób starszych. Co piąty respondent przyznał, że uczestniczy w tego typu przedsięwzięciach. Ponad 78% badanych nie należy do klubu seniora lub podobnych stowarzyszeń. 2,08% uczestników badania nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 112 Czy jest Pani/Pan członkiem klubu seniora? (lub podobnych miejsc, spotkań skierowanych do osób starszych)?

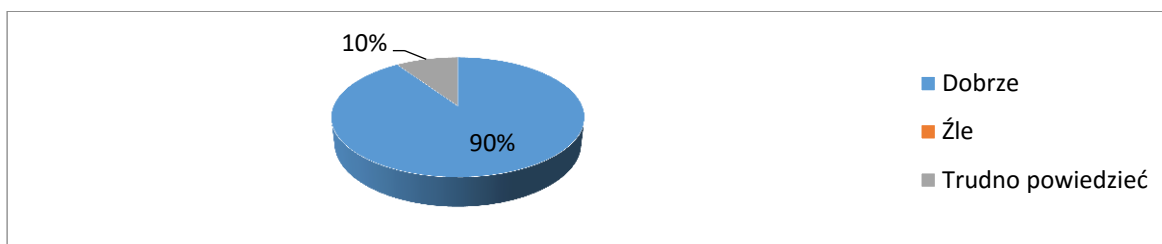
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Członkowie klubów seniora uważają, że prezentowana tam oferta jest bardzo dobra i spełnia ich oczekiwania. Są zadowoleni z organizowanych spotkań i przedsięwzięć,

ale przede wszystkim z możliwości spędzenia czasu w towarzystwie rówieśników. 9,52% badanych nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi.

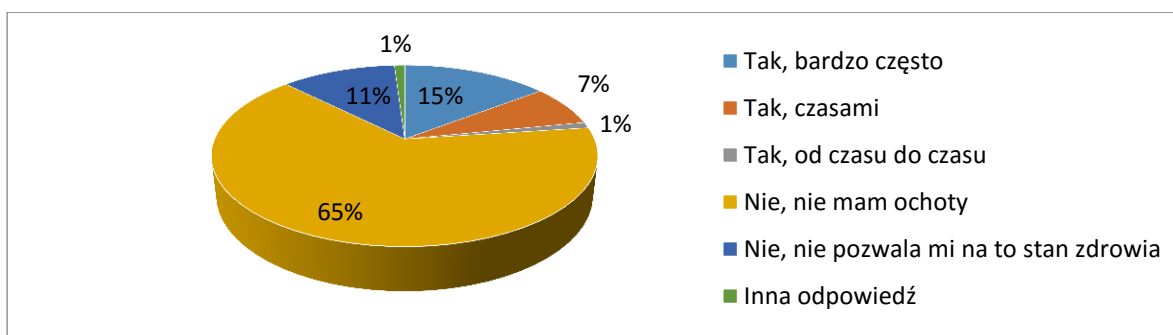
Wykres 113 Jak Pani/Pan ocenia ofertę lokalnych klubów seniora? (lub podobnych miejsc, spotkań skierowanych do osób starszych)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Seniorzy z powiatu mikołowskiego częściej niż w klubach seniorach spędzają czas podczas zajęć organizowanych w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Prawie 15% badanych mieszkańców przyznało, że bardzo często uczestniczy w przedsięwzięciach organizowanych przez UTW, zaś ponad 7% powiedziało, że czasami. Należy również podkreślić, że wszystkie te osoby uznały ofertę Uniwersytetu jako bardzo dobrą. Jednocześnie zwrócono uwagę na potrzebę organizowania kursów komputerowych. Niecałe 65% nie bierze udziału w organizowanych przedsięwzięciach dlatego, że nie ma na to ochoty, zaś 11,46% nie pozwala na to stan zdrowia.

Wykres 114 Czy bierze Pani/Pan udział w przedsięwzięciach organizowanych przez Uniwersytet III Wieku?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Seniorzy z powiatu mikołowskiego są odpowiednio zintegrowani z osobami w podobnym wieku, nie zgłaszają bowiem potrzeb w tym zakresie. Są również usatysfakcjonowani z dotychczas prowadzonych zajęć mających na celu rozwój ich zainteresowań, bowiem w tej sferze również nie zgłaszają potrzebnych do dokonania zmian.

Część strategiczna

Misja i wizja OF powiatu mikołowskiego w zakresie rozwiązywania problemów demograficznych

Misja stanowi cel nadrzędny, stawiany realizacji założeń niniejszej Podstrategii w zakresie rozwoju lokalnego rynku pracy (i sfer z nim powiązanych). Pozwala na efektywną i spójną współpracę zainteresowanych podmiotów na rzecz rozwoju i wykorzystania lokalnych szans i potencjału. Zarówno misja, jak i wizja oraz powiązane z nimi cele, wynikają bezpośrednio z uwag i opinii zebranych w trakcie prowadzonych badań.

Misją działań podejmowanych w ramach Strategii rozwiązywania problemów demograficznych jest uwzględnienie w procesie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu mikołowskiego, potrzeb wszystkich mieszkańców poprzez:

- 👍 **wsparcie wspólnot lokalnych,**
- 👍 **wykorzystanie potencjału społecznego,**
- 👍 **współpracę z organizacjami pozarządowymi,**

w zakresie działań na rzecz zapewnienia wysokiego poziomu jakości życia osób w każdym wieku.

Nawiązanie do misji stanowi **wizja** rozwoju w analizowanym zakresie. Jest ona opisem docelowej (pożądaney) sytuacji, do zrealizowania której dążyć powinny wszystkie zainteresowane strony. Tym samym, wizja wskazuje kierunek działań konieczny dla zrealizowania misji Obszaru Funkcjonalnego.

Wizją powiatu miłkowskiego w zakresie rozwiązywania problemów demograficznych jest obszar współpracy Jednostek Samorządów Terytorialnych, instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych, w którym powiat miłkowski jest lokalnym centrum integracji społecznej poprzez:

- ☞ efektywny system pomocy społecznej wspierający osoby zagrożone wykluczeniem społeczno-ekonomicznym, poprzez szeroką ofertę pomocy i aktywizacji, w tym w szczególności skierowanej do rodzin i seniorów,**
- ☞ rozwinięty system profilaktyki medycznej i oferty geriatrycznej,**
- ☞ funkcjonujące placówki edukacyjne o wysokim poziomie kształcenia i standardzie infrastruktury w tym instytucje oferujące zajęcia dla seniorów**
- ☞ szeroka oferta kulturalna pozwalająca na aktywność społeczną mieszkańców powiatu.**

Analiza SWOT

W ramach podsumowania części analitycznej, poniżej przedstawiono analizę SWOT dot. Rozwiązywania problemów demograficznych powiatu mikołowskiego. Zapisy w niej zawarte opierają się zarówno na wynikach analizy desk research, jak i spotkań konsultacyjnych i przeprowadzonych wywiadów. Tym samym, szanse i zagrożenia przedstawiają trendy na kolejne lata obowiązywania Podstrategii dla OF powiatu mikołowskiego.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dodatni przyrost naturalny ➤ Znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym ➤ Równowaga między liczbą osób w wieku produkcyjnym i emerytalnym ➤ Dodatnie saldo migracji (napływ osób w wieku produkcyjnym, rozwija się budownictwo jednorodzinne) ➤ Wielopokoleniowość rodzin ➤ Zbilansowany udział płci w strukturze ludności ➤ Wysoki poziom bezpieczeństwa ➤ Dobra lokalizacja – łatwa dostępność do usług kulturalnych, zdrowotnych ➤ Zasoby naturalne przyrodnicze zachęcające do osiedlania i rekreacji ➤ Dobrze działająca pomoc sąsiedzka ➤ Rozwijająca się infrastruktura do uprawiania sportu i rekreacji ➤ Niski poziom bezrobocia ➤ Bogata oferta dla osób starszych, Uniwersytet Trzeciego Wieku ➤ Lokalne inicjatywy, oferta dla osób starszych ➤ Stowarzyszenie Szkoła Liderów, w której podejmowane działania skierowane do młodzieży przeciwdziałające uzależnieniom	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wyższe ceny nieruchomości w stosunku do miast ościennych ➤ Brak wystarczającej liczby żłobków ➤ Brak stabilności zatrudnienia ➤ Brak dostosowania placówek oświatowych do osób niepełnosprawnych ➤ Mało rozwinięta pomoc wolontariacka (brak stałych działań na rzecz lokalnej społeczności) ➤ Brak wsparcia dla młodych matek, opieki instytucjonalnej dla dzieci ➤ Duża liczba osób starszych, niepełnosprawnych wymagających opieki, dostosowania obiektów itp. ➤ Brak formy wsparcia w aktywizacji osób starszych (pomoc w wychodzeniu z domu, czytaniu książek) ➤ Brak grupy wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych umożliwiających wymianę doświadczeń, wzajemną pomoc ➤ Brak rozwoju i zajęć dla osób niepełnosprawnych po 21 r.ż. ➤ Niewystarczająca liczba atrakcyjnych finansowo miejsc pracy ➤ Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych ➤ Wysokie nakłady na utrzymanie

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stowarzyszenie osób z upośledzeniem umysłowym w Mikołowie prowadzące zajęcia dla wszystkich grup wiekowych ➤ Planowane wprowadzenie „karty zdrowia dla seniorów” z podstawowymi informacjami o stanie zdrowia, przebiegu leczenia ➤ Funkcjonujący na terenie powiatu Miejski Ośrodek Wspierania Rodzin i Dziecka – placówka wsparcia dziennego, posiadająca odpowiednią infrastrukturę i ofertę dla całych rodzin, także wieloprotblemowych. MOWRiD daje możliwość dopasowania czasu zajęć terapii ➤ Bezpłatne usługi dla mieszkańców w zakresie opieki (np. świetlica), wsparcia psychologicznego, poradnictwa dla małżeństw, doradztwa dla rodziców - grupowe formy pomocy, grupy wsparcia („akademia rodzica”), asystent ➤ Przygotowanie i przeprowadzenie programu osłonowego w zakresie dożywania ➤ współpraca z PUP z OPS w zakresie aktywizacji zawodowej i prowadzenia aktywnej integracji ➤ Dobre warunki i klimat do życia dla mieszkańców ➤ Możliwość korzystania z banku żywności, możliwość skorzystania przez dzieci z tanich posiłków oferowanych w obu szkołach wyposażonych w kuchnie, szkoły biorą udział w akcjach mleko w szkole, owoce w szkołach ➤ Działająca przy urzędzie gminy rada sportu z bogatym kalendarzem imprez (np. gminny rodzinny rajd rowerowy, górski, turniej tenisa)	<p>infrastruktury drogowej, spowodowane rozległością gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Słaba komunikacja publiczna na terenie gminy i całego powiatu ➤ Brak stowarzyszenia - inkubatora, które mogłoby wspierać inne osoby, które chciałyby założyć stowarzyszenia (dzielenie się wiedzą, doświadczeniem) ➤ Brak lokali np. na prowadzenie działań dodatkowych dla seniorów, młodzieży ➤ Niewystarczające możliwości do rozwoju potencjału lokalnych liderów lokalnej społeczności ➤ Starzejące się społeczeństwo ➤ Brak animacji zajęć dla dzieci i młodzieży ➤ Słabo rozwinięta infrastruktura zakładów opiekuńczo-leczniczych ➤ Niedostosowana infrastruktura przedszkoli i szkół do potrzeb osób niepełnosprawnych ➤ Brak dodatkowych działań ze strony gminy w zakresie polityki prorodzinnej ➤ Niedostosowanie godzin pracy przedszkola do czasu pracy rodziców ➤ Brak usług kulturalnych i rekreacyjnych na terenie (np. kino, basen, teatr), które można by włączyć do karty dużej rodziny ➤ Zbyt mała liczba miejsc na warsztatach terapii zajęciowej ➤ Zbyt mała liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ➤ Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży szczególnie w czasie wakacji ➤ Mała liczba dziennych domów pobytu dla osób starszych ➤ Niski poziom świadczeń dla osób starszych
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nowi mieszkańcy włączający się w życie gminy, szkół, pracy świetlic środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trudności związane z powrotem na rynek pracy po urodzeniu dziecka ➤ Niewystarczające wyposażenie placówek oświatowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych (UE, środki ministerialne) ➤ Sprzyjający klimat do uzyskania pomocy ze strony gminy rodzinom zmagającym się z różnymi problemami ➤ Zmiana świadomości wśród ludzi odnośnie do przeprowadzanego wywiadu środowiskowego (zniwelowanie obaw z nim związanych) ➤ Pozyskanie inwestorów na terenach prywatnych i gminnych, obecnie rewitalizowanych ➤ Rządowy program dla seniorów - Senior Wigor m.in. możliwość pozyskania grantów na budowę domów pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak możliwości skorzystania z finansowania na likwidowanie barier architektonicznych w instytucjach użyteczności publicznej z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ➤ Niewłaściwa współpraca np. z sądami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych typu przemocy w rodzinie (niekorzystne uregulowania państwa) ➤ Nieodpowiednia polityka prorodzinna państwa, nieatrakcyjność karty dużej rodziny – polityka nie jest kierowana do odpowiedniego profilu rodziny; działania są niewystarczające do prawidłowego funkcjonowania rodziny ➤ Przepisy umożliwiające prowadzenie nieodpowiedniej polityki w zakresie rodzin zastępczych np. podejmowanie decyzji o przyjęciu kolejnego dziecka do rodziny zastępczej ze względów finansowych ➤ Wzrost liczby związków partnerskich (odchodzenie od tradycyjnego modelu rodziny) ➤ Niekorzystne zapisy prawne umożliwiające wykorzystanie świadczeń alimentacyjnych przez osoby je pobierające na cele niezwiązane z ich przeznaczeniem ➤ Przekazywanie zbyt dużej liczby zadań na gminę bez dodatkowych

	<p>środków na ich realizację</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Trudności organizacyjne i prawne w prowadzeniu organizacji pozarządowej ➤ Niestabilność systemu prawnego (np. w zakresie systemu szkolno-przedszkolnego) ➤ Stanowienie prawa bez kontaktu ze społecznością ➤ Konkurencja miejscowości ościennych np. w zakresie oferty pracy, spędzania czasu wolnego ➤ Obawa przed podjęciem decyzji odnośnie do kolejnego potomstwa wynikająca ze strachu przed utratą pracy ➤ Starzejące się społeczeństwo ➤ Zmiana potrzeb klientów pomocy społecznej (po pomoc zgłaszają się nie tylko osoby w najtrudniejszej sytuacji materialnej, ale także te które chcą podnieść swój standard życia) ➤ Postawa roszczeniowa osób otrzymujących mieszkania socjalne, rosną oczekiwania materialno-bytowe
--	---

Źródło: opracowanie własne.

Cele strategiczne

Cele strategiczne wskazują główne obszary, w ramach których należy skoncentrować podejmowane działania. w przypadku niniejszej Podstrategii wyodrębnione zostały 3 cele strategiczne.

- 1. Kreowanie warunków pozwalających na powstawanie i właściwe funkcjonowanie rodziny oraz aktywne działania w zakresie polityki prorodzinnej**
- 2. Aktywizacja społeczna osób starszych**
- 3. Stwarzanie warunków sprzyjających napływowi ludności do powiatu mikołowskiego**

Wszystkie z założonych powyżej celów strategicznych wynikają z wniosków z badań przeprowadzonych w ramach niniejszej Podstrategii. Odpowiadają tym samym na realne zapotrzebowanie lokalne, będąc jednocześnie zbieżnymi z celami zakładanymi przez m.in. takie dokumenty, jak:

- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015;
- Regionalna Strategia Wdrażania Madryckiego Międzynarodowego Planu Działania w kwestii starzenia się społeczeństw z 2002 r.

Cele operacyjne (identyfikacja problemów)

Poniższe zestawienie zawiera cele operacyjne przyporządkowane wcześniej wyszczególnionym celom strategicznym. Cele operacyjne zostały sformułowane zarówno w oparciu o wyniki badań, jak i założone **problemy obszaru funkcjonalnego**, tj.: prowadzenie optymalnej w stosunku do istniejących warunków polityki prorodzinnej, promowanie modelu rodzin wielodzietnych, materialne wsparcie i niwelacja obciążeń finansowych dla młodych rodzin, poprawa elastyczności rynku pracy, ograniczanie ujemnego salda migracji oraz kluczowy problem: aktywizacja i rozwiązywanie problemów osób starszych.

Tabela 37 Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne	1. Kreowanie warunków pozwalających na powstawanie i właściwe funkcjonowanie rodziny oraz aktywne działania w zakresie polityki prorodzinnej	2. Aktywizacja społeczna osób starszych	3. Stwarzanie warunków sprzyjających napływowi ludności do powiatu mikołowskiego
Cele operacyjne	1.1 Promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju	2.1 Edukacja osób starszych	3.1 Wspieranie właściwego poziomu usług medycznych i propagowanie idei profilaktyki zdrowotnej
	1.2 Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu	2.2 Partycypacja społeczna osób starszych	3.2 Równe szanse edukacyjne w regionie
	1.3 Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji rodzin		3.3 Poprawa elastyczności rynku pracy

Plan operacyjny

Celem uszczegółowienia celów i działań wskazanych w poprzednim podrozdziale, poniżej zaprezentowane przykładowe, priorytetowe działania i inwestycje w ramach poszczególnych celów operacyjnych z uwzględnieniem gmin, w których należy je zrealizować.

Cel operacyjny 1.1 Promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju

Cel ten opiera się na wsparciu dwóch z zakładanych obszarów problemowych OF, tj. prowadzenie optymalnej w stosunku do istniejących warunków polityki prorodzinnej oraz promowanie modelu rodzin wielodzietnych.

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
<p>Promowanie rodzinności jako stylu życia oraz tworzenie warunków do wspólnego spędzania wolnego czasu.</p> <p>Warianty: organizowanie wydarzeń, imprez, wystaw, koncertów, pokazów i innych form prezentujących wspólne osiągnięcia rodzinne</p>	Działania bieżące	Zależne od wariantu i zakresu działania	<p>Liczba wydarzeń</p> <p>Liczba uczestników</p>	<p>Miasto Mikołów;</p> <p>Miasto Łaziska Górne;</p> <p>Miasto Orzesze;</p> <p>Gmina Wyry;</p> <p>Gmina Ornontowice.</p>
<p>Utworzenie i prowadzenie katalogu dobrych praktyk dotyczących wspierania rodziny</p> <p>Warianty: publikacja za pośrednictwem witryn urzędów gmin, cykliczna publikacja w formie drukowanej</p>	Działania bieżące	<p>Opracowanie i druk cyfrowy – ok. 4 tys. zł (w zależności od nakładu)</p> <p>Obsługa stron – w ramach bieżącej działalności</p>	<p>Liczba wyświetleń stron</p>	<p>Miasto Mikołów;</p> <p>Miasto Łaziska Górne;</p> <p>Miasto Orzesze;</p> <p>Gmina Wyry;</p> <p>Gmina Ornontowice.</p>

Cel operacyjny 1.2 Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu

Cel skupia się na trzech z założonych problemów OF: prowadzenie optymalnej w stosunku do istniejących warunków polityki prorodzinnej, promowanie modelu rodzin wielodzietnych, materialne wsparcie i niwelacja obciążeń finansowych dla młodych rodzin

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
<p>Promowanie rozwiązań na rynku pracy sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego</p> <p>Warianty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstrona na witrynach internetowych poszczególnych urzędów gmin -organizacja konferencji poświęconej tej tematyce 	Działania bieżące	W ramach bieżącej działalności	<p>Liczba wyświetleń podstrony</p> <p>Liczba uczestników konferencji</p>	<p>Miasto Mikołów;</p> <p>Miasto Łaziska Górne;</p> <p>Miasto Orzesze;</p> <p>Gmina Wiry;</p> <p>Gmina Ornontowice.</p>
<p>Zwiększenie dostępności usług oferowanych w ramach rozwiązań instytucjonalnych związanych z opieką nad dziećmi (żłobki, przedszkola, kluby dziecięce, opiekun dzienny)</p> <p>Warianty:</p> <p>Budowa nowych placówek, wsparcie</p>	Działania bieżące	Zależne od wariantu i zakresu działania	Liczba nowych miejsc (żłobki, przedszkola, kluby dziecięce, opiekun dzienny)	<p>Miasto Mikołów;</p> <p>Miasto Łaziska Górne;</p> <p>Miasto Orzesze;</p> <p>Gmina Wiry;</p> <p>Gmina Ornontowice.</p>

Cel operacyjny 1.2 Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu				
nowych inicjatyw w tym zakresie				
Promocja wolontariatu zaangażowanego w pomoc rodzinom wielodzietnym Warianty: organizacja festynów tematycznych, propagowanie akcji wolontariackich na terenie szkół	Działania bieżące	5 000 zł	Liczba wydarzeń Liczba uczestników Liczba wolontariuszy Liczba rodzin objętych wsparciem	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Szersza oferta kulturalno-sportowa dla dzieci i młodzieży Warianty: Wsparcie działalności lokalnych domów kultury, wsparcie działalności lokalnych bibliotek	Działania bieżące	Zależne od wariantu i zakresu działania	Liczba wydarzeń Liczba uczestników	Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.

Cel operacyjny 1.3 Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji rodzin				
Cel skupia się na jednym z założonych problemów OF: prowadzenie optymalnej w stosunku do istniejących warunków polityki prorodzinnej				
Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
Prowadzenie badań	Działania	w ramach	Liczba	Miasto

Cel operacyjny 1.3 Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji rodzin				
dotyczących problematyki rodziny, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego Warianty: Badania ankietowe, publikacja raportów, publikacja artykułów	bieżące	obowiązków w samorządu	publikacji	Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Upowszechnianie oraz wymiana wiedzy i doświadczeń związanych z problematyką rodziny Warianty: organizacja konferencji, organizacja seminariów, organizacja spotkań	Coroczne wydarzenia	3 000 zł	Liczba uczestników	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Utworzenie formularza ankiety online przeznaczonego dla rodzin z terenu OF, w ramach którego możliwe będzie przesłanie uwag i sugestii dot. polityki prorodzinnej	2018 r.	1 100 zł (roczny abonament w serwisie ankietowym)	Liczba ankiet	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.

Cel operacyjny 2.1 Edukacja osób starszych

Cel skupia się na głównym problemie OF z zakresu niniejszej Podstrategii: aktywizacja i rozwiązywanie problemów osób starszych

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
Zajęcia edukacyjne z zakresu różnych dziedzin. Warianty tematyczne: prawo, gospodarka, zdrowie, w tym profilaktyka zdrowotna, sport, turystyka, edukacja, wizyty studyjne, języki obce, umiejętności interpersonalne, nowe technologie. Grupy po 10, 20 lub 30 osób, w zależności od zainteresowania i środków przeznaczonych na realizację	Działania bieżące	40 000 zł (zależy od wybranego zakresu tematyki, liczby uczestników i liczby dni szkoleniowych)	Liczba zajęć Liczba uczestników	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Wsparcie działalności Uniwersytetu III wieku Warianty: Działania z zakresu promocji działalności placówki wśród społeczności lokalnej;	Działania bieżące	Zależne od zapotrzebowania	Liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry;

Cel operacyjny 2.1 Edukacja osób starszych

rozszerzenie zakresu zajęć				Gmina Ornontowice.
----------------------------	--	--	--	-----------------------

Cel operacyjny 2.2 Partycypacja społeczna osób starszych

Cel skupia się na głównym problemie OF z zakresu niniejszej Podstrategii: aktywizacja i rozwiązywanie problemów osób starszych

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
Popularyzacja idei wymiany międzypokoleniowej Warianty: organizacja wydarzeń kulturalnych skupiających seniorów i młodzież; organizacja spotkań w szkołach z osobami starszymi inicjujących wymianę doświadczeń	Coroczne wydarzenia	3 000 zł	Liczba uczestników	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wryy; Gmina Ornontowice.
Zapewnienie możliwości dojazdu dla osób starszych w związku z organizowanymi wydarzeniami kulturalnymi Warianty: Badanie ankietowe dot. diagnozy potrzeb w tym zakresie,	Działania bieżące	8 000 zł	Liczba osób korzystających z transportu	Gmina Wryy; Gmina Ornontowice.

Cel operacyjny 2.2 Partycypacja społeczna osób starszych

Zapewnienie dogodnego środka transportu w związku z organizowanymi wydarzeniami				
Wsparcie rozwoju oferty kulturalnej skierowanej ku osobom starszym Warianty: Wydarzenia kulturalne dedykowane osobom starszym, badanie potrzeb w zakresie oferty kulturalnej	Działania bieżące	Zależne od zapotrzebowania	Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wry; Gmina Ornontowice.
Kursy dla seniorów z zakresu wykorzystywania nowych technologii	2016-2025	W zależności od oferowanych kursów	Liczba uczestników na poszczególnych kursach	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wry; Gmina Ornontowice.
Organizacja szkoleń dla licznych grup zawodowych (urzędników, dziennikarzy, nauczycieli, bibliotekarzy, animatorów kultury, lekarzy, personelu	2016-2025	W zależności od zorganizowanych szkoleń	Liczba osób zaangażowanych w pomoc osobom starszym	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze;

Cel operacyjny 2.2 Partycypacja społeczna osób starszych

domów opieki społecznej) w zakresie potrzeb osób starszych				Gmina Wiry; Gmina Ornontowice.
--	--	--	--	--------------------------------------

Cel operacyjny 3.1 Wspieranie właściwego poziomu usług medycznych i propagowanie idei profilaktyki zdrowotnej

Cel skupia się na głównym problemie OF z zakresu niniejszej Podstrategii: aktywizacja i rozwiązywanie problemów osób starszych oraz na problemie ograniczania ujemnego salda migracji

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
Badania ankietowe określające zapotrzebowanie mieszkańców na badania profilaktyczne Warianty: Cykliczne badania PAPI przeprowadzane na terenie powiatu, ankietę online z jednoczesną akcją promocyjną (ulotki w formie insertów do skrzynek pocztowych zapraszających do wzięcia udziału w ankiecie)	2018 r., 2022 r.	8 000 zł – badanie PAPI, 5 000 zł- skład, druk i kolportaż 20 000 ulotek a6, 1 100 zł (roczny abonament w serwisie ankietowym)	Liczba respondentów Liczba osób zakwalifikowanych do udziału w badaniach	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wiry; Gmina Ornontowice.
Organizacja i zaproszenie mieszkańców do badań profilaktycznych	2018 r., 2022 r.	Zależne od zakresu	Liczba osób objętych badaniami	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska

Cel operacyjny 3.1 Wspieranie właściwego poziomu usług medycznych i propagowanie idei profilaktyki zdrowotnej

Warianty: zaproszenia listowne, zaproszenia telefoniczne, zapewnienie dojazdu do placówek medycznych, zakres badań zależny od zapotrzebowania wynikającego z audytu				Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wryy; Gmina Ornontowice.
Zwiększenie potencjału instytucji świadczących usługi rehabilitacyjne dla seniorów	Działania bieżące	Zależne od zakresu	Liczba osób objętych badaniami	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wryy; Gmina Ornontowice.
Zwiększenie dostępu do lekarzy geriatrów	Działania bieżące	Zależne od zakresu	Liczba osób objętych badaniami	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wryy; Gmina Ornontowice.

Cel operacyjny 3.2 Równe szanse edukacyjne w regionie

Cel skupia się na jednym z założonych problemów OF: ograniczanie ujemnego salda migracji

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
Dostosowanie siatki połączeń komunikacyjnych na terenie powiatu mikołowskiego Warianty: badanie ankietowe PAPI na przystankach autobusowych; badanie ankietowe PAPI w szkołach, badanie ankietowe CAWI dla mieszkańców ; zmiany w rozkładach jazdy zgodnie z audytem	2016-2025	6 000 zł	Liczba połączeń komunikacji publicznej w godzinach rannych i popołudniowych Liczba respondentów	Gmina Wiry; Gmina Ornontowice.
Program szkoleń doskonalących kwalifikacje nauczycieli pracujących w szkołach zlokalizowanych na terenach wiejskich	2016-2025	10 000 zł (zależne od zakresu i liczby uczestników)	Liczba uczestników szkoleń	Gmina Wiry; Gmina Ornontowice.
Audyty i dopasowanie stanu infrastruktury szkolnej placówek z terenów wiejskich (w tym dostosowanie placówek do	2016-2025	Zależne od audytu	Liczba i koszt inwestycji	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto

Cel operacyjny 3.2 Równe szanse edukacyjne w regionie

potrzeb osób niepełnosprawnych)				Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
---------------------------------	--	--	--	--

Cel operacyjny 3.3 Poprawa elastyczności rynku pracy

Cel skupia się na jednym z założonych problemów OF: poprawa elastyczności rynku pracy

Charakterystyka proponowanych działań	Termin realizacji	Wstępne koszty	Wskaźniki monitorowania	Gmina
Promocja wśród lokalnych pracodawców elastycznych form zatrudnienia Warianty: - publikacja drukowana ukazująca korzyści wynikające z tego typu zatrudnienia, wskazująca formy zatrudnienia i możliwości z tym związane - podstrona internetowa poświęcona temu zagadnieniu	2016-2025	Opracowanie i druk cyfrowy – ok. 4 tys. zł (w zależności od nakładu) Obsługa podstrony – w ramach bieżącej działalności	Liczba opublikowanych egzemplarzy Liczba odwiedzin strony	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Konkursy dla przedsiębiorstw przyjaznych rodzinie	2016-2025	W zależności od przyjętych wariantów	Liczba przedsiębiorców - uczestników	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto

Cel operacyjny 3.3 Poprawa elastyczności rynku pracy

				Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Publikacja lokalnych dobrych praktyk w zakresie elastycznych form zatrudnienia, umożliwiających pracownikom godzenie życia zawodowego i rodzinnego Warianty: w ramach publikacji wymienionych w poprzednim działaniu, promocja na podstronie związanej z elastycznymi formami zatrudnienia	2019 r.	3 000 zł (koszt badania ankietowego o pracownikó w)	Liczba respondentów ankiet Liczba promowanych podmiotów	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Inicjatywy w zakresie współpracy z innymi powiatami/ gminami ościennymi w zakresie wspólnego kształtowania działań mających na celu rozwiązywanie problemów demograficznych	2016-2025	W zależności od zakresu współpracy	Liczba gmin zaangażowanych	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Pożyczki dla	2017-2025	W	Liczba osób	Miasto

Cel operacyjny 3.3 Poprawa elastyczności rynku pracy

przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy dla osób dojrzałych i starszych		zależności od zakresu oferowanej pomocy	zainteresowanych skorzystaniem z pomocy	Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.
Subsydiowanie zatrudnienia (np. formie refundacji kosztów zatrudnienia osób 50+)	2017-2025	W zależności od zakresu oferowanej pomocy	Liczba zaangażowanych przedsiębiorców	Miasto Mikołów; Miasto Łaziska Górne; Miasto Orzesze; Gmina Wyry; Gmina Ornontowice.

Wdrażanie i monitorowanie

Strategia dot. rozwiązywania problemów demograficznych stanowi jeden z podstawowych dokumentów wskazujących kierunki rozwoju dla całego OF powiatu mikołowskiego.

Istotnym elementem realizacji założeń Podstrategii jest bieżący monitoring i ewaluacja, pozwalające na ocenę prawidłowości realizacji wskazanych działań i aktualność poczynionych zapisów.

Zaleca się cykliczną ewaluację, w postaci corocznych raportów z zakresu realizacji celów Podstrategii przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników. Ewaluacja powinna

pozwolić również na aktualizację założeń dokumentu i ich modyfikację w trybie właściwym do ich uchwalenia.

Koordinacja	Koordynacją zadań i celów ujętych w Podstrategii zajmie się Zespół powołany przez Partnerów JST
Monitoring	<p>Monitorowanie zapisów strategicznych oraz wskaźników, polegające na analizie informacji dotyczących realizacji działań będzie prowadzony przez zespół oceniający Podstrategię np.:</p> <p>Starostwo Powiatowe</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p> <p>Informacje dotyczące realizacji badań pozwolą na identyfikację problemów i efektów realizowanych zadań oraz ewentualną zmianę kierunku zadań, które powinny być weryfikowane zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wewnętrznymi i zewnętrznymi powiatu mikołowskiego.</p>
Ewaluacja	<p>Zespół oceniający powinien zostać powołany przez Zarząd Powiatu Mikołowskiego.</p> <p>Zespół oceniający Podstrategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych oraz operacyjnych dwa razy w ciągu okresu realizacji Podstrategii, po czym zostanie przygotowana ewaluacja zadań w formie raportu.</p> <p>Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym działaniem (w nawiązaniu do celów) wskaźniki monitoringowe.</p> <p>Wyniki z przygotowanych, corocznych raportów ewaluacyjnych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w Podstrategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja</p>

pozwała nam stwierdzić, co to oznacza. Zgodnie z podziałem według kryterium momentu przeprowadzania badania wyróżniamy następujące rodzaje ewaluacji:

ewaluacja mid-term – przeprowadzana jest w połowie okresu funkcjonowania, będąc narzędziem służącym podnoszeniu jakości oraz trafności programowania z uwagi na fakt, że daje możliwość modyfikowania pewnych założeń programu w trakcie jego realizacji w przypadku, gdy okaże się, że zmiana warunków społeczno-gospodarczych spowodowała dezaktualizację diagnozy, która była punktem wyjścia dla realizowanego programu,

ewaluacja ex-post – po zakończeniu wdrożenia

Finansowanie

Środki na realizację działań oraz poszczególnych zadań z zakresu dotyczącego rozwiązywania problemów demograficznych powiatu mikołowskiego przewidzianych w Podstrategii będą pochodzić ze środków własnych powiatu, których wysokość ustalana jest corocznie. Odrębnym źródłem finansowania zadań przewidzianych w planie operacyjnym Podstrategii będą środki własne poszczególnych jednostek realizujących zaplanowane działania. w miarę możliwości środki na realizację zadań mogą być pozyskiwane ze źródeł zewnętrznych, np. środki finansowe pochodzące z funduszy unijnych.

Istnieje także możliwość finansowania z innych zewnętrznych źródeł, które zostały wymienione poniżej:

- Wyszukiwarka funduszy europejskich – istnieje możliwość wyszukiwania konkursów po konkretnym podmiocie (tj. jednostka samorządu terytorialnego). Na stronie znajdują się także aktualne i planowane konkursy na rok 2016.

- Program Maluch - otwarty konkurs ofert na finansowe wspieranie zadań z zakresu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3³⁶.
- Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2016 – dofinansowanie na działania związane z wydarzeniami artystycznymi, promocją literatury, edukacją oraz dziedzictwem kulturowym³⁷.
- Kreatywna Europa – program zaplanowany na lata 2014-2020, oferujący finansowe wsparcie dla sektorów kultury, audiowizualnego i kreatywnego³⁸.
- Europa dla Obywateli - program Unii Europejskiej wspierający organizacje pozarządowe i samorządy, a także inne organizacje i instytucje nienastawione na zysk, działające w obszarze społeczeństwa obywatelskiego, kultury i edukacji, w realizacji projektów związanych z tematyką obywatelstwa europejskiego, inicjatyw lokalnych, zaangażowania społecznego i demokratycznego oraz pamięci europejskiej³⁹.
- Fundusz Wymiany Kulturalnej – program utrzymywany w celu aktywnego wspierania współpracy w obszarze kultury pomiędzy Polską a trzema Państwami-Darczyńcami: Norwegią, Islandią i Liechtensteinem. Fundusz będzie wspierał działania z zakresu sztuk wizualnych, muzyki i literatury, zarządzania kulturą oraz projektów dotyczących dokumentacji, promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego⁴⁰.
- Fundusze norweskie – fundusze przyznawane są na projekty miękkie .
- Środki z NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej rozdziela zarówno fundusze krajowe jak i europejskie oraz norweskie, które przeznaczone są na ochronę środowiska.
- Fundusze Regionalne – wyszukiwarka funduszy europejskich, które przeznaczone są dla konkretnego regionu .

³⁶ <http://www.zlobki.mpips.gov.pl/prpgram-maluch/pogarm-maluch-2014/>.

³⁷ <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2016.php>

³⁸ <http://kreatywna-europa.eu/>

³⁹ <http://europadlaobywateli.pl/o-programie/>.

⁴⁰ <http://www.fwk.mkidn.gov.pl/>.

- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 – to europejski program, który koncentruje się na wspieraniu takich obszarów jak: zatrudnienie, edukacja, szkolnictwo .
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 – w programie szczegółowo zostały zidentyfikowane priorytetowe inwestycje dot. badań, rozwoju oraz innowacji .
- Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 – program skoncentrowany na wspieraniu inicjatyw w województwie .
- Programy inwestycyjne banków – kredyty krótkoterminowe oraz inwestycyjne przeznaczone dla jednostek samorządu terytorialnego .

Wykonalność prawna i instytucjonalna inwestycji z zachowaniem ich trwałości

Stroną kontraktów podpisanych z wykonawcami poszczególnych elementów/działań przewidzianych w ramach niniejszej Podstrategii będą jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład powiatu mikołowskiego. Ewentualni wykonawcy zostaną wyłonieni w drodze postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Beneficjenci odpowiedzialni będą za przeprowadzenie przedmiotowych działań w tym zakresie oraz wdrożenie poszczególnych zadań wykonawczych związanych z działaniami/inwestycjami.

Wykonalność projektów zapewni doświadczenie pracowników merytorycznych w zarządzaniu i realizacji podobnych projektów finansowanych ze środków własnych i źródeł zewnętrznych. Dla wsparcia efektywnego przebiegu działań, na etapie przygotowań określona zostanie struktura organizacyjna poszczególnych projektów. Całokształt działań zapewni sprawną i zgodną z wymogami wykonalność planowanych inwestycji.

Pojęcie „trwałości projektu” rozumiane jest jako niepodanie projektu tzw. znaczącej modyfikacji tj.:

- modyfikacji mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny;
- wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.

Znacząca modyfikacja oznacza jednocześnie spełnienie co najmniej jednego z w/w warunków a ponadto pomiędzy tymi warunkami musi zachodzić związek przyczynowo-skutkowy.

Podmioty zaangażowane we wdrożenie założeń Podstrategii zapewnią, że nie dojdzie do zaistnienia żadnej sytuacji, którą można by uznać za znaczącą modyfikację oznaczającą naruszenie trwałości projektu.

Tabela 38 Analiza ryzyka

Kategoria ryzyka	Prawdopodobieństwo (D- duże, Ś- średnie, N - Niskie)	Opis
Terminowość projektu	N	Beneficjenci projektów posiadają duże doświadczenie w przeprowadzaniu podobnych działań/inwestycji. z tego względu, ryzyko niedotrzymania terminów realizacji uznać należy za niskie.
Wzrost nakładów inwestycyjnych	Ś	Zmiany cen na rynku w okresie kilku lat (w związku z okresem na który sporządzana jest Podstrategia) są prawdopodobne, lecz biorąc pod uwagę wahania z ostatnich lat, ryzyko uznać należy za średnie.
Zmiana założeń operacyjnych	Ś	Ze względu na sporządzane ewaluacje realizacji Podstrategii, istnieje prawdopodobieństwo dostosowania

Kategoria ryzyka	Prawdopodobieństwo (D- duże, Ś- średnie, N - Niskie)	Opis
		założeń do aktualnej sytuacji. Przyczynić się to może do zmiany niektórych działań.

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie

Zidentyfikowane problemy zostały przedstawione w tabeli poniżej. Na podstawie analizy danych zastanych, wyników badań oraz spotkań konsultacyjnych opracowany został także plan operacyjny, w którym zdefiniowane zostały szczegółowe działania.

Tabela 39 Identyfikacja problemów

Problem	Opis
Zmniejszający się współczynnik skolaryzacji brutto	W latach 2011-2013 zmniejszyła się relacja liczby osób uczących się (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
Przewidywany spadek uczniów w szkołach podstawowych	Prognozuje się, że największy wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych nastąpi w roku 2020 (6517 uczniów). W kolejnych latach przewidywany jest jednak spadek – do 4943 w 2040 r.
Większa liczba bezrobotnych kobiet niż mężczyzn	Na dzień 31 lipca 2015 roku we wszystkich gminach powiatu mikołowskiego większą grupę bezrobotnych osób stanowiły kobiety – od 53,25% w Gminie Mikołów do 67,74% w Gminie Ornontowice.
Duże bezrobocie wśród osób z wykształceniem zawodowym i poniżej	Na koniec drugiego kwartału 2015 roku największą grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (35%), następnie policealnym i średnim zawodowym (22%) oraz gimnazjalnym i poniżej (18%).
Emigracja osób wykształconych	Emigracja mieszkańców w poszukiwaniu

Problem	Opis
	pracy. Przewiduje się, że w latach 2015-2050 wartość salda migracji będzie coraz wyższa.
Niewystarczająca liczba żłobków	Przewiduje się, że liczba miejsc w żłobkach będzie niewystarczająca w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym.
Największe bezrobocie wśród osób z grupy wiekowej 25-34	W drugim kwartale 2015 roku największą grupę bezrobotnych (27%) stanowiły osoby, które ukończyły 25. rok życia i nie były starsze niż 34 lata. Jest to zjawisko niepokojące ze względu na fakt, iż dla osób w takim wieku zazwyczaj jest bardzo dużo ofert pracy.
Choroby układu krążenia i nowotwory jako najczęstsze przyczyny zgonów	W 2014 roku najwięcej osób z powiatu mikołowskiego zmarło na skutek chorób układu krążenia lub nowotworów.
Seniorzy jako najbardziej liczna grupa osób niepełnosprawnych	Wg NSP 2011 prawie połowa osób niepełnosprawnych z powiatu mikołowskiego była w wieku poprodukcyjnym.
Zwiększanie się liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Od 2011 roku rosła liczba gospodarstw domowych pobierających świadczenia społeczne – z 1645 w roku 2011 do 1770 w roku 2014.
Znaczny wzrost kwot dodatków mieszkaniowych wypłaconych mieszkańcom powiatu mikołowskiego	W latach 2010-2014 znacząco wzrosły kwoty dodatków mieszkaniowych wypłaconych mieszkańcom powiatu mikołowskiego – z 2 035 189 zł w roku 2010 do 2 274 717 zł w roku 2014.
Postępowania eksmisyjne w 2013 roku	W 2013 roku toczono 24 postępowania eksmisyjne, ponadto sąd orzekł 12 eksmisyji, a wykonanych zostało 14.
Zadłużenie mieszkań w powiecie mikołowskim	W 2013 roku 1266 mieszkań w powiecie mikołowskim było przynajmniej częściowo zadłużonych.
Osoby w wieku poprodukcyjnym korzystające ze wsparcia z pomocy społecznej	W okresie 2010-2014 stopniowo wzrastała liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej – z 366 do 399.
Brak dostosowania placówek oświatowych do osób niepełnosprawnych	Problemy w poruszaniu się osób niepełnosprawnych może przyczynić się do zwiększeni zjawiska wykluczenia społecznego.

Problem	Opis
Mała liczba dziennych domów pobytu dla osób starszych	Proces pogłębiającego się starzejącego społeczeństwa może wpłynąć na zbyt małą liczbę dziennych domów pobytu dla osób starszych.

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski i rekomendacje

Problem starzejącego się społeczeństwa może stanowić wyzwanie dla podmiotów realizujących wyznaczone cele. Oznacza to, że wraz z wydłużeniem długości życia, pogłębiają się także problemy związane z utrzymywaniem osób starszych oraz ich chorobami. W kolejnych latach należy zwrócić szczególną uwagę na rozwój usług medycznych, zwłaszcza geriatrycznych. Aktywizacja osób starszych to kolejne zadanie, na którym powinni skoncentrować się Realizatorzy niniejszej podstrategii.

Innym problemem, który pojawia się na rynku regionalnym jest zmiana modelu rodziny. Młode małżeństwa bardzo często odkładają decyzję o powiększeniu rodziny, ze względu na niestabilne warunki na rynku pracy. Może to w przyszłości spowodować spadek osób w wieku produkcyjnym i problemy na lokalnym rynku pracy. Rekomenduje się promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju oraz wspieranie rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu. Należy monitorować sytuacje rodzin na terenie obszaru funkcjonalnego w celu zapobiegania występowania kolejnych problemów. Jednostki samorządu terytorialnego powinny skoncentrować swoje działania na tworzeniu warunków dla rodzin do wspólnego spędzania czasu oraz na zwiększaniu dostępności do usług oferowanych w ramach rozwiązań instytucjonalnych związanych z opieką nad dziećmi.

Szczegółowe rekomendacje zostały przedstawione w formie zaprezentowanych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań.

Spis wykresów

Wykres 1 Metody badawcze	8
Wykres 2 Rozkład próby badawczej w oparciu o miejsce zamieszkania (liczba odpowiedzi).....	9
Wykres 3 Struktura respondentów według płci.....	9
Wykres 4 Rozkład próby badawczej w oparciu o miejsce zamieszkania – osoby dorosłe (19-59 lat)	10
Wykres 5 Płeć respondentów.....	10
Wykres 6 Struktura próby ze względu na wiek.....	10
Wykres 7 Struktura próby ze względu na dochód na jedną osobę w gospodarstwie domowym.....	11
Wykres 8 Struktura próby ze względu na status zawodowy	11
Wykres 9 Rozkład próby badawczej w oparciu o miejsce zamieszkania – osoby starsze (powyżej 60 roku życia)	12
Wykres 10 Struktura próby ze względu na płeć.....	12
Wykres 11 Struktura próby ze względu na wiek.....	12
Wykres 12 Struktura próby ze względu na dochód na jedną osobę w gospodarstwie domowym.....	13
Wykres 13 Mapa powiatu mikołowskiego	14
Wykres 14 Liczba szkół podstawowych i gimnazjów według gmin w powiecie mikołowskim.....	15
Wykres 15 Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych przypadający na jeden oddział w powiecie mikołowskim (2014 r.)	16
Wykres 16 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych według gmin w powiecie mikołowskim (w %).....	17
Wykres 17 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach gimnazjalnych według gmin w powiecie mikołowskim (w %).....	17
Wykres 18 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych według gmin w powiecie mikołowskim (w %).....	18
Wykres 19 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach gimnazjalnych według gmin w powiecie mikołowskim	19
Wykres 20 Współczynniki skolaryzacji netto w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie mikołowskim	19
Wykres 21 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do roku 2050 w powiecie mikołowskim – prognoza.....	20
Wykres 22 Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych do roku 2050 w powiecie mikołowskim – prognoza.....	21
Wykres 23 Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON.....	22
Wykres 24 Liczba przedsiębiorstw wg klas wielkości.....	23

Wykres 25 Liczba przedsiębiorstw w podziale na sektor własnościowy (w %, 2014 r).	23
Wykres 26 Przedsiębiorstwa w podziale na PKD, powiat mikołowski (w %, 2014 r.)	24
Wykres 27 Udział powierzchni chronionej w jednostkach administracyjnych.....	27
Wykres 28 Ilość emitowanych zanieczyszczeń gazowych (w mln ton na rok) w powiecie mikołowskim i w Polsce w latach 2003 - 2014.....	28
Wykres 29 Ilość emitowanych zanieczyszczeń pyłowych (w tonach na rok) w powiecie mikołowskim i w Polsce w latach 2006 - 2014.....	28
Wykres 30 Odsetek zatrzymanych zanieczyszczeń gazowych w powiecie mikołowskim	29
Wykres 31 Liczba mieszkańców powiatu mikołowskiego wg etapów życia człowieka w 2014 roku	30
Wykres 32 Prognoza liczby mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka	30
Wykres 33 Liczba mieszkańców Gminy Łaziska Górne wg etapów życia człowieka w 2014 roku	31
Wykres 34 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Łaziska Górne na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka	32
Wykres 35 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Mikołów na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka.....	33
Wykres 36 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Orzesze na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka.....	34
Wykres 37 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Ornontowice na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka	35
Wykres 38 Prognoza liczby mieszkańców Gminy Wyry na lata 2015-2050 wg etapów życia człowieka.....	36
Wykres 39 Zameldowania na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 wg płci.....	37
Wykres 40 Prognoza zameldowań na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050 wg płci.....	38
Wykres 41 Wymeldowania z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 wg płci.....	38
Wykres 42 Prognoza wymeldowań na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2015-2050 wg płci	39
Wykres 43 Zameldowania i wymeldowania z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014.....	39
Wykres 44 Prognoza zameldowań i wymeldowań z powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050.....	40
Wykres 45 Naturalne saldo mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 z podziałem na płeć	41

Wykres 46 Prognoza naturalnego salda ludności na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050	41
Wykres 47 Saldo migracji na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2005-2014	42
Wykres 48 Prognoza salda migracji na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050	42
Wykres 49 Urodzenia żywe w powiecie mikołowskim w latach 2000-2014 z podziałem na płeć	43
Wykres 50 Prognoza urodzeń na terenie powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050 ..	44
Wykres 51 Współczynnik dzietności w powiecie mikołowskim w latach 2002-2014	44
Wykres 52 Prognoza współczynnika dzietności w powiecie mikołowskim na lata 2015-2050	45
Wykres 53 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014	46
Wykres 54 Prognoza wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050	46
Wykres 55 Przeciętne dalsze trwanie życia nowonarodzonych mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014 wg płci	47
Wykres 56 Prognoza przeciętnego dalszego czasu trwania życia nowonarodzonych mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050	48
Wykres 57 Zgony w powiecie mikołowskim w latach 2000-2014 wg płci	51
Wykres 58 Prognoza zgonów mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2015-2050	51
Wykres 59 Liczba przychodni w powiecie mikołowskim w latach 2010-2014	60
Wykres 60 Liczba aptek i punktów aptecznych w powiecie mikołowskim w latach 2010 – 2014	61
Wykres 61 Liczba ludności na jedną aptekę ogólnopolską w powiecie mikołowskim w latach 2010-2014	61
Wykres 62 Liczba przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w powiecie mikołowskim w roku 2014 według klas wielkości	67
Wykres 63 Liczba dzieci w wieku poniżej 3 lat w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego	70
Wykres 64 Liczba miejsc w przedszkolach w latach 2010-2014	70
Wykres 65 Liczba miejsc w przedszkolach oraz liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w roku 2014	71
Wykres 66 Liczba szkół podstawowych i gimnazjów według gmin w powiecie mikołowskim w roku 2014	71
Wykres 67 Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych przypadający na jeden oddział w powiecie mikołowskim w roku 2014	72

Wykres 68 Liczba uczestników imprez masowych w powiecie mikołowskim w roku 2014.....	73
Wykres 69 Księgozbiór bibliotek publicznych w powiecie mikołowskim w roku 2014..	74
Wykres 70 Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w powiecie mikołowski w roku 2014.....	75
Wykres 71 Struktura korzystających z hali sportowej przy szkole podstawowej nr 3 w Mikołowie (według liczby osób)	76
Wykres 72 Liczba porad medycznych w przychodniach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014 [w tys.].....	79
Wykres 73 Liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społeczne w roku 2014	85
Wykres 74 Czy zajęcia szkolne, w których uczestniczysz wpływają na rozwój Twoich zainteresowań?	86
Wykres 75 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z oferty kulturalnej gminy, w której mieszkasz? (koncerty, wystawy, festyny, warsztaty, konkursy, pokazy itd.)	86
Wykres 76 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z liczby i dostępności placówek kulturowych (domów kultury, placówek muzealnych, itd.) gminy, w której mieszkasz?	87
Wykres 77 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z oferty sportowo-rekreacyjnej gminy, w której mieszkasz (zawody, mecze, obozy i szkolenia sportowe, itd.)?	88
Wykres 78 Czy jesteś zadowolona/zadowolony z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych gminy, w której mieszkasz? (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe, pływalnie)	88
Wykres 79 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z oferty edukacyjnej gminy (żłobek, przedszkole, szkoła podstawowa gimnazjum)?.....	89
Wykres 80 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty edukacyjnej powiatu mikołowskiego? (licea, technika i szkoły zawodowe)	89
Wykres 81 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy)?	90
Wykres 82 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanego przez Panią/Pana powiatu? (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy)	90
Wykres 83 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z oferty kulturalnej zamieszkiwanej gminy? (koncerty, wystawy, festyny, warsztaty, konkursy, pokazy itd.)	91
Wykres 84 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z dostępności i liczby placówek kulturalnych w zamieszkiwanej gminie? (domów kultury, placówek muzealnych, itd.)	91

Wykres 85 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z oferty sportowo-rekreacyjnej zamieszkiwanej gminy, skierowanej do osób dorosłych (zawody, mecze, obozy i szkolenia sportowe itd.)?	92
Wykres 86 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych w zamieszkiwanej gminie? (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe, pływalnie itd.).....	92
Wykres 87 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?	93
Wykres 88 Czy jest Pani/Pan zadowolona/ zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie zamieszkiwanej gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?	93
Wykres 89 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?	94
Wykres 90 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?.....	94
Wykres 91 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty edukacyjnej i kulturalnej, skierowanej do osób starszych, w zamieszkiwanej gminie?	96
Wykres 92 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (podstawowa opieka zdrowotna)?	96
Wykres 93 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z opieki zdrowotnej świadczonej na terenie zamieszkiwanego przez Panią/Pana powiatu? (specjalistyczna opieka zdrowotna, szpital powiatowy)	97
Wykres 94 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty kulturalnej zamieszkiwanej gminy? (koncerty, wystawy, festyny, warsztaty, konkursy, pokazy itd.)	97
Wykres 95 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności i liczby placówek kulturowych w zamieszkiwanej gminie? (domów kultury, placówek muzealnych, itd.).	98
Wykres 96 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z oferty sportowo-rekreacyjnej zamieszkiwanej gminy, skierowanej do osób dorosłych? (zawody, mecze, obozy i szkolenia sportowe itd.)?	98
Wykres 97 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z liczby i dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych w zamieszkiwanej gminie? (boiska, hale sportowe, ścieżki rowerowe, pływalnie itd.).....	99

Wykres 98 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie zamieszkiwanej przez Panią/Pana gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?	99
Wykres 99 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie zamieszkiwanej gminy? (sprawy załatwiane w miejscu zamieszkania)?	100
Wykres 100 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z pomocy społecznej świadczonej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?	100
Wykres 101 Czy jest Pani/Pan zadowolona/zadowolony z dostępności do placówek pomocy społecznej na terenie powiatu mikołowskiego? (sprawy załatwiane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i jego placówkach)?.....	101
Wykres 102 Jak Pani/Pan ocenia swoją sytuację materialną?	118
Wykres 103 Jaką część Pani/Pana budżetu pochłaniają wydatki bieżące?.....	118
Wykres 104 Czy dysponuje Pani/Pan w miesiącu dodatkowymi wolnymi środkami pieniężnymi?	119
Wykres 105 Liczba miejsc na 10 tys. ludności w specjalistycznych JOPS wg powiatów na koniec 2014 roku.....	124
Wykres 106 Liczba ludności przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS w 2014 roku	124
Wykres 107 Wydatki na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg powiatów - województwo śląskie, 2014 rok.....	125
Wykres 108 Czy utrzymuje Pani/Pan stałe kontakty interpersonalne i społeczne?	142
Wykres 109 Co przeszkadza Pani/Panu w utrzymywaniu stałych kontaktów z innymi ludźmi (np. osobami w tym samym wieku)? (pytanie wielokrotnego wyboru)	143
Wykres 110 Czy uważa się Pani/Pan za osobę samotną?	143
Wykres 111 Czy jest Pani/Pan aktywna/aktywny zawodowo?.....	144
Wykres 112 Czy jest Pani/Pan członkiem klubu seniora? (lub podobnych miejsc, spotkań skierowanych do osób starszych)?.....	144
Wykres 113 Jak Pani/Pan ocenia ofertę lokalnych klubów seniora? (lub podobnych miejsc, spotkań skierowanych do osób starszych)?	145
Wykres 114 Czy bierze Pani/Pan udział w przedsięwzięciach organizowanych przez Uniwersytet III Wieku?	145

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźnik lesistości dla gmin i całego powiatu w odniesieniu do średniej krajowej.....	25
Tabela 2 Najważniejsze założenia parkowe i alejowe na terenie powiatu mikołowskiego	26
Tabela 3 Liczba mieszkańców Gminy Mikołów wg etapów życia człowieka w 2014 roku	32
Tabela 4 Liczba mieszkańców Gminy Orzesze wg etapów życia człowieka w 2014 roku	33
Tabela 5 Liczba mieszkańców Gminy Ornontowice wg etapów życia człowieka w 2014 roku.....	34
Tabela 6 Liczba mieszkańców Gminy Wyry wg etapów życia człowieka w 2014 roku....	35
Tabela 7 Liczba pracujących z powiatu mikołowskiego w latach 2000-2015 wg płci.....	48
Tabela 8 Prognoza liczby osób pracujących z powiatu mikołowskiego wg płci na lata 2015-2050.....	49
Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu mikołowskiego w latach 2000-2014.....	50
Tabela 10 Prognoza liczby bezrobotnych w powiecie mikołowskim w latach 2015-2050	50
Tabela 11 Przyczyny zgonów mieszkańców powiatu mikołowskiego w latach 2002-2013	53
Tabela 12 Prognoza przyczyn zgonów mieszkańców powiatu mikołowskiego na lata 2014-2050.....	55
Tabela 13 Domy i ośrodki kultury w powiecie mikołowskim w roku 2014	62
Tabela 14 Biblioteki publiczne, czytelnicy i pracownicy w powiecie mikołowskim w roku 2014.....	63
Tabela 15 Liczba klubów sportowych oraz ich członków na terenie powiatu.....	66
Tabela 16 Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w powiecie mikołowskim w roku 2014.....	68
Tabela 17 Kluby sportowe, członkowie i trenerzy w powiecie mikołowskim w roku 2014	75
Tabela 18 Personel medyczny z wyższym wykształceniem zatrudniony w powiecie mikołowskim w 2013 roku.....	79
Tabela 19 Personel medyczny ze średnim wykształceniem zatrudniony w powiecie mikołowskim w 2013 roku.....	79
Tabela 20 Struktura wiekowa osób bezrobotnych stan na 31 grudnia 2014 r.....	82
Tabela 21 Rozkład odpowiedzi respondentów z podziałem na gminy.....	86
Tabela 22 w skali od 1 - 5 (1 - bardzo źle, 5 bardzo dobrze) proszę ocenić ofertę w poszczególnych obszarach).....	95

Tabela 23 w skali od 1 - 5 (1 - bardzo źle, 5 bardzo dobrze) proszę ocenić ofertę w poszczególnych obszarach).....	101
Tabela 24 Liczba osób we wskazanych grupach wiekowych w powiecie mikołowskim	106
Tabela 25 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 – 2014.....	107
Tabela 26 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 – 2014 w podziale na grupy wiekowe	108
Tabela 27 Wskaźnik obciążenia demograficznego w lata 2009 – 2014.....	112
Tabela 28 Przeciętna wysokość emerytury w poszczególnych województwach 2014 roku.....	117
Tabela 29 Liczba zgonów wśród osób w wieku +65 w latach 2009 – 2014 w podziale na płeć.....	119
Tabela 30 Liczba zgonów w podziale na przyczyną w latach 2009 – 2013.....	120
Tabela 31 Liczba miejsc w DPS w Borowej Wsi oraz liczba korzystających z niego osób	128
Tabela 32 Liczba miejsc w DPS w Orzeszu oraz liczba korzystających z niego osób	129
Tabela 33 Liczba miejsc w ŚDS w Łaziskach Górnych oraz liczba korzystających z niego osób.....	130
Tabela 34 Rodzaje pomocy świadczone przez instytucje OPS	135
Tabela 35 Liczba klubów seniora w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego w latach 2007-2014.....	141
Tabela 36 Liczba uczestników klubów seniora w poszczególnych gminach powiatu mikołowskiego w latach 2007-2014.....	141
Tabela 37 Cele strategiczne i operacyjne.....	154
Tabela 38 Analiza ryzyka	172
Tabela 39 Identyfikacja problemów	173